

ΑΙΤΟ...ΔΡΑΣΗ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ ΤΟΥ 2ου ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ ΠΕΡΑΜΑΤΟΣ

ΤΕΥΧΟΣ 6ο - ΜΑΡΤΙΟΣ 2014

Η ΕΚΤΗ ΑΠΟ...ΔΡΑΣΗ

Άλλη μια χρονιά πλησιάζει στο τέλος της. Μια χρονιά γεμάτη εκπλήξεις, αλλαγές, απρόοπτα. Για τα «πρωτόκια» ξεκινάνε τα βόσανα με την τράπεζα θεμάτων. Για τους τελειόφοιτους έρχονται οι Πανελλαδικές. Οργανισμός δουλειάς, σκέψων και προβληματισμών. Αγωνία, φόβος, ελπίδα για επιτυχία. Οι μέρες μας γεμάτες, οι νύχτες μας ξάγρυπνες, η ζωή μας δυσκολεύει απότομα.

Και πιο έξω τα προβλήματα διογκώνονται, μοιάζουν αξεπέραστα κι ας προσπαθούν να μας πείσουν για το αντίθετο. Μα η ζωή είναι πάντα ζωή. Κι εδώ ταιριάζουν τα λόγια του «Γκάμπο», του Γκαμπριέλ Γκαρσία Μάρκες: «Αν ο Θεός μου δώριζε ένα κομμάτι ζωή... θα έδινα αξία στα πράγματα, όχι γι' αυτό που αξίζουν, αλλά γι' αυτό που σημαίνουν. Θα κοιμόμουν λίγο, θα ονειρευόμουν πιο πολύ... Θα συνέχιζα όταν οι άλλοι σταματούσαν, θα ξυπνούσα όταν οι άλλοι κοιμόνταν. Θα άκουγα όταν οι άλλοι μιλούσαν και πόσο θα απολάμβανα ένα ωραίο παγωτό σοκολάτα!».

ΔΙΑΒΑΣΤΕ Σ' ΑΥΤΟ ΤΟ ΤΕΥΧΟΣ

Άθλιοι και Ιαβέρηδες του 21ου αιώνα	3
Νέησον Μαντέλα	4
Το πρόσωπο δύο θαμών	6
Μικρές σταγόνες δακρύων	7
Συνέντευξη: Νατάσα Μποφίθιου	8
Το άπειρο	10
Οι επιστήμονες του Χίτλερ	14
Διαβάσαμε για την επιστήμη	17
Διαβάσαμε για την τέχνη	19
Ελληνικά Μνημεία Παγκόσμιας Πολιτιστικής Κληρονομιάς της UNESCO	20
Συνέντευξη: Μανόλης Κορρές	24
Το όραμα της ελευθερίας κι ο Αγώνας της Ανεξαρτησίας	32
Πολιτεία κάτω από τα κύματα	34
Προσοχή: Πανελλαδικές μπροστά!	35
Τι φταίμε εμείς;	37
Μουσική	38
Jane Austen	39
Βιβλιοπροτάσεις	40
Προτεινόμενες σειρές	42
Δραστηριότητες του σχολείου μας	44
Η ιστορία του Μπάσκετ	46
Μουντιάλ	46

ΓΙΑ ΤΗ ΣΥΝΤΑΞΗ ΤΟΥ ΤΕΥΧΟΥΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΤΗΚΑΝ

ΟΙ ΜΑΘΗΤΕΣ:

Αφεντουλίδη Σήλια
Βαρδίκου Μαρία
Βρεττοπούλου Ελένη
Γεωργοπούλου Αργυρώ
Δελλή Ελένη
Δρακάκης Παναγιώτης
Καββαδά Γεωργία
Καλογιαννίδη Βαλέρια
Καπηλίδης Δημήτρης
Καραβασίλη Βάνα
Καρακασίδου Βίκυ
Κονγκίκα Νίκος
Κονδυλιός Στάθης
Κυριάκης Μάριος
Μαθιός Παναγιώτης
Μάνος Βαγγέλης
Μάνος Γιάννης
Ματηγάκη Ιφιγένεια
Μαχαίρα Νικολέτα
Μουτσοντέμης Γιώργος
Παπαγεωργίου Θοδωρής
Παπούλη Γιώτα
Σαμπάγ Κυριάκος
Σιδέρης Νίκος
Σταύρου Σταύρος
Τσέλιου Αθηνά
Τσούμαρης Δημήτρης
Φραντζεσκάκη Τζένν

ΟΙ ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΕΣ:

Δελλαπόρτα Μαρίνα
Λύγκα Πόπη
Λυμπεράκη Ειρήνη
Παπαγεωργοπούλου Δώρα

ΑΘΛΙΟΙ ΚΑΙ ΙΑΒΕΡΗΔΕΣ ΤΟΥ 21ου ΑΙΩΝΑ

Το πνεύμα του Ιαβέρη αναβιώνει στις κοινωνίες της Δύσης, που εξαντλούν την αυστηρότητά τους στους Αγιάννηδες των γκέτο και των προαστίων

Πριν από περίπου μία δεκαετία οι μαθητές των γαλλικών σχολείων επέστρεψαν στις αίθουσες, μετά τις καλοκαιρινές διακοπές, με μια δυσάρεστη έκπληξη: στα θερινά τμήματα της γαλλικής εθνοσυνέλευσης είχε ψηφιστεί νομοθεσία που όριζε ότι παιδιά από 13 ετών θα φυλακίζονταν έως και για έξι μήνες, εάν "προσέβαλλαν" τους δασκάλους τους ή τους ελεγκτές στα μέσα μαζικής μεταφοράς. Η ποινή συνοδευόταν από πρόστιμο 7.500 ευρώ και προφανώς ένα "λερωμένο" ποινικό μητρώο που θα τους συνόδευε για το υπόλοιπο της ζωής τους.

Όσο για τους γονείς των ανήλικων παραβατών, κινδύνευαν να χάσουν σειρά κρατικών επιδομάτων, γεγονός που θα μπορούσε να ρίξει αρ-

και εφήβους.

Οι ήχοι ήταν ένα "δώρο" στους καταστηματαρχες που ενοχλούνταν από την παρουσία νεαρών ατόμων στις γειτονίες τους. Σήμερα παρόμοιες συσκευές, με τον τίτλο "απωθητικά νέων" πωλούνται στη Μεγάλη Βρετανία σε τιμές που ξεκινούν από 400 στερλίνες.

Στην αντίπερα πλευρά του Ατλαντικού τα δρακόντεια μέτρα εναντίον παιδιών και εφήβων επιβάλλονται συχνά με τους λεγόμενους "νόμους των τριών χτυπημάτων", που προβλέπουν ότι ακόμη και ασήμαντα πταίσματα (όπως λόγου χάρη η επίπληξη για διατάραξη κοινής ησυχίας) μπορούν να οδηγήσουν σε σημαντικές ποινές φυλάκισης ή και στέρσηση πολιτικών δικαιωμάτων εάν επαναληφθούν τρεις φορές. Πρόσφατα όμως αρκετές πολιτείες σκέφτονται να υιοθετήσουν και τη γαλλική πρακτική της διακοπής επιδομάτων σε οικογένειες των οποίων τα παιδιά έχουν διαγωγή κοσμία, ή απλώς δεν παρακολουθούν με επιμέλεια τα μαθήματά τους στο σχολείο.

Γινόμαστε, λοιπόν, μάρτυρες της επιστροφής του Ιαβέρη που θα διώκει ανελέητα ένα σύγχρονο Γιάννη Αγιάννη: Στη Γαλλία και τη Βρετανία αρκετοί σχολιαστές έσπευσαν να αμφισβητήσουν τον παραλληλισμό τονίζοντας ότι οι διώξεις εναντίον των νέων δεν έχουν τα ταξικά χαρα-

“Μη φοβάστε τους ληστές και τους δολοφόνους. Οι προκαταλήψεις είναι ο αληθινός ληστής. Η κακία είναι ο πραγματικός δολοφόνος”
από τους "Αθλιούς" του Βικτόρ Ουγκώ

κετές οικογένειες κάτω από το όριο της φτώχειας χωρίς κανένα δίκτυο κοινωνικής ασφάλισης.

Εξίσου ανατριχιαστικές με την επιβαλλόμενη ποινή ήταν και ορισμένες λεπτομέρειες στη διατύπωση του νόμου: τα παιδιά των 13 ετών θα κατέληγαν στη φυλακή ή σε κάποιο ίδρυμα όχι για την τέλεση συγκεκριμένου εγκλήματος αλλά για την άρνηση επίδειξης του απαιτούμενου σεβασμού. Ο νόμος πρόσφερε επίσης ανωνυμία στους "αυτόπτες μάρτυρες", δηλαδή σε κάθε επίδοξο "καταδότη" που θα παρέδιδε τα παιδιά στις Αρχές.

Ο ευρωπαϊκός Τύπος εντόπισε γρήγορα το πνεύμα του Ιαβέρη, από τους "Αθλιούς" του Βικτόρ Ουγκώ, να πλανάται πάνω από τον ουρανό του Παρισιού. «Ένα σκληρό μάθημα από τους "Αθλιούς"» πιλοφορούσε τη σχετική ανταπόκρισή της η βρετανική εφημερίδα "Guardian", αφήνοντας να εννοηθεί ότι η κυβέρνηση της χώρας σερνόταν στη γραμμή του "νόμου και της τάξης" που χάρασε το νεοφασιστικό κόμμα του Λε Πεν.

Η γαλλική κυβέρνηση δεν ήταν η μόνη που διολίσθαινε ταχύτητα στον αυταρχισμό. Λίγα χρόνια από τη στιγμή που οι Γάλλοι ξύπνησαν το φάντασμα του Ουγκώ, στην Αγγλία κάποιοι αποφάσισαν να συνδυάσουν τη φρίκη του Όργουελ με τον παραλογισμό της ταινίας "Κουρδιστό Πορτοκάκι" του Κιούμπρικ: τοπικές αρχές τοποθετούσαν σε κεντρικές πλατείες ηχεία που έπαιζαν υπέρηχους, που γίνονταν αντιληπτοί μόνο από παιδιά

κτηριστικά, τα οποία καταδίκαιζε στο έργο του ο συγγραφέας των "Αθλιών". Η πραγματικότητα όμως φαίνεται να τους διαψεύδει.

Όπως αποδείχθηκε στην πράξη, η εφαρμογή των νόμων είναι πάντα πιο σκληρή στα προάστια του Παρισιού, όπου ζουν οι αποκλεισμένοι του γαλλικού ονείρου. Στη Μεγάλη Βρετανία οι έφηβοι, που απωθούνται σαν τα κουνούπια, είναι τα φτωχά παιδιά που μεγαλώνουν στη μεταθασερική εποχή των ιδιωτικοποιημένων δημόσιων χώρων και της έλλειψης εγκαταστάσεων αναψυχής και άθλησης.

Όσο για τις Ηνωμένες Πολιτείες, όλες οι έρευνες αποδεικνύουν ότι η σκληρότερη αστυνόμευση των νέων και η επιβολή των αυστηρότερων ποινών σημειώνεται στα γκέτο των μαύρων και των ισπανόφωνων. Όσο για την οικονομική τιμωρία των γονιών, μέσω της διακοπής επιδομάτων, είναι προφανές ότι φτάνει την έννοια του ταξικού διαχωρισμού στα άκρα, αφού ουσιαστικά θίγει μόνο τις φτωχές οικογένειες που εξαρτώνται από την κρατική βοήθεια για την επιβίωσή τους.

Φτάσαμε, λοιπόν, στην ηθική της προεπαναστατικής Γαλλίας και των πρώτων χρόνων της βιομηχανικής επανάστασης, όταν η πρωταρχική συσσώρευση κεφαλαίου επέβαλε έναν απάνθρωπο αυταρχισμό στα πιο ευάλωτα τμήματα της κοινωνίας; Όσοι αμφιβάλλουν θα μπορούσαν να βρουν μερικές ακόμη ομοιότητες στην οργή που προκαλούσαν οι "Αθλιοί" του Ουγκώ στην καθεστωτική διάνοξη της εποχής του. "Είναι αδύνατο να διαβάσεις (το βιβλίο) χωρίς να νιώσεις μια ανίκητη απδία" έγραφε στις 17 Αυγούστου του 1862 η γαλλική "Monde".

Την ίδια απδία, προς κάθε έννοια ανθρωπισμού, που νιώθουν ακόμη και σήμερα οι καλοπληρωμένες πένες των οικονομικά ισχυρών - οι απάνθρωποι, υπάνθρωποι υπερασπιστές του νόμου και της τάξης.

Άρης Χατζοστεφάνου
Εφημερίδα των Συντακτών 17/8/2013 Info

Διαβάστε: "Οι Αθλιοί". Ένα από τα σημαντικότερα λογοτεχνικά δημιουργήματα του 19ου αιώνα, που α-δίασε, ως όφειλε, τους κριτικούς των κυρίαρχων μέσων ενημέρωσης της εποχής του.

Δείτε: "Το κουρδιστό πορτοκάκι". Ο Κιούμπρικ, στα καλύτερά του, περιγράφει τον φαύλο κύκλο του κρατικού αυταρχισμού και της παραβατικότητας σε μια ουτοπική αλλά απόλυτα υπαρκτή πραγματικότητα.

Τσέλιου Αθηνά

ΑΠΟ...ΔΡΑΣΗ

3

ΝΕΛΣΟΝ ΜΑΝΤΕΛΑ

Την Πέμπτη 5 Δεκεμβρίου 2013, ο Νέλσον Μαντέλα έφυγε ήσυχα από τη ζωή, σε ηλικία 95 ετών, στο σπίτι του στο Γιοχάνεσμπουργκ. Ο Νέλσον Μαντέλα υπήρξε ένα από τα πλέον αναγνωρίσιμα σύμβολα προάσπισης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων της εποχής μας και ένας άνθρωπος που η αφοσίωσή του στις ελευθερίες του λαού του ενέπνευσαν υπέρμαχους των ανθρωπίνων δικαιωμάτων σε όλο τον κόσμο.

Πίσω του, αφήνει τεράστια την κληρονομιά του, για ολόκληρη την ανθρωπότητα. Ηγέτης της αντίστασης στο απαρτχάιντ και στις φυλετικές διακρίσεις, πρώτος μαύρος πρόεδρος της Νότιας Αφρικής, τιμημένος με το Νόμπελ Ειρήνης, μεγάλος φιλόanthρωπος και ακούρατος πρεσβευτής της ελευθερίας, ο αγαπημένος Μαντίμπα των Νοτιοαφρικανών φωτίζει, ακόμα και στον θάνατό του, τον δρόμο προς έναν καλύτερο κόσμο.

Ο Μαντέλα γεννήθηκε το 1918 στο μικρό χωριό Μβέζο, στο νοτιοανατολικό τμήμα της χώρας, και του δόθηκε το όνομα Ρολιλάλα Μαντέλα. «Το μόνο πράγμα που μου χάρισε ο πατέρας μου όταν γεννήθηκα ήταν ένα όνομα: Ρολιλάλα. Ρολιλάλα στην κυριολεξία σημαίνει αυτός που τραβά το κλαδί ενός δέντρου. Στην καθομιλουμένη όμως μάλλον σημαίνει ταραχοποιός. Δεν πιστεύω ότι το όνομα κάθε ανθρώπου αποτελεί μέρος του πεπρωμένου του ή ότι ο πατέρας μου προέβλεψε κατά κάποιον τρόπο το μέλλον μου, στα χρόνια όμως που ακολούθησαν φίλοι και συγγενείς απέδιδαν στο όνομά μου τις πολλές θύελλες που έσπειρα και θέρισα» έγραψε ο Μαντέλα στην αυτοβιογραφία του «Ο Δρόμος για την Ελευθερία».

Το όνομα Νέλσον το πήρε από έναν δάσκαλό του την πρώτη του μέρα στο σχολείο, αλλά στη χώρα θα γινόταν αργότερα γνωστός και απλά ως Μαντίμπα, το όνομα της φυλής του.

Το 1937 στάλθηκε σε κολέγιο μεθοδιστών ιεραποστόλων, όπου για πρώτη φορά στη ζωή του απέκτησε φιλική σχέση με ανθρώπους σε διαφορετική φυλή από αυτόν. Τελικά, για να αποφύγει ένα προ-

ξενικό, κατέληξε στο Γιοχάνεσμπουργκ, όπου θα ξεκινούσε τις σπουδές του στη Νομική.

Ήδη ως φοιτητής μπήκε στον αγώνα για να δοθούν τα ίδια πολιτικά και κοινωνικά δικαιώματα στις πάμπολλες ομάδες αυτοχθόνων στην Νότιο Αφρική. Το 1944 μπήκε στην ομάδα «Αφρικανικό Εθνικό Κογκρέσο» (ANC), ιδρύοντας μαζί με άλλους και τη Νεολαία του ANC.

Στην πολιτική θεώρηση του Μαντέλα θα μπλέκονταν ο αντιαποικιακός αγώνας, η μάχη κατά των θεσμοθετημένων διακρίσεων βάσει φυλής, ο μαρξισμός και ακόμη και η αρχή της αντίστασης χωρίς βία του Μαχάτμα Γκάντι. Η πρώτη του δικαστική ποινή για την πολιτική του δραστηριότητα, που ήταν περιοριστικοί όροι, ήρθε το 1952 με βάση τον νόμο για την αντιμετώπιση του κομμουνισμού -αργότερα τον ίδιο χρόνο θα άνοιγε, μαζί με τον Όλιβερ Τάμπο, το πρώτο δικηγορικό γραφείο της Νοτίου Αφρικής μόνο με μαύρους νομικούς.

Έξασκώντας τη δικηγορία, ο Μαντέλα έκανε εκστρατεία για την καταπολέμηση του απαρτχάιντ και κατέληξε, το 1956, κατηγορούμενος για εσχάτη προδοσία. Μετά την πολύχρονη δίκη εναντίον του ίδιου και των συγκατηγορουμένων του, οι κατηγορίες τελικά κατέπεσαν.

Το καθεστώς του απαρτχάιντ το 1960 κήρυξε παράνομο το ANC -μαζί του πέρασε και ο Μαντέλα στην παρανομία. Τότε, ο Μαντέλα απομακρύνθηκε και από την αρχή της μη βίας.

Τελικά, συνελήφθη ξανά, κατηγορήθηκε για σαμποτάζ και απόπειρα ανατροπής της κυβέρνησης και καταδικάστηκε το 1964 σε ισόβια. «Στη διάρκεια της ζωής μου έχω αφιερώσει τον εαυτό μου στον αγώνα του αφρικανικού λαού. Έχω αγωνιστεί εναντίον της κυριαρχίας των λευκών και έχω αγωνιστεί ενάντια στην κυριαρχία των μαύρων. Έχω στην καρδιά μου το ιδανικό μιας δημοκρατικής και ελεύθερης κοινωνίας στην οποία όλοι οι άνθρωποι θα συμβιώνουν αρμονικά με ίσες ευκαιρίες. Είναι ένα ιδανικό που ελπίζω να ζήσω αρκετά

ώστε να το δω να υλοποιείται. Αλλά, Θεέ μου, αν χρειαστεί, είναι ένα ιδανικό για το οποίο είμαι έτοιμος να πεθάνω», είχε πει κατά τη διάρκεια της δίκης του στις 20 Απριλίου του 1964.

Με τον Μαντέλα στη φυλακή και την ηγεσία του εξόριστη, τα μέλη του ANC, οι αυτόχθονες της Νοτίου Αφρικής, προχωρούσαν σε εξεγέρσεις που κατέληγαν σε αιματηρή καταστολή. Τα στελέχη του ANC που βρίσκονταν στο εξωτερικό επέλεξαν να ξεκινήσουν εκστρατεία στη διεθνή κοινότητα εναντίον του apartheid γύρω από ένα πρόσωπο -τον φυλακισμένο Νέλσον Μαντέλα.

Εντός και εκτός Νοτίου Αφρικής, ο Μαντίμπα έγινε το σύμβολο του αγώνα για ελευθερία και ισότητα.

Το 1964, μεταφέρθηκε στις φυλακές του Νησιού Ρόμπεν, όπου πέρασε τα επόμενα 18 χρόνια της ζωής του. Το κελί του ήταν μόλις 4 τετραγωνικά μέτρα, ενώ, περνούσε τη μέρα του σπάζοντας πέτρες. Οι δεσμοφύλακες τού είχαν απαγορεύσει να φορά γυαλιά ηλίου, γεγονός που επιβάρυνε ακόμα περισσότερο το πρόβλημα όρασης που αντιμετώπιζε.

Εκεί ήταν όμως που ο Μαντέλα γνώρισε και το πιο σκληρό πρόσωπο της ανθρώπινης φύσης: «Μου είχαν δώσει ένα κελί στο τέλος του διαδρόμου. Έβλεπε στο προαύλιο και είχε ένα μικρό παράθυρο στο ύψος των ματιών. Μπορούσα να διστάσω το κελί μου με τρεις δραστικές. Όταν ξάπλωνα, άγγιζα με τα πόδια μου τον απέναντι τοίχο ενώ το κεφάλι μου ακουμπούσε στο τσιμέντο της άλλης πλευράς. Το πλάτος του ήταν γύρω στο 1,80 και οι τοίχοι είχαν πάχος τουλάχιστον 60 εκατοστά. Κάθε κελί είχε μια λευκή κάρτα κρεμασμένη απ' έξω με το όνομα και τον αριθμό που μας είχαν δώσει στη φυλακή. Η δική μου έγραφε «N. Μαντέλα 466/64», που σήμαινε ότι ήμουν ο 466ος κρατούμενος που είχε φθάσει στο νησί το 1964» έγραψε ο ίδιος για την εμπειρία του στις φυλακές της νήσου Ρόμπεν.

Τα βράδια διάβαζε νομικά για να αποκτήσει το δίπλωμα εξ αποστάσεως, ενώ οι εφημερίδες απαγορεύονταν πλήρως. Ένα γράμμα και μία επίσκεψη ανά έξι μήνες ήταν η επαφή του με τον έξω κόσμο.

Στο μικρόκοσμο όμως της φυλακής, έντονες ήταν οι πολιτικές συζητήσεις και διαφωνίες με τους συγκατοούμενούς του, ενώ ο Μαντέλα προσπάθησε να μάθει να μιλά Αφρικάανς, ώστε να βελτιώσει τις σχέσεις του με τους φύλακες. «Αν μιλάς σ' έναν άνθρωπο σε μια γλώσσα που καταλαβαίνει, μιλάς στο μυαλό του. Αν του μιλάς στη δική του γλώσσα, μιλάς στην καρδιά του», συνήθιζε να λέει.

Τον Απρίλιο του 1982 ο Μαντέλα μαζί με αρκετά στελέχη του Εθνικού Αφρικανικού Κογκρέσου μεταφέρθηκαν σε άλλη φυλακή, στο Κέιπ Τάουν, κυρίως για να αποκοπούν από νεότερους κρατούμενους, που αναζητούσαν έμπνευση και καθοδήγηση στα πρόσωπα τέτοιων ηγετών.

Οι συνθήκες στη νέα φυλακή ήταν σαφώς καλύτερες για τον Μαντέλα, με περισσότερη (έστω και λογοκριμένη) επικοινωνία με τον έξω κόσμο.

Η Νότιος Αφρική εκείνη την περίοδο «έβραζε» και δεν ήταν λί-

“ **Το να είσαι ελεύθερος δεν σημαίνει απλά να απελευθερώσεις κάποιον από τις αλυσίδες του, αλλά να ζεις κατά ένα τρόπο που σέβεται και ενισχύει την ελευθερία των άλλων** ”

γοι εκείνοι που εξέφραζαν φόβους ακόμα και για Εμφύλιο. Η διεθνής κοινότητα πίεζε τον τότε πρόεδρο Πίτερ Μπότα να απελευθερώσει τον Μαντέλα, προκειμένου να εκτονωθεί η κατάσταση.

Ο πρόεδρος δέχθηκε να τον αφήσει ελεύθερο με τον όρο να αποκηρύξει τη βία, ως πολιτικό μέσο. Ο Μαντέλα μέσω της κόρης του απάντησε: «Τι είδους ελευθερία είναι αυτή που μου προσφέρετε όταν το ANC παραμένει εκτός νόμου; Μόνο οι ελεύθεροι μπορούν να διαπραγματευθούν. Ένας κρατούμενος δεν μπορεί να κάνει συμβόλαια».

Τα 70ά γενέθλια του, τον Ιούλιο του 1988, μετατράπηκαν σε μια παγκόσμια ειρηνική διαδήλωση για την απελευθέρωσή του. Χαρακτηριστικότερο παράδειγμα η συναυλία που έγινε στο Γουέμπλεϊ του Λονδίνου.

Στα τέλη εκείνης της χρονιάς, ο Μαντέλα μεταφέρθηκε σε άλλη φυλακή, σε σαφώς καλύτερες και λόγω της ηλικίας του συνθήκες. Διατηρούσε πλέον επαφές με πολλά στελέχη του ANC, ενώ κατάφερε να τελειώσει και το διάβασμα για το πτυχίο της Νομικής.

Το 1989 ο Πίτερ Μπότα αντικαταστάθηκε στην προεδρία της χώρας από τον Φρέντερικ Ντε Κλερκ. Ο νέος πρόεδρος αποφάσισε να απελευθερώσει όλα τα έγκλειστα στελέχη του ANC με εξαίρεση τον Μαντέλα.

Μετά την Πτώση του Τείχους του Βερολίνου, το Νοέμβριο του 1989, ο Ντε Κλερκ συγκάλεσε έκτακτο Υπουργικό Συμβούλιο, εισηγούμενος τη νομιμοποίηση του ANC και την απελευθέρωση του Μαντέλα.

Παρά τις αντιδράσεις των μελών της κυβέρνησης, ο Ντε Κλερκ συναντήθηκε με τον ιστορικό ηγέτη και τελικά έδωσε το «πράσινο φως» για την αποφυλάκισή του. Στις 2 Φεβρουαρίου 1990, όλα τα πολιτικά κόμματα νομιμοποιήθηκαν.

Η απελευθέρωσή του σημάδεψε την απαρχή θεμελιακών αλλαγών στο Νοτιοαφρικανικό κράτος, που οδήγησαν στην πτώση του ρατσιστικού του καθεστώτος. Το 1993 του απονεμήθηκε το Νόμπελ Ειρήνης που το μοιράστηκε με τον τότε πρόεδρο Φρεντερικ Ντε Κλερκ. Το 1994 έγινε ο πρώτος πρόεδρος της Νότιας Αφρικής σε εκλογές που επιτράπηκε να ψηφίσουν λευκοί και μαύροι.

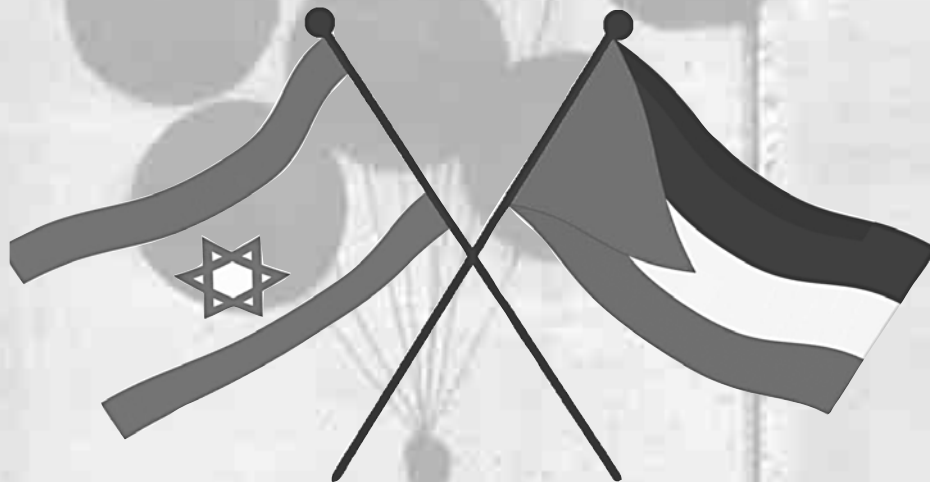
Μετά την απόσυρσή του από τον προεδρικό θώκο, το 1999, ο Μαντέλα συνέχισε να αγωνίζεται για μια σειρά πολιτικών και κοινωνικών ζητημάτων - μεταξύ των οποίων η καταπολέμηση της μάστιγας του ιού HIV, από τον οποίο πέθανε ο γιός του, Μακγκάτο το 2005. Στις αρχές του 2000, ο Μαντέλα αποκάλεσε τις Ηνωμένες Πολιτείες «απειλή για την παγκόσμια ειρήνη» και κάλεσε τον τότε πρόεδρο Τζορτζ Μπους το νεότερο να μην εισβάλει στο Ιράκ. Παντρεύτηκε τη τρίτη του σύζυγο, Γκράσα Μασέλ το 1998 στα 80ά του γενέθλια - παρέμεινε μαζί της μέχρι τον θάνατό του.

Ο ίδιος είχε δηλώσει το 1999: «Την τελευταία ημέρα της ζωής μου θέλω να ξέρω ότι όσοι αφήνω πίσω μου θα πουν: Ο άνθρωπος που κείται εδώ έκανε το καθήκον του για τη χώρα και το λαό του». Και σίγουρα, η ευχή του πραγματοποιήθηκε..

Παπαγεωργίου Θοδωρής - B3

“ **Η μνησικακία είναι σα να πίνεις δηλητήριο και μετά να ελπίζεις πως θα σκοτώσει τους εχθρούς σου** ”

ΤΟ ΠΡΟΣΩΠΟ ΔΥΟ ΛΑΩΝ

ΟΙ ΙΣΡΑΗΛΙΝΟΙ

Απέκτησαν ανεξάρτητο κράτος το 1948. Έκτοτε, είδαν τον πληθυσμό τους να φτάνει τα 6.040.000 ανθρώπους. Μέση ηλικία του πληθυσμού είναι τα 28 χρόνια. Βασική γλώσσα τους, η εβραϊκή. Κατά κεφαλήν Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν τα 18.900 δολάρια. Ξοδεύουν για εισαγωγές προϊόντων 35,2 δισ. δολάρια, και εισπράττουν 28,3 δισ. από εισαγωγές. Ο μέσος μηνιαίος μισθός είναι τα 1500 δολάρια. Η ανεργία κυμαίνεται λίγο κάτω από το 9%. Το κάθε σπιτικό φιλοξενεί κατά μέσο όρο 3,4 άτομα. Το ποσοστό των πολιτών που γνωρίζει γραφή και ανάγνωση είναι 95%. Η αναμενόμενη διάρκεια ζωής είναι τα 79 χρόνια. Σε κάθε γυναίκα αντιστοιχούν 2,6 παιδιά. Πολύ χαμηλή η βρεφική θνησιμότητα, μόλις στο 0,08%. Στις ένοπλες δυνάμεις της χώρας υπηρετούν 117.500 στρατιώτες. Ισραηλινοί μετανάστες είναι διασκορπισμένοι στις 4 άκρες του ορίζοντα. Οι περισσότεροι Ισραηλινοί που επέστρεψαν στην πατρίδα τους, περίπου 900.000, ήρθαν από χώρες της πρώην Σοβιετικής Ένωσης. Περίπου 200.000 επέστρεψαν από το Μαρόκο, 125.000 από τη Ρουμανία, 83.000 από την Πολωνία, 76.000 από το Ιράκ, 70.000 από τη Β. Αμερική, 56.000 από την Αιθιοπία, 52.000 από το Ιράν, 42.000 από την Αλγερία και την Τυνησία, 37.000 από την Υεμένη και 340.000 από άλλες χώρες.

ΟΙ ΠΑΛΑΙΣΤΙΝΙΟΙ

Μιλάμε μόνο γι' αυτούς που ζουν στη Δυτική Όχθη και στη Γάζα. Αριθμούν 3.191.000 ψυχές, σύμφωνα με στατιστικά στοιχεία. Έχουν υψηλά ποσοστά γεννητικότητας. Σε κάθε γυναίκα αντιστοιχούν 6,1 παιδιά. Έως το 2050, οι Παλαιστίνιοι στη Γάζα, τη Δυτική Όχθη και την Ιερουσαλήμ θα είναι περισσότεροι από τους Ισραηλινούς. Βασική τους γλώσσα, η αραβική. Μέσος όρος ηλικίας του πληθυσμού, τα 17 χρόνια. Στα 1680 δολάρια, το Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν. Στα 360 δολάρια, ο μέσος μηνιαίος μισθός του κάθε εργαζόμενου Παλαιστίνιου. Για εισαγωγές ξοδεύουν 2,4 δισ. δολάρια - από εξαγωγές εισπράττουν 0,4 δισ. Η ανεργία, υψηλή, στο 38%. Κάθε σπιτικό φιλοξενεί κατά μέσο όρο 6 ανθρώπους. Το 86% του πληθυσμού γνωρίζει γραφή και ανάγνωση. Η αναμενόμενη διάρκεια ζωής είναι τα 72 χρόνια και η βρεφική θνησιμότητα στο 2,6%. Στρατός επίσημος δεν υπάρχει. Υπολογίζεται ότι περίπου 40.000 άνθρωποι μετέχουν σε παραστρατιωτικές οργανώσεις. Εκατομμύρια Παλαιστίνιοι είναι ακόμα σκορπισμένοι σε άλλες χώρες. Οι περισσότεροι, 2.560.000 ζουν στην Ιορδανία. Στο Λίβανο ζουν 500.000, στη Συρία 463.000, στη Σαουδική Αραβία περίπου 300.000, στις Η.Π.Α. 215.000, στο Ιράκ και στη Λιβύη 80.000, σε άλλες χώρες του Περσικού Κόλπου 115.000 και στον υπόλοιπο κόσμο 372.000.

Παπούλη Γιώτα - Γ1

Μικρές σταγόνες δακρύων

Μια σκοτεινή ημέρα
σε μια άδεια γειτονιά
μονοτονία στους δρόμους
ομίχλη στον αέρα
μια γυναίκα
σπάει τη μονοτονία
μια μαυροφορούσα
μια ταλαιπωρημένη ψυχή
κάθεται σε ένα απόμερο πεζουλάκι
μόνη της...
κρατώντας μια φωτογραφία
μια μικρή φωτογραφία...
θαρρείς ο άντρας της ή το παιδί της
είναι στη φωτογραφία
ο λόγος που την έχει πλακώσει το μαύρο
την κοιτάζει αμίλητη
ώσπου βάζει τα κλάματα
μαζί της ο ουρανός άνοιξε
βροχή...
οι ουρανοί θρηνούσαν μαζί της
μικρές σταγόνες βροχής
μικρές σταγόνες δακρύων
σταγόνες θλίψης...
η βροχή δυναμώνει, μα σωπά απότομα
η γυναίκα κοιτάζει τον ουρανό
ένα σημάδι αναζητά
να της δώσει νόημα στη ζωή
μα η ελπίδα πουθενά
ένα άδειο χαμόγελο...
ψεύτικο στην όψη
μα στην καρδιά της η ελπίδα ζωντανή
γιατί κατάφερε άλλη μια μέρα να επιζήσει
τον όρκο το βαρύ να μη τον σπάσει
και έχοντας αφήσει στο πεζουλάκι
τα δάκρυά της
στα μάτια κοίταξε τη ζωή
και πήγε προς το μέρος της...

Νίκος Σιδέρης - Γ3
7-4-2014

Νατάσα Μποφίλιου

Συναντήσαμε τη Νατάσα Μποφίλιου ένα μεσημέρι στην Πλατεία Αυδή στο Μεταξουργείο. Ήρθε ακριβώς στην ώρα της, ζεστή και άμεση, χωρίς τίποτα "δήθεν", που θα μπορούσε να έχει υιοθετήσει, αν σκεφτούμε την πολύ αξιόλογη πορεία της για το νεαρό της ηλικίας της. Με τα εκφραστικά της μάτια και το πλατύ της χαμόγελο, μας έκανε να νιώσουμε πολύ άνετα από την πρώτη στιγμή. Φαίνεται πως δεν είναι μόνο το πηγαίο ταλέντο της που την κάνει να ξεχωρίζει, αλλά και η αληθινή της αγάπη γι' αυτό που κάνει, για τη ζωή, για τους ανθρώπους. Ένα περίεργο κράμα αυθορμητισμού, παιδικότητας αλλά και ωριμότητας με μια μεγάλη δόση αυτογνωσίας, σε συνδυασμό με μια υπέροχη φωνή, ένα εξαιρετικό ρεπερτόριο και την ικανότητά της να επιλέγει τους σωστούς συνεργάτες και φίλους, ανέδειξαν τη Νατάσα Μποφίλιου σε μία από τις καλύτερες τραγουδίστριες της γενιάς της.

Από...δραση: Ξεκινώντας, να σας ευχαριστήσουμε για τη συνάντησή και το χρόνο που μας διαθέτετε. Αρχικά θα θέλαμε να σας ρωτήσουμε πώς ήταν τα παιδικά σας χρόνια και πώς ξεκινήσατε τα πρώτα σας βήματα στην μουσική.

Νατάσα Μποφίλιου: Τα παιδικά μου χρόνια ήταν καταπληκτικά, πέρασα πολύ ωραία σαν παιδί και πολλές φορές που νιώθω δυσάρεστα ανατρέχω σε αυτά. Η μουσική ήταν πάντα στην ζωή μου είτε σαν άκουσμα, είτε σαν παίξιμο, γιατί από 5 χρονών έκανα πιάνο, οπότε είτε άκουγα συνέχεια μουσική, είτε έπαιζα συνέχεια μουσική. Σιγά σιγά άρχισε αυτό το πράγμα να γίνεται κύρια δραστηριότητά μου, με την έννοια ότι μέσα στο σχολείο ήξεραν όλοι ότι παίζω μουσική, καθόμουν στα διαλείμματα έπαιζα μουσική και πιάνο, τραγουδούσαν και όλα τα παιδιά μαζί μου... ήμουν η μαθήτριά που παίζει κάποιο όργανο και τραγουδάει στις γιορτές... Ήμασταν με τον Τσίρκα τον Κώστα, το συνθέτη του πρώτου μου άλμπουμ, και μετά, όταν πια τε-

λειώσαμε το σχολείο, περάσαμε στο πανεπιστήμιο. Εκείνος είχε γνωρίσει τον Γεράσιμο Ευαγγελάτο. Κάναμε παρέα, γράφαμε τραγούδια, και μια μέρα μου είπε "ρε συ, επειδή έχεις ωραία φωνή, δεν έρχεσαι να τραγουδήσεις ένα demo που θα στείλουμε στη Μικρή Άρκτο;" Όντως τραγούδησα και μετά αρχίσαμε να κάνουμε παρέα με τα παιδιά, ώσπου ξαφνικά τα τραγούδια που γράφαμε γινότουσαν και δικά μου τραγούδια... Άρχισαν να με πιέζουν να πάω και εγώ να διαγωνιστώ στη Μικρή Άρκτο... και από κει και πέρα όλα πήραν τον δρόμο τους...

ΑΠ: Δεν θέλατε να πάτε από την αρχή;

N.M.: Έλεγα τι να πάω να κάνω εγώ εκεί ... με δήλωσαν οι φίλες μου, ο πατέρας μου και ο δάσκαλός μου... τρία διαφορετικά άτομα και όχι εγώ...

ΑΠ: Πώς αποφασίσατε να αφήσετε τις σπουδές σας στο πολιτικό της νομικής και να ασχοληθείτε με το τραγούδι;

N.M.: Δεν πήρα ποτέ απόφαση, σε μένα δεν υπήρξε ποτέ δίλημμα, δεν μπήκα ποτέ στην διαδικασία να διαλέξω τι θα κάνω στην ζωή μου. Η ζωή με πήγε εκεί... δεν έφτασα ποτέ να πω μια μέρα «πρέπει να σκεφτώ τώρα τι θα κάνω ...να τελειώσω το πολιτικό νομικής ή να γίνω τραγουδίστρια»; Ποτέ. Το τραγούδι, από τη δεύτερη ακρόαση, «η ασπιρίνη», έκανε μεγάλη επιτυχία με το που βγήκε... ήταν το τραγούδι που ξεχώρισε από το cd. Κατευθείαν μας είπαν να κάνουμε ολόκληρο δίσκο, κάναμε ολόκληρο δίσκο, γνωρίσαμε τον Θέμη Καραμουρατίδη και έτσι αρχίσαμε να κάνουμε όλοι μαζί παρέα. Κι έτσι ξανακάναμε επόμενο δίσκο. Δηλαδή δεν πήρα μια απόφαση, το ένα έφερε το άλλο...

ΑΠ: Οι γονείς σας πώς αντέδρασαν;

N.M.: Πολύ καλά. Ο μπαμπάς μου μέχρι κάποια χρόνια και η μαμά μου και γενικότερα η οικογένεια, άρχισαν να με πιέζουν να τελειώσω τις σπουδές μου στη Νομική. Τώρα βέβαια που με βλέπουν να δουλεύω τόσο πολύ, μου λένε να σταματήσω για να ξεκουραστώ.

ΑΠ: Το ότι γίνετε γνωστή είχε κάποια επίπτωση στην οικογένειά σας;

N.M.: Εσύ το βλέπεις αυτό, όχι εγώ... έτσι που το ακούω μου φαίνεται πολύ παράξενο, «το ότι γίνετε διάσημη», δεν το καταλαβαίνω, δεν έχει αλλάξει τίποτα στη ζωή μου, έχω τους ίδιους φίλους, την ίδια οικογένεια, βγαίνω στα ίδια μέρη, κάνω ακριβώς την ίδια ζωή με αυτή που έκανα ως φοιτήτρια, μόνο που τώρα πια δουλεύω περισσότερο.

ΑΠ: Η αναγνώριση από τον κόσμο δεν σας έχει επηρεάσει;

N.M.: Καθόλου, και επειδή ήμουν πάντα παρά πολύ κοινωνικό άτομο και μου άρεσε παρά πολύ να βγαίνω - ήμουν πρόεδρος στο Ίδμελες, ήμουν γενικά ένα κοινωνικό παιδί - δε νιώθω ότι κάτι άλλαξε, αλλά συνεχίζω να είμαι ένας κοινωνικός άνθρωπος. Γενικώς στη ζωή μου έχω διατηρήσει ένα αυθορμητισμό και μια ειλικρίνεια και στη σκηνή και στη μουσική. Ειλικρίνεια όχι μόνο απέναντι στον κόσμο, αλλά απέναντι στον εαυτό μου, γιατί δεν έχει αλλάξει κάτι επί της ουσίας, απλώς συνεχίζω να κάνω αυτό που αγαπούσα και αυτό που μέχρι και τώρα αγαπώ. Δεν είναι το χόμπι μου, είναι η δουλειά μου και είναι κάτι που δεν αρέσει μόνο σε μένα, αλλά αυτό που κάνω αρέσει και στους άλλους έτσι όπως το κάνω. Αυτό είναι κάτι παράλληλο με την ουσία του πράγματος η οποία ήταν πάντοτε η ίδια. Είτε θυμάμαι τον εαυτό μου να είμαι σπίτι, παιδί, και να παίζω το τραγουδί της Ποκαχόντας από την Disney, που μου άρεσε πάρα πολύ και το τραγουδούσα, είτε θα με βρω στο Σταυρό το Νότου σήμερα μετά από όλα αυτά τα χρόνια, είμαι το ίδιο παιδί, έχω την ίδια σκέψη απέναντι στην μουσική. Ελπίζω να είμαι λίγο πιο σοφή, ελπίζω...

ΑΠ: Το χόμπι όμως έχει και μια ελευθερία, είτε θέλεις το ασκείς είτε όχι, η δουλειά έχει κάποια όρια και κάποια deadlines, εσάς σας πιέζει καμιά φορά αυτό;

N.M.: Ναι με πιέζει, γιατί είμαι ακραία ευσυνείδητη, είμαι ο τύπος που παίρνει πάνω του τη μεγάλη ευθύνη και πάντα ήμουν ο άνθρωπος που θα ανταπεξέλθει σε οτιδήποτε. Δεν κάνω αυτό που μπορώ, αλλά κάνω παραπάνω από αυτό που μπορώ. Δεν μου αρκεί να λέω «εγώ τόσο μόδεσσα, τόσο δούλεψα», πάντα θα πω «ναι, αλλά μπορούσες και παραπάνω». Επειδή όμως μου αρέσει πάρα πολύ αυτό που κάνω και επειδή δεν είμαι μόνη, είμαι με τους κολλητούς μου φίλους, όλο αυτό το μοιραζόμαστε και η δουλειά έχει πολλή πλάκα, πολλή διασκέδαση, πολύ γλέντι... Όταν τελειώνει η δουλειά πάλι μεταξύ μας είμαστε. Δεν έχω τη δυστυχία που μπορεί να έχει ένας άνθρωπος, ο οποίος κάνει ένα επάγγελμα που δεν του αρέσει. Είμαι ένας άνθρωπος που δουλεύει υπερβολικά σε κάτι που του αρέσει, με αυτούς που του αρέσει και αυτό έχει μέσα του και το χαβαλέ και την πλάκα και την επιτυχία. Νομίζω ότι το πιο σημαντικό πράγμα σε αυτό που κάνεις είναι να νιώθεις εσύ καλά και μετά να ακούς και ένα μπράβο, γιατί όλοι μας είμαστε παιδιά, όσο κι αν μεγαλώνουμε. Θέλουμε πάντα να ακούμε ότι αυτό που κάνουμε το κάνουμε καλά και εγώ έχω την πολύ μεγάλη τύχη και μπράβο να ακούω από τους φίλους μου και να το μοιράζομαι όλο αυτό...

ΑΠ: Πιστεύετε πως αν δεν ήταν οι φίλοι σας δεν θα είχατε καταφέρει όλα αυτά;

N.M.: Είμαι σίγουρη! Καταρχήν έγινα τραγουδίστρια για να τραγουδήσω τραγούδια των φίλων μου. Δεν είχα ποτέ σκεφτεί να γίνω τραγουδίστρια. Και πιστεύω πως πάντα η ζωή κάνει καλύτερα σχέδια από σένα. **Όταν ακούς τον εαυτό σου, όταν αφήνεις την καρδιά σου να κάνει αυτό που θέλει τότε όλα πάνε καλά.** Έχω

τρομερή εμπιστοσύνη στα ένστικτα. Αν δε νιώθω καλά για κάτι και ο θεός να κατέβει και να μου πει «πρέπει να το κάνεις» δε θα το κάνω! Γιατί πιστεύω ότι όταν κάνεις κάτι, ακόμη και λάθος να κάνεις, αν είναι δική σου η επιλογή, λειτουργεί εποικοδομητικά. Είτε μαθαίνεις να διορθώνεις τον εαυτό σου, είτε λες «στο κάτω - κάτω, δικό μου ήταν, μαγκιά μου, το πληρώνω!» Αν όμως δεν ακούς τον εαυτό σου, δεν τον αφήνεις να νιώσει και να σε κατευθύνει κάπου, τότε το αποτέλεσμα είναι να χάνεις την ουσία της ζωής. Γιατί σε αυτή τη ζωή έχουμε έρθει για να ζήσουμε και αυτό σημαίνει ότι πρέπει να βρούμε κάτι ωραίο για να μείνουμε στη ζωή. Και αυτό βρίσκεται εκεί που σε τραβάει το ένστικτό σου, είναι αυτό που λέει η ψυχή σου. Αυτό δε σημαίνει ότι βάζοντας μπροστά τον εαυτό σου, ισοπεδώνεις όλα τα υπόλοιπα. Όμως τον εαυτό σου πρέπει να τον ακούς. Όταν κάτι το πιστεύεις πολύ και ξέρεις ότι είναι ο δρόμος σου, βγες να τον ακολουθήσεις και θα σου βγει σε καλό. Έχω ζήσει με ανθρώπους που δεν έκαναν αυτό που ήθελαν στη ζωή τους και το μόνο που κατάφεραν είναι να είναι δυστυχισμένοι οι ίδιοι αλλά και να κάνουν δυστυχισμένους και όλους τους υπόλοιπους.

ΑΠ: Έχετε κάποιο στόχο για το 2014;

N.M.: Με απέλπισες και μόνο που το είπες... θα το αφήσω να κυλήσει από μόνο του.

ΑΠ: Τον τελευταίο καιρό στην Ελλάδα έχουμε αρκετά κρούσματα ρατσισμού. Ποια είναι η άποψή σας πάνω σε αυτό το θέμα; Εσείς έχετε δεχτεί ποτέ κάποιο είδος ρατσισμού;

N.M.: Ναι, πιστεύω πως όλοι μας έχουμε δεχθεί κάποιο είδος ρατσισμού. Αυτό ξεκινά και από το σχολείο. Όποιος είναι διαφορετικός, σε ό,τι και αν είναι διαφορετικός, δέχεται ρατσιστική συμπεριφορά. Το λεγόμενο bullying που λέμε. Νομίζω ότι όλοι έχουμε πέσει θύματα - με ένα τρόπο - κάποιου είδους ρατσισμού. Θεωρώ ότι είναι κατάντια, ότι είναι φρίκη, ότι είναι ντροπή, ότι με προσβάλλει. Και ναι και εγώ έχω πέσει θύμα και για τα κιλά μου και γιατί είμαι ξανθιά ενώ έχω αυτό το ρεπερτόριο. Μέσα στο παιχνίδι είναι και αυτό. Ξέρετε, οι άνθρωποι φοβούνται το διαφορετικό, νιώθουν ανασφαλές και είναι έτοιμοι και πρόθυμοι να «καταδικάσουν» τους άλλους. Ωστόσο, να θυμάστε, **ότι αυτό που μας κάνει διαφορετικούς από τους άλλους, είναι και αυτό που μας ξεχωρίζει και μας κάνει ιδιαίτερους.**

ΑΠ: Ποιο είναι το μότο σας και ποια λόγια έχετε συνέχεια στο μυαλό σας;

N.M.: Το μότο μου νομίζω είναι «**να μην φοβάσαι τα όνειρά σου**». Και αυτό που σκέφτομαι είναι αυτό που μου είχε πει ο αγαπημένος μου κάποια στιγμή... του λέω «ελπίζω» και μου λέει «να μην ελπίζεις, να πιστεύεις!» Είναι πολύ σημαντικό και το σκέφτομαι συνέχεια, κάθε φορά που κάνω ευχή. Λέω «όχι δεν είναι ευχή, θα γίνει! Το πιστεύω!»

ΑΠ: Κάποια συμβουλή για τους αναγνώστες του περιοδικού;

N.M.: **Συμβουλή... να διαβάζετε βιβλία, να ακούτε μουσική, να πηγαίνετε σε εκθέσεις ζωγραφικής και τίποτα από αυτά δε χρειάζεται χρήματα.**

Ειδικά τώρα με το ίντερνετ μπορείτε να τα κατεβάσετε όλα δωρεάν... υπάρχουν πινακοθήκες στην Αθήνα με ελάχιστο κόστος... Ακόμα και μια βόλτα στην Ακρόπολη θα σας κάνει καλύτερους ανθρώπους, μόνο αυτό, βιβλία, ταινίες, μουσική, από εκεί οι άνθρωποι μπορούν να πάρουν δύναμη και το λέω από την προσωπική μου πείρα... γιατί εμένα αυτό με έχει σώσει.

Το άπειρο

Το άπειρο είναι μία έννοια που πολλοί από εμάς χρησιμοποιούμε στην καθημερινή ζωή, λίγοι όμως είναι αυτοί που έχουν προβληματιστεί για τη φύση του.

"Από αμνημόνευτους χρόνους, το άπειρο συγκινούσε την ψυχή του ανθρώπου περισσότερο από οποιοδήποτε άλλο ζήτημα. Είναι δύσκολο να βρει κανείς μια ιδέα που να έχει ερεθίσει τόσο γόνιμα τη νόηση όσο η ιδέα του απείρου. Αλλά και καμία άλλη έννοια δε χρίζει οριστικής διασάφησης περισσότερο από αυτήν" (D.Hilbert, "περί του απείρου"). Το ερώτημα αυτό προσπάθησαν να το απαντήσουν οι μαθηματικοί. Το πρώτο πράγμα λοιπόν στο οποίο κατέληξαν ήταν το εξής: Το άπειρο ΔΕΝ είναι αριθμός. Και τι είναι τότε το άπειρο; Σίγουρα πολλοί από εσάς αυτό σκεφτήκατε μόλις τώρα: το άπειρο είναι μία έννοια ,όχι κάποιο νούμερο.

Ένα παράδειγμα που δείχνει τη διαφορά που υπάρχει ανάμεσα σε κάτι που υπάρχει δυνητικά και σε κάτι που υπάρχει πραγματικά θα μπορούσε να είναι και το εξής:

Ας υποθεθεί λοιπόν, ότι κάποιος έχει στη διάθεσή του όλα τα εξαρτήματα που απαιτούνται για να κατασκευάσει ένα αυτοκίνητο και ας υποθεθεί επίσης ότι γνωρίζει τη σειρά με την οποία θα τα συναρμολογήσει. Όσο διαρκεί η συναρμολόγηση το αυτοκίνητο υπάρχει δυνητικά. Όταν τοποθετηθεί και το τελευταίο εξάρτημα στη θέση που πρέπει, τότε μόνο μπορεί να υποστηρίξει ότι έχει ένα τελειωμένο αυτοκίνητο. Τότε μπορεί να μελετήσει τα πλεονεκτήματα ή τα μειονεκτήματά του. Το πλήθος των εξαρτημάτων από τα οποία κατασκευάστηκε το αυτοκίνητο μπορεί να είναι μεγάλο, αλλά οπωσδήποτε είναι πεπερασμένο και για αυτό μπορεί κάποιος που γνωρίζει τον τρόπο, να καταφέρει κάποια στιγμή να ολοκληρώσει τη συναρμολόγηση του αυτοκινήτου. Ακόμα κι αν αυτό πεθάνει, τότε κάποιος άλλος ίσως συνεχίσει την κατασκευή. Τα εξαρτήματα θα βρίσκονται εκεί και θα "περιμένουν". Πάντως μπορεί να υπάρξει κάποιος άνθρωπος που θα βάλει το τελευταίο εξάρτημα και θα απολαύσει το αυτοκίνητο τελειωμένο.

Οι αριθμοί 0,1,2,3,4... είναι οι πρώτοι αριθμοί που ο άνθρωπος χρησιμοποιεί από τα πολύ παλιά χρόνια για τις ανάγκες της μέτρησης. Στα μαθηματικά οι αριθμοί αυτοί λέγονται φυσικοί αριθμοί. Ένα παράδειγμα που δείχνει ότι ο άνθρωπος εξοικειώνεται με την έννοια του ,όπως λέγεται, δυνητικού απείρου, είναι αυτοί οι φυσικοί αριθμοί και μία διαδικασία πρόσθεσης ως εξής: Δεδομένου ενός φυσικού αριθμού και με την πρόσθεση του αριθμού 1, μπορεί κανείς να έχει τον επόμενο φυσικό αριθμό. Κατόπιν με πρόσθεση του 1 μπορεί να έχει τον επόμενο του κ.ο.κ και αυτή είναι μία διαδικασία που δεν τελειώνει. Σε αυτήν τη συλλογή αριθμών, υπάρχει μια καθορισμένη διαδικασία παραγωγής τους, η οποία επιβεβαιώνει ότι η παραγωγή φυσικών αριθμών δεν τελειώνει, αφού αν κάποιος θεωρήσει πως βρήκε τον τελευταίο φυσικό αριθμό δεν έχει παρά να προσθέσει το 1 και να έχει έναν επόμενο.

Στο πρώτο παράδειγμα, το αυτοκίνητο δεν υπάρχει πραγματικά μέχρι τη στιγμή που και το τελευταίο εξάρτημα τοποθετηθεί στη θέση που επιβάλει η διαδικασία συναρμολόγησης. Κανείς βέβαια

δεν αμφισβητεί ότι η διαδικασία συναρμολόγησης μπορεί να τελειώσει, το αυτοκίνητο να υπάρξει πραγματικά τελειωμένο, να ενταχθεί σε μια μεγαλύτερη συλλογή αυτοκινήτων, να μελετηθούν οι ιδιότητές του, να συγκριθεί με άλλα σαν αυτό. Κι αυτό μπορεί να γίνει επειδή το πλήθος των εξαρτημάτων από τα οποία αποτελείται είναι πεπερασμένο.

Αν αντιμετωπίσουμε και το δεύτερο παράδειγμα με τον ίδιο τρόπο σκέψης, η συλλογή των φυσικών αριθμών δεν μπορεί να θεωρηθεί ποτέ τελειωμένη αφού η διαδικασία προσάρτησης φυσικών αριθμών στους ήδη υπάρχοντες μια δεδομένη στιγμή, δεν τελειώνει. Το συμπέρασμα στο οποίο καταλήγουμε είναι ότι η συλλογή των φυσικών αριθμών δεν μπορεί να θεωρηθεί ως τελειωμένο αντικείμενο, άρα δε μπορεί να ενταχθεί σε μια μεγαλύτερη συλλογή τέτοιων αντικειμένων, να μελετηθούν οι ιδιότητές του, να συγκριθεί με άλλα σαν αυτό.

Το 1874 ο Cantor ήταν από τους πρώτους μαθηματικούς που έκανε το νοητικό άλμα να σκεφτεί διαφορετικά. **Αποδέχτηκε** την ύπαρξη της συλλογής των φυσικών αριθμών ως τελειωμένο αντικείμενο, κοίταξε δηλαδή κατάματα το θηρίο και αποφάσισε να το αντιμετωπίσει. Αυτό που έκανε ο Cantor είναι η συνηθισμένη πρακτική των ανθρώπων που ασχολούνται με τα μαθηματικά: κάνουν μια υπόθεση εργασίας, χρησιμοποιούν κάποιους αρχικούς κανόνες και οδηγούνται σε συμπεράσματα προσέχοντας να μην κάνουν αντίφαση (λογικά συμπεράσματα) και αδιαφορούν για το αν τα συμπεράσματα ταιριάζουν με τη φυσική πραγματικότητα. Σε περίπτωση αντιφάσεων τροποποιούν τους αρχικούς κανόνες ή προσθέτουν και άλλους για να κλείσουν το δρόμο στις αντιφάσεις, Στήνουν δηλαδή μια θεωρία. Μεταξύ των αρχικών κανόνων μπορεί να υπάρχουν κάποιοι που δεν έχουν διαισθητική προφάνεια. Τέτοιοι κανόνες νομιμοποιούν μια μαθηματική πρακτική ή δηλώνουν μια συγκεκριμένη φιλοσοφική θέση. Θεωρώντας κανείς ότι η συλλογή των φυσικών αριθμών μπορεί να υπάρξει ως τελειωμένο αντικείμενο, **αποδέχεται τον αρχικό κανόνα ότι το πραγματικό άπειρο υπάρχει** και αυτό δείχνει μια φιλοσοφική θέση. Η θεωρία βέβαια κρίνεται. Κρίνεται αν είναι γόνιμη για τη λύση άλλων προβλημάτων. Αν δημιουργεί τερατογενέσεις που δεν εξαλείφονται με κάποιο νέο αρχικό κανόνα, απορρίπτεται και πάντως έχει τοπική εμβέλεια με την έννοια ότι κλείνει το δρόμο σε συγκεκριμένες αντιφάσεις. Μέχρι το 1931 οι μαθηματικοί πίστευαν ότι με την πρακτική αυτή έχουν την ικανότητα να αποφανθούν για την ισχύ μιας πρότασης ή για την ισχύ της άρνησής της με την προσθήκη ενδεχομένων ενός ή περισσότερων νέων αξιωμάτων. Το 1931 ο Gödel απέδειξε ότι και στα πλαίσια ενός αξιωματικού συστήματος υπάρχουν ανεξιχνίαστα εγκλήματα, δηλαδή προτάσεις των οποίων η αλήθεια ή το ψεύδος δεν μπορεί να αποδειχθεί!

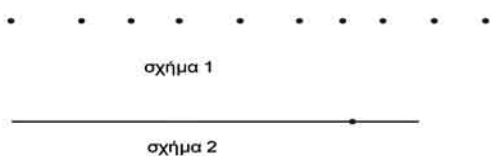
Κι αν όλα αυτά σας ξενίζουν, δεν έχετε παρά να σκεφτείτε τον τρόπο που λειτουργεί μια οικογένεια. Έχει κάποιους κανόνες, που κανείς δεν μπορεί να υποστηρίξει ότι είναι οι σωστοί και ζει προσπαθώντας να μην κάνει αντιφάσεις με αυτά που έχει συμφωνή-

σει. Οι κανόνες της μπορεί να την οδηγήσουν σε κάποια συμπεριφορά που επίσης κανείς δεν μπορεί να πει με βεβαιότητα ότι είναι αποδεκτή ή όχι. Μένει να αποφασίσετε αν σας ταιριάζει να κάνετε παρέα με τα πρόσωπα της οικογένειας αυτής!

Ο Cantor μελέτησε τις ιδιότητες της συλλογής των φυσικών αριθμών ως τελειωμένο αντικείμενο και τη σύγκρινε με άλλες τέτοιες. Ως πρωτοπόρος στη μελέτη ενός νέου κόσμου μάτωσε. Μάτωσε γιατί αυτός ο νέος κόσμος έκρυβε ιδιαίτερότητες, παράδοξα και απαιτούσε έναν τρόπο σκέψης διαφορετικό από τον συνηθισμένο. Εξάλλου το 1874 ήταν μακριά από το 1931 που η υπόθεση ξεκαθάρισε.

Μέχρι στιγμής πρέπει να έχει φανεί ότι ένα παράδειγμα πραγματικού απείρου είναι η συλλογή των φυσικών αριθμών ως τελειωμένο αντικείμενο και όχι είναι ένας οσοδήποτε μεγάλος π.χ φυσικός αριθμός, κάτι που συνήθως αυθόρμητα κάποιοι νομίζουν. (Monaghan, 1986, 2001 και Tall, 2001).

Ένα δεύτερο παράδειγμα είναι η σχεδίαση μιας ευθείας. Μόνο που εκεί η διαδικασία δε γίνεται κατά διακριτό αλλά κατά συνεχή και μη φραγμένο τρόπο. Δηλαδή στην περίπτωση της ευθείας το στυλό δε σχεδιάζει διαδοχικά διακριτά σημεία πολύ κοντά το ένα στο άλλο, αλλά μια φλέβα από μελάνι. Τα ερώτημα είναι αν μπορεί κανείς να θεωρήσει την ευθεία ως ένα τελειωμένο αντικείμενο. Αν ναι, τότε υπάρχει ένα άλλο παράδειγμα πραγματικού απείρου, το οποίο όμως είναι διαφορετικό σε "μέγεθος" από το προηγούμενο. Είναι διαφορετικό σε μέγεθος γιατί είναι άλλο (σχήμα 1) μια βρύση να στάζει και άλλο (σχήμα 2) από τη βρύση να τρέχει μια φλέβα νερό. Εξάλλου, αν θεωρήσει κάποιος ένα σημείο στην ευθεία (σχήμα 2), δεν μπορεί να βρει το αμέσως προηγούμενό του!! Αυτό το δεύτερο παράδειγμα είναι μια διαισθητική προσέγγιση της έννοιας του συνεχούς. Για τους μαθηματικούς η διαισθητική προσέγγιση είναι αφόρμιση, αλλά δεν είναι αποδεκτή πρακτική. Χρειάζεται μια αξιωματική θεμελίωση που δε θα στηρίζεται στο σχήμα, επειδή υπάρχουν και μη ευκλείδειες γεωμετρίες στις οποίες η ευθεία έχει άλλη μορφή. Χρειάζεται, όπως την αποκαλούν, μια αναλυτική θεμελίωση.

Η συζήτηση για το άπειρο ξεκίνησε και αυτή από τους αρχαίους Έλληνες. Ο Ζήνων ο Ελεάτης (490 - 430 π.Χ.) διατύπωσε τέσσερα παράδοξα που δεν καταρρίφθηκαν ποτέ στην αρχαιότητα και εξακολουθούν μέχρι σήμερα να προσελκύουν το ενδιαφέρον. Στόχος του Ζήωνα ήταν να υποστηρίξει τη θέση του δασκάλου του Παρμενίδη ότι η κίνηση είναι αδύνατη, είναι παραίσθηση και ασυμβίβαστη με τη λογική. Έγιναν γνωστά από τα φυσικά του Αριστοτέλη και ονομάστηκαν παράδοξα επειδή αντιβαίνουν σε αυτό που πραγματικά συμβαίνει. Τα μαθηματικά παράδοξα αποτέλεσαν το εφαλτήριο για τη μετάβαση σε ένα ανώτερο επίπεδο μαθηματικής σκέψης. Ένα από αυτά είναι το λεγόμενο παράδοξο της διχοτομίας και διατυπώνεται ως εξής: Ας υποθέσουμε ότι ένας δρομέας πρόκειται να διανύσει την απόσταση $AB=1$ μονάδα μήκους. Σύμφωνα με το Ζήωνα η διανυόμενη απόσταση θα είναι πάντοτε μικρότερη από AB , γιατί για να διανύσει ο δρομέας την πεπερασμένη απόσταση AB θα πρέπει να διανύσει τη μισή, μετά το μισό της υπόλοιπης, κατόπιν το μισό αυτής που απομένει κ.ο.κ. Χρειάζεται δηλαδή να περάσει από ένα άπειρο πλήθος σημείων,

δηλαδή να ολοκληρώσει μια άπειρη διαδικασία, πράγμα αδύνατο.

Θα δώσουμε μια άλλη πιο απλή εκδοχή του προβλήματος, ώστε να είναι πιο κατανοητή. Έστω ότι θέλουμε να κλείσουμε τα χέρια μας από μια απόσταση (να βαρέσουμε παλαμάκι) κρατώντας το ένα χέρι σε μια συγκεκριμένη θέση ενώ με το άλλο να μειώνουμε την απόσταση ανάμεσα στις παλάμες μας. Έστω ότι η απόσταση μεταξύ των χεριών μας είναι 1 μέτρο. Έτσι όπως πάμε να κλείσουμε τα χέρια μας (να μειώσουμε την απόσταση) καλύπτουμε αρχικά το $\frac{1}{2}$ τη απόσταση, στη συνέχεια το υπόλοιπο, $\frac{1}{4}$ μετά το $\frac{1}{8}$ κ.ο.κ.. Το παράδοξο υποστηρίζει ότι θα μένει πάντα ένα υπόλοιπο διάστημα ανάμεσα στις δύο παλάμες, άρα τα χέρια μας δε θα ακουμπήσουν ποτέ!

Ο Αριστοτέλης δεν αποδεχόταν το πραγματικό άπειρο. Αποδεχόταν όμως με τον τρόπο του το δυνητικό άπειρο. Για τον Αριστοτέλη ο δρομέας από τη φύση του δεν μπορεί να περατώσει μια άπειρη διαδικασία όπως οι άπειρες τομές που φαίνονται στο σχήμα 3. Επειδή όμως ο δρομέας φτάνει στο τέλος και αυτό κανείς δεν μπορεί να το αμφισβητήσει, θεωρεί ότι το λάθος του Ζήωνα είναι στην υπόθεση ότι "ο δρομέας έχει συνείδηση των άπειρων εγχοπών της διαδρομής που διανύει" (Αναπολιτάνος, 1985). Οντολογικά δεν είχε και τελείως άδικο γιατί το άπειρο (μέχρι να το ξεκαθαρίσουν, όσο το ξεκαθάρισαν, οι μαθηματικοί) δημιουργεί παράδοξα.

Το άπειρο απασχόλησε έντονα τους μαθηματικούς. Το θέμα ήταν σοβαρό και αποδείχτηκε ένα από τα δυσκολότερα προβλήματα που κλήθηκαν ποτέ να αντιμετωπίσουν. "Η κεντρική διαπίστωση του Cantor φαίνεται πως ήταν η άποψη πως δεν μπορούμε να προχωρήσουμε στην ανάλυση χωρίς να μελετήσουμε τα άπειρα σύνολα και τον τρόπο με τον οποίο το άπειρο εμφανίζεται στα μαθηματικά." (Ρουσόπουλος, 1991).

Τι είναι όμως αυτά τα σύνολα και ποια σχέση έχουν με το άπειρο;

Η έννοια του συνόλου παραπέμπει σε μια συλλογή αντικειμένων που έχουν μια κοινή ιδιότητα και αυτό υποδεικνύεται από τη φυσική πραγματικότητα. Δηλαδή, σε ένα σύνολο ανήκουν όλα τα αντικείμενα που εξυπηρετούν μια συνθήκη του συνόλου, ή, καλύτερα ακόμα, έχουν κάποια κοινή ιδιότητα. Για παράδειγμα, η ποδοσφαιρική ομάδα του Ολυμπιακού Πειραιώς είναι ένα σύνολο που περιέχει τους παίκτες της ομάδας αυτής και μόνο αυτούς. Για να το δούμε όμως περισσότερο μαθηματικά, θα δούμε ένα παράδειγμα μαθηματικού συνόλου. Παίρνουμε, λοιπόν, ένα σύνολο, ας το ονομάσουμε A . Στο A θα πούμε πως ανήκουν όλοι οι φυσικοί αριθμοί που είναι μικρότεροι του 5. Το A λοιπόν, γίνεται: $A=\{1, 2, 3, 4\}$. Το 5 δεν ανήκει στο A , παρά το ότι είναι φυσικός αριθμός, γιατί δεν είναι μικρότερος του 5.

Για να καταλάβουμε πώς συγκρίνουμε δύο σύνολα ας δούμε ένα παράδειγμα από τα παλιά χρόνια. Αφού ο Κύκλωπας τυφλώθηκε από τον Οδυσσέα, καθώς δεν έβλεπε, σκέφτηκε μια μέθοδο για να μπορεί να σιγουρέψει πως όλα του τα πρόβατα είχαν επιστρέψει στην σπηλιά του, αφού είχαν πάει να βοσκήσουν. Για κάθε πρόβατο που έβγαине το πρωί, μάζευε ένα βότσαλο από την παραλία. Αντίστοιχα, για κάθε πρόβατο που επέστρεφε την νύχτα στην σπηλιά, πέταγε ένα βότσαλο στην θάλασσα. Σε κάθε βότσαλο, αντιστοιχούσε, λοιπόν, ένα πρόβατο. Εάν πάρουμε όλα τα βότσαλα που μαζεύτηκαν το πρωί και φτιάξουμε ένα σύνολο "βότσαλα" και όλα τα πρόβατα και φτιάξουμε ένα σύνολο "πρόβατα", τό-

τε για κάθε ένα στοιχείο του συνόλου "πρόβατα", θα έχουμε και ένα στοιχείο του συνόλου "βότσαλα" και αντίστροφα.

Η πρακτική αυτή, που είναι τόσο παλιά όσο ο άνθρωπος, υπάρχει και σε άλλα παραδείγματα στην ιστορία και την μυθολογία. Το πιο απλό είναι οι χαραγές που χρησιμοποιούσαν οι κτηνοτρόφοι για να μετρήσουν τα ζωντανά τους. Σε κάθε χαραγή, αντιστοιχούσε ένα ζώο και έτσι σχηματίζονταν δύο σύνολα, οι "χαραγές" και τα "ζωντανά" με ίδιο αριθμό στοιχείων.

Βλέπουμε λοιπόν πως η ιστορία αυτή δεν είναι κάτι περίπλοκο, κάποιο τρικ, ή μια άλλη ιδέα που κατέβασε κάποιος, γιατί "κάπως πρέπει να γεμίσει και αυτή η ύλη του Λυκείου!". Είναι μια πολύ παλιά διαδικασία, που απλώς εφαρμόζεται και στα μαθηματικά.

Αυτή λοιπόν τη διαδικασία χρησιμοποίησε και ο Cantor για να ορίσει με αναλυτικό τρόπο πότε δύο σύνολα A και B είναι ισοδύναμα, έχουν δηλαδή ίδιο πλήθος στοιχείων. Αυτό το ονομάζουμε αντιστοιχία 1-1. Έτσι δύο σύνολα A και B είναι ισοδύναμα όταν τα στοιχεία τους μπορούν να τεθούν σε μια 1-1 αντιστοιχία.

π.χ

$$\begin{array}{c} A = \{1, 2, 3\} \\ \updownarrow \updownarrow \updownarrow \\ B = \{2, 4, 6\} \end{array}$$

Αυτά τα δύο σύνολα έχουν το ίδιο πλήθος στοιχείων και μάλιστα κάθε στοιχείο του A αντιστοιχεί στο διπλάσιό του στο B. Όμως εάν έχουμε τα σύνολα $A = \{1, 2, 3\}$ και $B = \{8, 9\}$, κάθε προσπάθεια κατασκευής μιας 1-1 αντιστοιχίας μεταξύ τους θα ήταν άκαρπη, καθώς θα υπάρχει πάντα ένα στοιχείο του A στο οποίο δεν θα αντιστοιχεί κανένα του B. Το B, είναι λοιπόν, μικρότερο του A.

Ωραία αυτά, ας πάρουμε όμως κάτι πιο σύνθετο. Ας θεωρήσουμε το σύνολο των θετικών ακέραιων αριθμών. Ένα υποσύνολό του (σύνολο που περιέχεται μέσα σε αυτό) είναι, ας πούμε, το B, που είναι το σύνολο των άρτιων θετικών ακέραιων αριθμών. Τα σύνολα αυτά δεν είναι όπως τα προηγούμενα, γιατί το πλήθος των στοιχείων τους είναι άπειρο. Κι αν κάποιος συνεχίσει να σκέφτεται με τον τρόπο που έχει συνηθίσει, δηλαδή το μέρος είναι μικρότερο του όλου, τότε αυτός περιμένει ότι δεν είναι δυνατό να υπάρξει μια 1-1 αντιστοιχία ανάμεσα στα στοιχεία τους. Και όμως υπάρχει! Θα είναι κάπως έτσι:

$$\begin{array}{c} N^* = \{1, 2, 3, \dots\} \\ \updownarrow \updownarrow \updownarrow \\ B = \{2, 4, 6, \dots\} \end{array}$$

Όπως φαίνεται έχουμε μια αντιστοιχία 1-1. Αυτό σημαίνει πως το σύνολο N^* και το υποσύνολό του, έχουν ίσο αριθμό στοιχείων. Δηλαδή το μέρος, έχει ίσο πλήθος στοιχείων με το όλο!!!

Σχετικό είναι και το "ανέκδοτο" που αποδίδεται στον D. Hilbert (Barrow, 2007) και ονομάζεται: "Ξενοδοχείο: Το Άπειρο". Σε ένα ξενοδοχείο με άπειρα δωμάτια, μένουν άπειροι πελάτες. Μια ωραία μέρα λοιπόν, φτάνουν άπειροι νέοι πελάτες που θέλουν να μείνουν στο ξενοδοχείο. Ο υπεύθυνος της υποδοχής, για να τους εξασφαλίσει την διαμονή, χρησιμοποιεί την παραπάνω έν-

νοια της 1-1 αντιστοιχίας και σκέφτεται την εξής λύση: Αυτός λοιπόν που έμεινε στο δωμάτιο με αριθμό 1 πηγαίνει στο 2, αυτός που έμεινε στο 2 πηγαίνει στο 4 κ.ο.κ. Έτσι ελευθερώνονται τα δωμάτια με περιττό αριθμό 1, 3, 5, 7, ... που είναι άπειρα το πλήθος και εξασφαλίζουν διαμονή για τους άπειρους νέους πελάτες.

Αυτό είναι μια ιδιότητα που οφείλεται στη φύση των συνόλων με άπειρα στοιχεία. Η έρευνα δείχνει ότι η "1-1" αντιστοιχία και η σχέση υποσυνόλων οδηγεί σε αντιφατικά αποτελέσματα (Tsamir & Tirosk, 2007) και για κάποιους είναι αιτία να αφορίσουν το πραγματικό άπειρο. Για άλλους όμως είναι ισχυρό κίνητρο για να συγκρουστούν με το μέχρι τότε πλαίσιο γνώσης τους.

Ο Cantor ανακάλυψε ότι το σύνολο των φυσικών αριθμών έχει το ίδιο μέγεθος με το σύνολο των ρητών (δεκαδικό που τερματίζονται ή που έχουν άπειρα δεκαδικά ψηφία αλλά περιοδικό) και ότι δε μπορεί να τεθεί σε 1-1 αντιστοιχία με το σύνολο των πραγματικών αριθμών (συνεχές) και συνεπώς το τελευταίο είναι μεγαλύτερο σε μέγεθος. Ανακάλυψε και άλλους "αριθμούς" που ξεφεύγουν από το σκοπό αυτού του κειμένου. Δεν απέφυγε όμως παράδοξα και αντιφάσεις όπως ο ίδιος αποκάλυψε σε επιστολή του προς το Dedekind (Ρουσόπουλος, 1991). Μάλιστα ένα παράδοξο φέρει το όνομά του επειδή το ανακάλυψε ο ίδιος και αφορά μια πρόταση που έρχεται σε αντίφαση με μια άλλη της θεωρίας του. Ένα λόγος είναι ο ορισμός που έδωσε για το σύνολο ως μια συλλογή καθορισμένων και διακριτών αντικειμένων της εποπτείας ή της σκέψης μας. Παρόλη την έρευνα και τη μελέτη, ο Cantor δεν κατάφερε να λύσει μια και καλή το πρόβλημα των συνόλων. Αυτό το πέτυχαν το 1908 οι Zermelo και Fraenkel οι οποίοι "έστησαν" μια θεωρία για τα σύνολα στα πρότυπα της Ευκλείδειας γεωμετρίας. Σύμφωνα με το σκεπτικό αυτό η συνολοθεωρία πραγματεύεται μια περιοχίτικότητας που ονομάζονται αντικείμενα, μεταξύ των οποίων συγκαταλέγονται και τα σύνολα, για τα οποία κανείς δεν ξέρει περισσότερο και δε θέλει να ξέρει τίποτα περισσότερο από τις λογικές συνέπειες που προκύπτουν από τους αρχικούς κανόνες (αξιώματα). (Zermelo και von Neumann στο Ρουσόπουλος, 1991). Ένα από τα αξιώματα αυτά αποδέχεται την ύπαρξη του απείρου. Κάποιο άλλο κλείνει τον δρόμο στα παράδοξα που γέννησε η θεωρία του Cantor για τα σύνολα.

Το παράδοξο της δικοτομίας του Zήνωνα άνοιξε επίσης τη συζήτηση για τον τρόπο που μπορεί να αντιμετωπίσει κανείς αθροίσματα με άπειρους προσθετέους. Τα αθροίσματα αυτά δεν είναι αθώα. Για παράδειγμα :

Πόσο κάνει; $+1 - 1 + 1 - 1 + 1 - 1, \dots$

Κάποιος το σκέφτεται έτσι: $s = (+1 - 1) + (1-1) + \dots = 0 + 0 + 0 + \dots$ και δίνει απάντηση 0

Κάποιος άλλος το σκέφτεται αλλιώς: $s = +1 + (-1 + 1) + (-1 + 1) + \dots = 1 + 0 + 0 + \dots$ και δίνει απάντηση 1!! Είναι δυνατόν να υπάρχουν διαφορετικά αποτελέσματα για το ίδιο άθροισμα;

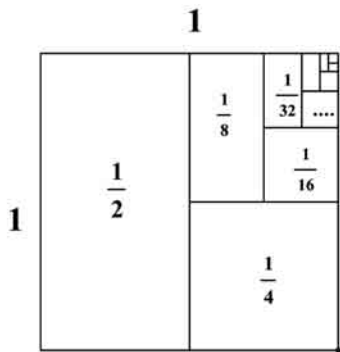
Για εκείνους που αποφασίζουν να συγκρουστούν με αυτό που έχουν συνηθίσει, το ηθικό δίδαγμα είναι ότι όταν προσθέτουμε πολλά ίσως αλλά πεπερασμένου πλήθους μηδενικά, το αποτέλεσμα είναι μηδέν. Όταν όμως το πλήθος των μηδενικών είναι άπειρο, τότε τα πράγματα αλλάζουν. Κάποια άπειρα αθροίσματα υπολογίζονται, κάποια άλλα δεν υπολογίζονται!!

Στο παράδοξο του Zήνωνα ένα από τα ερωτήματα είναι αν υπολογίζεται και ποιο είναι το αποτέλεσμα του αθροίσματος

$$\frac{1}{2} + \frac{1}{4} + \frac{1}{8} + \dots \quad \text{που είναι ένα άθροισμα με άπειρους}$$

προσθετούς. Μάλιστα για να μην υπάρχει σύγκρουση με αυτό που πραγματικά συμβαίνει, δηλαδή ο δρομέας να φτάσει στο τέλος της απόστασης AB, πρέπει το άθροισμα αυτό να είναι από εκείνα που υπολογίζονται και το αποτέλεσμα να είναι 1.

Γεωμετρικά φανταστείτε ένα τετράγωνο με πλευρά 1 μέτρο. Το εμβαδόν του είναι 1 τετραγωνικό μέτρο. Χωρίζουμε το τετράγωνο στη μέση. Το αριστερό ορθογώνιο έχει εμβαδόν $\frac{1}{2}$ τετραγωνικά μέτρα. Χωρίζουμε το δεξί ορθογώνιο στη μέση. Το εμβαδόν του κάτω δεξιά ορθογωνίου είναι $\frac{1}{4}$ τετραγωνικά μέτρα. Η διαδικασία αυτή δεν τελειώνει. Το ερώτημα είναι αν το άθροισμα των εμβαδών των άπειρων αυτών ορθογωνίων είναι ίσο με το εμβαδόν του τετραγώνου. Αν δηλαδή θα καταφέρουμε να γεμίσουμε το τετράγωνο με τέτοια ορθογώνια.

σχήμα 4

Με αλγεβρική γλώσσα οι προσθετέοι $\frac{1}{2}, \frac{1}{4}, \frac{1}{8}, \dots$ είναι διαδοχικοί όροι γεωμετρικής προόδου με πρώτο όρο $\alpha_1 = \frac{1}{2}$ και λόγο $\lambda = \frac{1}{2}$ και στην Α' Λυκείου μαθαίνουμε ότι το άθροισμα των n πρώτων όρων (άθροισμα με πεπερασμένο πλήθος όρων) είναι

$$\left(\frac{1}{2} + \frac{1}{2^2} + \frac{1}{2^3} + \dots + \frac{1}{2^n} + \dots\right) = \frac{\alpha_1(\lambda^n - 1)}{\lambda - 1} = \frac{\frac{1}{2}\left(\left(\frac{1}{2}\right)^n - 1\right)}{\frac{1}{2} - 1} = \left(1 - \frac{1}{2^n}\right)$$

Το ερώτημα λοιπόν είναι αν υπάρχει και ποιο είναι το αποτέλεσμα του $\frac{1}{2^n}$ όταν το n δεν είναι κάποιος πολύ μεγάλος αλλά συγκεκριμένος φυσικός αριθμός, αλλά όταν αυξάνεται απεριόριστα, όταν ο αριθμός n τείνει στο άπειρο όπως λένε οι μαθηματικοί. Συμβολικά : όταν $n \rightarrow \infty$.

Η ιδέα είναι ότι τότε από κάποια τιμή του n και πάνω, όλοι οι όροι $\frac{1}{2^n}$ έχουν αποτέλεσμα οσοδήποτε μικρό θέλουμε. Δηλαδή αν θελήσουμε οι όροι να είναι μικρότεροι π.χ. από τον, $\epsilon = \frac{1}{2^{1000}}$ τότε για όλους τους όρους από τον 1001ο και πάνω είναι μικρότεροι του ϵ , αφού:

$$n > 1000 \Leftrightarrow 2^n > 2^{1000} \Leftrightarrow \frac{1}{2^n} < \frac{1}{2^{1000}}$$

Αν πάλι θελήσουμε οι όροι να είναι μικρότεροι από τον, $\epsilon = \frac{1}{2^{10000}}$ τότε για όλους τους όρους από τον 10001ο και πάνω είναι μικρότεροι του ϵ , αφού:

$n > 100000 \Leftrightarrow 2^n > 2^{100000} \Leftrightarrow \frac{1}{2^n} < \frac{1}{2^{100000}}$ και με τον ίδιο τρόπο μπορεί κανείς να μικραίνει όσο θέλει τον αριθμό ϵ και να πετυχαίνει τα αποτελέσματα του $\frac{1}{2^n}$ να βρίσκονται πολύ κοντά στο μηδέν.

Η κατάσταση αυτή περιγράφει αυτό που στα μαθηματικά ονομάζεται έννοια ορίου, συμβολίζεται $\lim_{n \rightarrow \infty} \frac{1}{2^n} = 0$ και συμπεραίνει

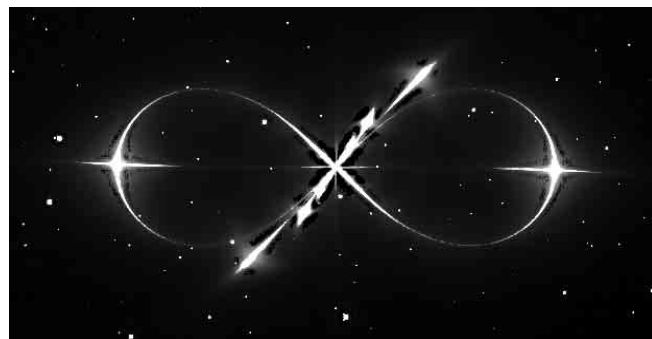
$$\lim_{n \rightarrow \infty} \left(\frac{1}{2} + \frac{1}{2^2} + \frac{1}{2^3} + \dots + \frac{1}{2^n} + \dots\right) = \lim_{n \rightarrow \infty} \frac{\frac{1}{2}\left(\left(\frac{1}{2}\right)^n - 1\right)}{\frac{1}{2} - 1} = \lim_{n \rightarrow \infty} \left(1 - \frac{1}{2^n}\right) = 1$$

Αυτή είναι η απάντηση που έδωσαν οι μαθηματικοί που αποδέχονται το πραγματικό άπειρο στο παράδοξο αυτό του Ζήνωνα. Μπορεί να μην είναι οντολογική, μπορεί δηλαδή ακόμα και τώρα να μην ικανοποιεί κάποιους, αλλά από μαθηματική άποψη είναι ό,τι καλύτερο έχουμε και συμφωνεί με αυτό που πραγματικά συμβαίνει : Ο δρομέας φτάνει στο τέλος της απόστασης AB. Η ιδέα σε πρωτόλεια μορφή υπάρχει στη μέθοδο της εξάντλησης του Εύδοξου και στο έργο του Αρχιμήδη. Τα παράδοξα του Ζήνωνα ίσως είναι η απία που ο Εύδοξος και ο Αρχιμήδης δεν κατάφεραν να φτάσουν στην έννοια του ορίου (Γιαννακούλιας, 2006). Η έννοια του ορίου θεμελιώθηκε από τον Weierstrasse τη δεκαετία του 1860 και η περιπέτεια της μαθηματικής κοινότητας για τη θεμελίωσή της θα μπορούσε να είναι το αντικείμενο ενός άλλου άρθρου.

Απέδειξαν επίσης ότι δεν υπάρχει το όριο του, $+1 - 1 + 1 - 1 + 1 - 1 \dots$, άρα το άθροισμα αυτό δεν υπολογίζεται!

Με τούτα και με κείνα, οι μαθηματικοί διχάστηκαν σε δύο "κατηγορίες", αυτούς που δέχονται την ύπαρξη του πραγματικού απείρου, και αυτούς που δεν την δέχονται. Αυτοί που δε δέχονται το πραγματικό άπειρο λειτουργούν σε ένα άλλο αξιωματικό σύστημα από εκείνο στο οποίο λειτουργούμε εμείς των κλασικών, όπως αποκαλούνται, μαθηματικών. Η έρευνα απέδειξε ότι ούτε αυτοί κάνουν αντιφάσεις, ούτε εμείς! Τα μαθηματικά που δεν αποδέχονται την ύπαρξη του πραγματικού απείρου είναι ένας άλλος κόσμος και μένει στον καθένα να αποφασίσει με ποιους κανόνες θέλει να "ζήσει". Μένει να αποφασίσει ποιο αξιωματικό σύστημα του λύνει προβλήματα.

Παπαγεωργίου Θωδωρής - Β3
Τσούμαρης Δημήτρης - Β3

ΟΙ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΕΣ ΤΟΥ ΧΙΤΛΕΡ

Δεν ήταν μόνο ο Γιόζεφ Μένγκελε. Το βιβλίο "Hitler's Scientists" του Βρετανού Τζον Κόρνγουελ (εκδόσεις Viking) αποκαλύπτει πολλούς ακόμη κορυφαίους γερμανούς και αυστριακούς επιστήμονες που ασπάστηκαν ή αποκήρυξαν τα ιδεώδη του Φύρερ.

Ποιο ήταν το σημαντικότερο γεγονός στο χώρο της επιστήμης στα χρόνια του Αδόλφου Χίτλερ; Η αυτοεξορία του Αϊνστάϊν; Τα πειράματα στα εργα-

στήρια θανάτου του Μένγκελε; Η μάχη κατά του καρκίνου; Το Zyglon-B, το παρασιτοκτόνο που, ενώ αρχικώς προοριζόταν για ψείρες και έντομα, στη διάρκεια του πολέμου παραφύλαγε στις "ντουζιέρες" του Άουσβιτς; Ο Χάιζενμπεργκ, που δε δίστασε να σαμποτάρει τα σχέδια του Χίτλερ για την κατασκευή μιας ατομικής βόμβας; Οι "ιπτάμενες βόμβες V1 και V2 (Vergeltungswaffen = όπλα της εκδίκησης), που είχαν γίνει ο φόβος και ο τρόμος των Συμμάχων;

Στο βιβλίο του "Hitler's Scientists" ο Βρετανός Τζον Κόρνγουελ έρχεται να εξερευνήσει γνωστές και άγνωστες πτυχές της επιστημονικής έρευνας την περίοδο που η Γερμανία είχε παραδοθεί στη μεγαλομανία ενός παράφρονα.

Σύμφωνα με μαρτυρία του υπουργού Εξοπλισμού και Πολεμικής Παραγωγής του Γ' Ράιχ, ο Φύρερ αντιμετώπιζε με δυσπιστία τις προσπάθειες των γερμανών επιστημόνων στον τομέα των πυρηνικών εξοπλισμών, ενώ καταδίκασε ακόμη και τη χρήση του πολυβόλου με την αιτιολογία ότι "κάνει δειλούς τους στρατιώτες και καθιστά αδύνατη τη μάχη σώμα με σώμα". Ο ίδιος είναι ένα τρομαγμένο και αποστειρωμένο ον, που ουδέποτε αφήνει να εξετάσουν οι γιατροί το σώμα του, που συμβουλευεται ανελλιπώς τους αστρολογικούς χάρτες και σέβεται μόνο μιας δικής του εμπνεύσεως "βιοπολιτική".

Κατά τον Κόρνγουελ, η απομάκρυνση των εβραίων επιστημόνων είχε καταστροφικές συνέπειες για τη Γερμανία. Σε ποσοστό 25% οι διακεκριμένοι φυσικοί που ζούσαν και εργάζονταν στη χώρα ως το 1933 -ανάμεσά τους οι Αϊνστάιν, Φρανκ, Στερν, Μπορν, Χερτς, Σρέντιγκερ- αυτοεξορίστηκαν προς όφελος των Η.Π.Α. και της Μεγάλης Βρετανίας. Όταν το 1933 οι ναζιστές ανεβαίνουν στην εξουσία, τα βιβλία του αυστριακού **Σίγκμουντ Φρόιντ** είναι από τα πρώτα που καίγονται στην πυρά μαζί με αυτά του Αϊνστάιν ως "προϊόντα της εβραϊκής επιστήμης". Ο ίδιος ο πατέρας της ψυχανάλυσης θα αρκестεί τότε σε ένα γλυκόπικρο σχόλιο: "Τουλάχιστον κάπκαν με καλή παρέα". Ο Φρόιντ αρνείται να εγκαταλείψει τη Βιέννη ακόμη κι όταν το ναζιστικό μένος βρίσκεται πλέον προ των πυλών: "Αν με σκοτώσουν, έχει καλώς, Ένας τρόπος θανάτου είναι και αυτός, όπως όλοι οι άλλοι". Ο ίδιος πέθανε το 1939, λίγες εβδομάδες μετά την έναρξη του Β' Παγκοσμίου Πολέμου. Το Γ' Ράιχ φροντίζει εγκαίρως να αντικαταστήσει τη

“Επιστήμη χωρίς συνείδηση είναι καταστροφή της ψυχής,”

Φρανσουά Ραμπελέ

φρουδική ορολογία. Η λέξη "ψυχανάλυση" αντικαθίσταται από το "εις βάθος ψυχολογική θεραπεία μακράς διάρκειας".

Αξίζει να σημειωθεί ότι, όταν ο Μαξ Πλανκ τολμά να ζητήσει από τον Χίτλερ να δείξει ευσπλαχνία στους εβραϊκής καταγωγής επιστήμονες της χώρας, παρά τη σαφή "παρέκκλιση" τους από τα ιδεώδη της αρίας φυλής, ο Φύρερ απαντά: "Αν η επιστήμη δεν μπορεί να κάνει χωρίς τους Εβραίους, τότε θα χρειαστεί να κάνουμε λίγα χρόνια χωρίς επιστήμη". Τη δίωξη κορυφαίων βιολόγων, φυσικών, χημικών και μαθηματικών ακολούθησε σταδιακή απομόνωση των επιστημόνων που παρέμειναν στη Γερμανία, καθώς οι ξένοι ειδικοί απέφευγαν να ταξιδεύουν στην γενέτειρα του ναζισμού.

Όσοι από τους "καθαρόαιμους" γερμανούς επιστήμονες δεν αγκάλισαν το ναζιστικό ιδεώδες προτίμησαν να κλειστούν ερμητικά στα εργαστήριά τους και να αφοσιωθούν σε μια "εθελότυφλη" επιστήμη που άνθισε ερήμην της πολιτικής. Υπήρξαν βέβαια και εξαιρέσεις, καθώς κάποιοι είχαν το σθένος να εγκαταλείψουν τη μητέρα πατρίδα, άλλοι επέλεξαν να παραμείνουν και να υποσκάψουν εκ των έσω την εθνικοσοσιαλιστική παράνοια, όπως ο πρωτοπόρος της κβαντικής θεωρίας **Μαξ Πλανκ**, ο οποίος δεν δίστασε να επισκεφθεί προσωπικά τον Χίτλερ για να τον αποτρέψει από την καταστροφική, ρατσιστική πολιτική του, και ο μαθητής του **Μαξ φον Λάουε** (ως σήμερα οι επιστημονικοί κύκλοι διασκεδάζουν με τη συνθήειά του να κουβαλάει ένα μικρό δέμα σε κάθε χέρι για να αποφεύγει να απευθύνει τον χαιρετισμό "Heil, Hitler"). Κάποιοι άλλοι, όπως ο βραβευμένος με Νόμπελ Χημείας **Χάινριχ Βίλαντ**, έμελλε να γίνουν αφανείς ήρωες: Το εργαστήριο του Βίλαντ στο Πανεπιστήμιο του Μονάχου ήταν γνωστό ως "το δωμάτιο του γκέτο", γιατί βοήθησε επανειλημμένως εβραίους φοιτητές να ολοκληρώσουν "ανεπιστή-

μως" τις σπουδές τους.

Από τις πιο αντιφατικές προσωπικότητες της Γερμανίας είναι αυτή του κορυφαίου φυσικού **Βέρνερ Καρλ Χάιζενμπεργκ**. "Τελικά ήταν ο λαμπρός επιστήμονας που στέρησε τον Χίτλερ από την ατομική βόμβα; Ή ήταν ένας ανεπαρκής φυσικός που θα είχε φτιάξει μια ατομική βόμβα φτάνει μόνο να μπορούσε;". Το βέβαιο είναι ότι ο Χάιζενμπεργκ απέτυχε να οργανώσει ένα αποτελεσματικό πρόγραμμα ανάπτυξης πυρηνικών όπλων, πιθανότατα κυρίως λόγω έλλειψης τεχνικών μέσων, σε συνδυασμό με τη δική του απροθυμία να δώσει ζωή στην ατομική βόμβα του Χίτλερ. Είχε επανειλημμένως εκφράσει τον αποτροπιασμό του για το χιτλερικό καθεστώς, ενώ ανάμεσα στους συναδέλφους - φίλους του συγκαταλέγονταν οι εβραϊκής καταγωγής Μαξ Μπορν, Αλβέρτος Αϊνστάιν, Βόλφγκανγκ Πάουλι και Νιλς Μπορ.

Υπήρξαν και ελάχιστοι μετανοήσαντες. Ενδεικτική η περίπτωση της **Λίζε Μάιτνερ**. Η διακεκριμένη πυρηνική φυσικός, που είχε καταφέρει να διασπάσει το άτομο του ουρανίου, υπηρέτησε τον εθνικοσοσιαλισμό ως το 1938, όταν αποφάσισε να εγκατασταθεί στη Σουηδία. Σε ένα σπαρακτικό γράμμα της σε συνάδελφό της τον Ιούνιο του 1945 μιλάει για ανηλεείς τύψεις που στοιχειώνουν τη ζωή της και επιρρίπτει ευθύνες σε μέλη της γερμανικής επιστημονικής κοινότητας: "Όλοι σας δουλέψατε για τη ναζιστική Γερμανία. Ασφαλώς, για να εξαγοράσετε τη συνειδήσή σας, πού και πού βοηθήσατε κάποιον διωκόμενο από το καθεστώς, επιτρέψατε όμως, χωρίς την παραμικρή διαφωνία, να δολοφονηθούν εκατομμύρια αθώοι".

Μεσούντος, όμως, του πολέμου, η επιστημονική ομάδα του Γότσεφ Μένγκελε, του επονομαζόμενου και ως "Άγγελου του Θανάτου", αποτελούμενη από 350 γιατρούς πασών των ειδικοτήτων διενεργούσε κάθε είδους πειράματα στα στρατόπεδα συγκέντρωσης. Ο Χ. Μπέρνινγκ εξέθετε σε ακραίες συνθήκες στέρσης τροφής σοβιετικούς αιχμαλώτους πολέμου, σημειώνοντας με απaráμιλλη σχολαστικότητα τα συμπτώματά τους καθώς αργοπέθαιναν από την πείνα, ο Τζ. Χάλερβόρντεν παρήγγελε εκατοντάδες εγκεφάλους ως πρώτη ύλη για τους νευροπαθολόγους ερευνητές του, ο Κ. Μπλομ άφηνε τους "ασθενείς" του επί ώρες σε δοχεία με παγωμένο νερό ή γυμνούς μέσα στο κρύο για πειράματα τεχνητής υποθερμίας. Ο Σ. Ράσερ ερευνούσε την πτώση σε μεγάλα υψόμετρα χωρίς αλεξίπτωτο ή οξυγόνο (ένας 37χρονος εβραίος υποχρεώθηκε να πηδήξει τρεις φορές α-

πό ύψος 12 χλμ., ενώ στην τρίτη πτώση το εν λόγω "πειραματόζωο" αντικαταστάθηκε από άλλο, καινούριο.

Όσο για τον αρχίατρο του Άουσβιτς, τον ίδιο τον Μένγκελε, ήταν αποφασισμένος να εφαρμόσει κατά γράμμα τις πτυχιακές εργασίες του: "Συμπεράσματα από τη μορφολογική εξέταση της κάτω γνάθου τεσσάρων φυλών", "Συμπεράσματα από την εξέταση των χειλών, σιαγόνων και ουρανίσκου των διαφόρων φυλών", ενορχηστρώνοντας την ευγονική θηριωδία. Μεγάλη του αδυναμία ήταν οι δίδυμοι. Μόνο κατά το διάστημα 1943-1944, πέρασαν από τα εργαστήριά του 1500 ζευγάρια δίδυμων, ζήτημα αν επέζησαν τα 100. Μετά το τέλος του πολέμου οι περισσότεροι από τους επιστήμονες του θανάτου, πλην του Μένγκελε που κατέφυγε στη Λατινική Αμερική, ισχυρίστηκαν ότι "ακολουθούσαν εντολές". Στις δίκες της Νυρεμβέργης, εις αναζήτησιν ενός όρου που να περιγράφει την "επιστήμη" η οποία ήκμασε στα ναζιστικά στρατόπεδα, ο κατήγορος Τέλφορντ Τέιλορ επινόησε τη λέξη "thanatology" ("θανατολογία").

Λίγοι γνωρίζουν την αντικαρκινική εκστρατεία των ναζιστών. Ο χιτλερικός πόλεμος κατά του καρκίνου αποδεικνύει ότι εντέλει είναι δυνατό να ασκήσει κανείς "καλή" επιστήμη ακόμη και στο όνομα "αντιδημοκρατικών σκοπών". Οι ναζιστές είναι ουσιαστικά οι πρώτοι που συσχετίζουν την εμφάνιση του καρκίνου με το περιβάλλον, τον τρόπο ζωής και το επάγγελμα, αν και φυσικά οι "γενετικά" πιο αδύναμοι, όπως οι εβραίοι, έχουν μεγαλύτερες πιθανότητες να προσβληθούν. Αξίζει να σημειωθεί ότι ακόμη και η ναζιστική εκστρατεία κατά του καρκίνου πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο της "εξυγίανσης" της αρίας φυλής. Δεν είναι τυχαίο ότι οι εβραίοι επωμίζονται επίσης την ευθύνη για την άφιξη του τσιγάρου στη Γερμανία. Ως εκ τούτου, οι ναζιστές θα είναι αυτοί που θα οργανώσουν και την παρθενική αντικαπιναστική εκστρατεία. Παρ' όλες τις ομολογουμένως φιλότιμες προσπάθειές τους, πάντως, η κατανάλωση τσιγάρου διπλασιάστηκε μεταξύ 1933 και 1940. Κάποιοι το ερμήνευσαν ως ένα είδος αντίστασης στον χιτλερικό ζυγό. Ακόμα και ο γερμανικός λαός αρνιόταν να πιστέψει αυτό που διακήρυσσαν οι προπαγανδιστικές αφίσες στους δρόμους: "Dein Körper gehört dem Führer" ("Το σώμα σου ανήκει στον Φύρερ").

Μάνος Γιάννης - Γ1

Θα σου παρουσιάσω μια σημαντική αρχή που έχω δει να επαναλαμβάνεται στις σταδιοδρομίες πολλών επιτυχημένων επιστημόνων. Είναι αρκετά απλό: βάλτε πρώτα το πάθος και μετά την εκπαίδευση. Διερεύνθησε, με όποιο τρόπο μπορείς, τι θέλεις περισσότερο να κάνεις στην επιστήμη, στην τεχνολογία ή σε κάποιο άλλο συναφές επάγγελμα. Υπηρέτησε αυτό το πάθος επί όσο χρόνο διαρκέσει. Τροφοδότησέ το με τις γνώσεις που χρειάζεται ο νους για να ωριμάσει. Δοκίμασε και άλλα αντικείμενα, απόκτησε μια γενική επιστημονική παιδεία και φρόντισε να είσαι αρκετά οξυδερκής, ώστε να στραφείς προς ακόμη μεγαλύτερη αγάπη - αν εμφανιστεί.

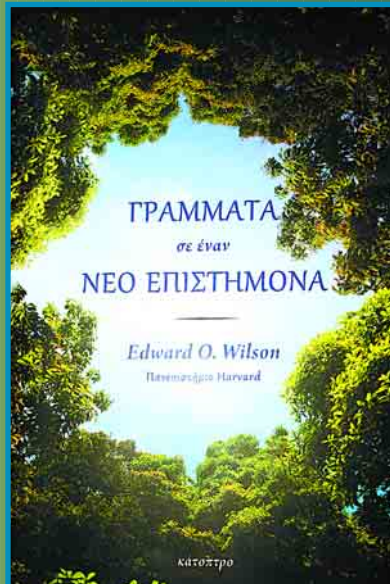
Η αποφασιστικότητα και η σκληρή δουλειά, όταν βασίζονται σε παντοτινό πάθος, δεν θα προδώσουν ποτέ τις προσδοκίες σου (...)

Τι είναι αυτό το μεγαλειώδες εγχείρημα που ονομάζεται επιστήμη, το οποίο έχει φωτίσει τη Γη και τον ουρανό και έδωσε δύναμη στην ανθρωπότητα; Εί-

ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΣΕ ΕΝΑΝ ΝΕΟ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΑ

EDWARD O. WILSON

Πανεπιστήμιο Harvard

ναι η οργανωμένη, ελέγξιμη γνώση του πραγματικού κόσμου, των πάντων γύρω μας και εντός μας, σε αντίθεση με τις ατελείωτες πολυποίκιλες πεποιθήσεις που αντλούν οι άνθρωποι από μύθους και προλήψεις. Είναι ο συνδυασμός σωματικών και πνευματικών λειτουργιών που έγιναν σταδιακά το έθος, η έξη των μορφωμένων ανθρώ-

πων, μια παιδεία φωτισμού αφοσιωμένη στον πιο αποτελεσματικό τρόπο απόκτησης αντικειμενικής γνώσης (...)

Ο επιστήμονας, με την απόλαυση που δοκιμάζει όποτε ανακαλύπτει μια νέα αλήθεια, είναι εν μέρει ποιητής: ο ποιητής, με την απόλαυση που δοκιμάζει όποτε διατυπώνει παλιές αλήθειες με νέους τρόπους, είναι εν μέρει επιστήμονας. Κατ' αυτή την έννοια, επιστήμη και δημιουργικές τέχνες είναι, στα θεμέλιά τους, ίδιες (...)

Μία από τις αγαπημένες φράσεις μου είναι μια δήλωση του Φλόιντ Πάτερσον, του πυγμάχου ελαφρών βαρών που κατανίκησε βαρύτερους από αυτόν αντιπάλους στον δρόμο προς την κατάκτηση και διατήρηση του παγκόσμιου τίτλου βαρέων βαρών: "Για να πετύχεις το ασυνήθιστο, δοκιμάζεις το αδύνατο".

ΥΦΑΙΝΟΝΤΑΣ ΤΟ ΟΥΡΑΝΙΟ ΤΟΞΟ

RICHARD DAWKINS

Οι επιστήμονες μεταμορφώνουν τον τρόπο με τον οποίο αντιλαμβανόμαστε το ευρύτερο σύμπαν. Βοηθούν τη φαντασία να οδηγηθεί πίσω, στη θερμή γέννηση του χρόνου, αλλά και μπροστά, στο αιώνιο ψύχος.

Ο μυστικιστής αρκείται στην απόλαυση της αναζήτησης και της διασκέδασης, μέσα από μυστήρια τα οποία δεν είμαστε "προορισμένοι" να κατανοήσουμε. Ο επιστήμονας νιώθει την ίδια αναζήτηση αλλά είναι ακού-

ραστος, δεν αρκείται σ' αυτήν: παραδέχεται ότι το μυστήριο είναι κάτι το ανεξιχνίαστο και μετά προσθέτει: "Αλλά δουλεύουμε πάνω σ' αυτό".

Η πραγματική επιστήμη σωστά απέκτησε το δικαίωμα να μας δημιουργεί ρίγη στη σπονδυλική στήλη, δικαίωμα που, σε ένα κατώτερο επίπεδο, προσελκύει τους οπαδούς του Star Trek και του Doctor Who και που, στο κατώτερο επίπεδο όλων υπήρξε αντικείμενο επικερδούς υποκλοπής από τους αστρολόγους, τους μάντεις και τους τηλεοπτικούς παραψυχολόγους (...)

ΠΕΡΑ ΑΠ' ΤΑ ΓΟΝΙΔΙΑ

Gottfried Schatz

Δοκίμια ενός βιοχημικού για τον άνθρωπο, τις προσδοκίες του και τον κόσμο που τον περιβάλλει

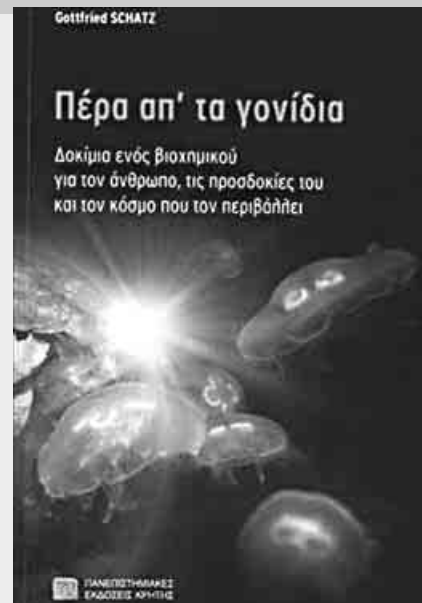
Οι καρποί του δέντρου της επιστήμης είναι πλούσιοι κι εκλεκτοί, αλλά χρησιμεύουν μόνο σε όσους τους δίνουν χρόνο να ωριμάσουν. Όποιος βιάζεται να τους κόψει άγουρους, τις περισσότερες φορές μάλλον θα δρέψει ασάφεια και σύγχυση. Γι' αυτό η επιστήμη πάντα ανθίζει μακριά από εξουσίες και σκοπιμότητες (...)

Η δημοκρατία ζητά από εμάς τους επιστήμονες γνώση και σύγκλιση απόψεων, αλλά εμείς ασχολούμαστε κυρίως με την άγνοια και την αντιπαράθεση. Όσον αφορά τη σύγκλιση απόψεων, έχουμε μαζί της μια σχέση εντελώς αντιφατική: αφενός την επιδιώκουμε και αφετέρου -μόλις την αποκτήσουμε- την αμφισβητούμε. Ξέρουμε πολύ καλά ότι η επιστημονική αλήθεια του σήμερα μπορεί γρήγορα να γίνει η εσφαλμένη άποψη του χτες. Κι ακόμα, όπως λέει ο Καρλ Πόπερ, δεν είναι η επιβεβαίωση μιας υπόθεσης που μας οδηγεί στην απόκτηση καινούργιων γνώσεων, είναι η αμφισβήτησή της. Ο δημοσιογράφος Γούλτερ Λίπμαν είχε το ίδιο πράγμα λίγο πιο απλά: "Όταν όλοι σκέφτονται με τον ίδιο τρόπο, τότε είναι σίγουρο ότι κανείς δεν σκέφτεται αρκετά" (...)

Μήπως θέλετε να μάθετε πώς ν' αναγνωρίζετε μια καινούργια ιδέα; Την αντιλαμβάνεστε απ' το ότι ξαφνιάζει. Όσο περισσότερο ξαφνιάζει τόσο πιο νέα είναι. (...) Πώς δημιουργούνται οι νέες ιδέες; Πώς συμβαίνει μερικοί από μας να βλέπουν ό,τι ακριβώς και οι υπόλοιποι, αλλά να σκέφτονται πράγματα που κανείς άλλος δεν έχει σκεφτεί; Δεν ξέρω τι ν' απαντήσω, αν και η ανθρώπινη δημιουργικότητα ήταν πάντα για μένα ένα θαύμα που με συνάρπαζε πραγματικά. Ίσως μερικοί από μας έχουν την τύχη να διατηρούν

την αγάπη τους για το παιχνίδι και την αθώα περιέργεια της παιδικής ηλικίας ακόμη κι όταν ενηλικιωθούν. Αυτή η αυθόρμητη χαρά του παιχνιδιού οδηγεί τα παιδιά στο να φορούν το καπέλο ανάποδα ή να επινοούν παράξενους νεολογισμούς. Είναι η ίδια χαρά που βοηθά τους ερευνητές με δημιουργικό πνεύμα να διαισθανθούν ότι ο δρόμος που ψάχνουν όλοι για να φτάσουν απ' το σημείο Α στο Γ, δεν περνά απ' το σημείο Β, αλλά ίσως απ' το Χ ή το Ψ. Πάντως, όποια κι αν είναι η εξήγηση του φαινομένου, η ιστορία της επιστήμης μάς διδάσκει ότι τις περισσότερες νέες ιδέες δεν τις χρωστάμε σε οργανισμούς ή σε ομάδες, αλλά σε μεμονωμένους ταλαντούχους ανθρώπους, που είναι ευφυείς, επίμονοι, αλλά και τολμηροί. Γιατί, βέβαια, χωρίς τόλμη δεν αμφισβητείς δόγματα αποδεκτά απ' όλους ούτε κολυμπάς αντίθετα στο ρεύμα. Κι ακόμα, χρειάζεται τεράστια επιμονή για να μπορέσουν η τόλμη κι η ευφυΐα να δώσουν μορφή στη δύναμη που κλείνουν μέσα τους. Μόνο όσοι με τόλμη και θάρρος πηγαίνουν ενάντια στο ρεύμα μπορούν ν' ανακαλύψουν νέες πηγές (...)

Μια επιστημονική αλήθεια μπορεί γρήγορα να αποδειχθεί λανθασμένη. Ένα συνάδελφός μου στο πανεπιστήμιο βρήκε το θάρρος να το ομολογήσει κατά την ομιλία του στην τελετή υποδοχής των νέων διδασκόντων, λέγοντας τα εξής: "Κάναμε ό,τι μπορούσαμε για να σας μεταδώσουμε ό,τι νεότερο υπάρχει στο χώρο της επιστήμης. Ωστόσο, κατά πάσα πιθανότητα τα μισά απ' όσα σας μάθαμε είναι λανθασμένα. Δυστυχώς, δεν είμαι σε θέση να ξέρω ποιο από τα δυο μισά είναι σωστό και ποιο λάθος". Η επιστήμη δεν μου έδειξε την απόλυτη α-

λήθεια, αλλά το πώς να πλησιάσω κάποια αλήθεια.

Η επιστήμη μου έδειξε τα πεπερασμένα όρια της ανθρώπινης νόησης, μου έμαθε τι σημαίνει μετριοφροσύνη. Αντίθετα, η έπαρση, οι θεσμικές ιεραρχίες και η εξουσία υπήρξαν πάντα θανάσιμοι εχθροί της (...)

Όπλο της επιστήμης είναι η δίψα για μάθηση, αλλά χωρίς την οξύνοια αυτό το όπλο είναι άσφαιρο. Ταυτόχρονα όμως, και η μεγαλύτερη οξύνοια δεν οδηγεί πουθενά χωρίς πάθος και τόλμη, αλλά κι αυτά τα δύο είναι άχρηστα χωρίς τη δύναμη της υπομονής.

Πιστεύω ότι το πάθος δεν είναι κάτι που διδάσκεται, ωστόσο η τόλμη και η υπομονή ενισχύονται από τη συναναστροφή με τολμηρούς και υπομονετικούς ανθρώπους (...)

Οι μεγάλες επιστημονικές ανακαλύψεις είναι κατά κανόνα παιδιά της μοναξιάς, όμως δεν γεννιούνται στην απομόνωση. Εμείς οι επιστήμονες δουλεύουμε σε μια μεγάλη εκκλησία, την οποία κανένας μας δεν θα δει ποτέ να ολοκληρώνεται. Γι' αυτό, η αίσθηση πως δουλεύουμε όλοι μαζί είναι για μας διπλά σημαντική.

Παπούλη Γιώτα - Γ1

ΚΡΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΕΥΑΙΣΘΗΣΙΑ

ΠΕΤΡΟΣ ΜΑΡΤΙΝΙΔΗΣ

Η εξέλιξη του κριτικού στοχασμού για την τέχνη

Το ζήτημα με την τέχνη δεν είναι πώς ιεραρχούνται τα έργα της σε ιστορική ή αξιολογική σειρά, κι αν περισσότερη επίδραση στους καλλιτέχνες ασκεί η φύση, το παρελθόν του καλλιτεχνικού τους πεδίου ή οι ευλογίες κριτικών και κοινού. Το ζήτημα είναι πόσο ιδεώδεις αναγνώστες δημιουργεί· πόσο καλούς "ωτακουστές", δηλαδή, της καλλιτεχνικής επικοινωνίας. Ανθρώπους που εποπτεύουν ποιος "μιλά" και πώς ακούγονται τα "λεγόμενα", σε κάθε συγκυρία. Ανθρώπους που διερωτώνται (μόλις αρχίζουν ένα βιβλίο, μπαίνουν σε μια έκθεση, προσέχουν ένα νέο οικοδόμημα ή ακούν μια μουσική) τι λογής παραλήπτες τους θέλει ο δημιουργός, προς ποια άλλα έργα "τους κλείνει το μάτι" ή πώς αντιδρούν οι γύρω τους (συγκαιρινοί κι αλλοτινοί) στα ίδια καλλιτεχνικά ερεθίσματα. Και άνθρωπος που, έχοντας συσσωρεύσει τέτοιες εμπειρίες, τις ενεργοποιούν με κάθε νέα αφορμή, όπως με το δεύτερο διάβασμα ενός βιβλίου, το επόμενο κοίταγμα ενός γνωστού πίνακα, το πολλοστό άκουσμα μιας μουσικής.

Κοντολογίς, όλο το ζήτημα είναι πόσο πληρέστερους άνθρωπος μας κάνει η τέχνη -πιο έντιμους πολίτες, πιο αφοσιωμένους φίλους, πιο τρυφερούς

γονείς, πιο επιδέξιους εραστές κι ακόμα πιο διορατικούς ερευνητές των μύχιων πτυχών της. Όλα τα άλλα δεν είναι παρά ευκαιρίες ανάδειξης ακαδημαϊκών, διάκρισης των σνομπ του πλουτισμού των εκδοτικών οίκων, των δισκογραφικών εταιρειών, των γκαλερί ή των εργολάβων. Όσο και αν το κάθε έργο προσδοκά απεριόριστο κοινό, προσφερόμενο σε όλους ανεξαιρέτα, υποχρεούται να το παραλαμβάνει ο καθένας χωριστά. Κι η αγάπη για την τέχνη δεν διδάσκεται, ακριβώς όπως δεν διδάσκεται η μοναξιά.

Η προσπάθεια να κατανοήσουμε ένα έργο τέχνης είναι ίσως καταδικασμένη να μείνει ανολοκλήρωτη και ελλιπής. Οι "προθέσεις του δημιουργού" θα υπερβαίνουν ή θα υπολείπονται του ίδιου του δημιουργού· οι "προθέσεις" του έργου" θα ξεφεύγουν από κάθε απολύτως ανιχνεύσιμη γενεαλογία· και οι "προθέσεις του παραλήπτη" θα χάνονται μέσα στην ποικιλία των εποχών, των μεταστροφών και των προσωπικών αναγνώσεων. Δεν νομίζω, ωστόσο, ότι όπου καταβάλλεται μια τέτοια προσπάθεια καταλήγει μάταιη ή καταστρεπτική της απόλαυσης. (Εκτός εάν η προσωπική κριτική κάποιου, φιλότιμη κι επίμονη, του δείξει πως το καλλιτέχνημα αποτελεί προχειρότητα ή απά-

τη, όσα και αν λέγονται γι' αυτό, οπότε καλύτερα να το προσπεράσει, παρά να προσποιείται "ψεύτικους οργασμούς"! Ούτε νομίζω ότι οφείλει κανείς να επιλέξει, μια για πάντα, το ρομαντικό ή το κλασικό, το λαϊκό ή το λόγιο, την ευσυγκινησία ή τη συστηματική διερεύνηση. Οι σπουδαίοι καλλιτέχνες δεν ήταν ποτέ ή το ένα ή το άλλο· ήταν και παραμένουν και το ένα και το άλλο. Κάπως αντίστοιχα και το κοινό, δεν έχει να επιλέξει αν μόνο θα χαίρεται ή μόνο θα σταθμίζει λογικά και θα κρίνει. Εκείνο που χρειάζεται η τέχνη, άλλωστε, είναι καλλιεργημένο πλήθος και ευεπίφορα στην μοναχική συγκίνηση άτομα. Όποιος χαίρεται και, εκ παραλλήλου, επιδιώκει να κατανοεί, δεν είναι οπωσδήποτε ένας ξενέρωτος. Αντίθετα, ενδέχεται να απολαμβάνει διπλή χαρά: αυτήν που χαίρεται από το ίδιο το έργο, καθώς κι εκείνη που χαίρεται από τις αποπειρές του να το κατανοήσει.

Κωνσταντίνος Νίκος - Γ1

Ελληνικά Μνημεία Παγκόσμιας Πολιτιστικής Κληρονομιάς της

Η UNESCO με την καθιέρωση του θεσμού των Μνημείων Παγκόσμιας Κληρονομιάς θέλησε να προστατεύσει και να αναδείξει μνημεία, ομάδες κτισμάτων και χώρους με ιστορική, αισθητική, αρχαιολογική, επιστημονική, εθνολογική ή ανθρωπολογική αξία. Στόχο έχει τη διαφύλαξη της πολιτιστικής κληρονομιάς και την κληροδότησή της στις επόμενες γενιές. Η Ελλάδα συμμετέχει στον κατάλογο με τα Μνημεία Παγκόσμιας Κληρονομιάς, πληρώνοντας όλα τα αυστηρά κριτήρια του θεσμού. Το πρώτο μνημείο της ελληνικής επικράτειας που εντάχθηκε στον κατάλογο της UNESCO ήταν ο Ναός του Επικούρειου Απόλλωνος, το 1986. Ο κατάλογος έκτοτε αυξήθηκε εντυπωσιακά. Σήμερα περιλαμβάνει δεκαεπτά μνημεία σε όλη τη χώρα.

Ναός του Επικούρειου Απόλλωνος στις Βάσσεις της Φιγαλείας (1986)

Στο κέντρο της Πελοποννήσου, στις Βάσσεις της αρχαίας Φιγαλείας, σε υψόμετρο 1.130 μέτρων στέκει αγέρωχος και επιβλητικός ο ναός του Επικούρειου Απόλλωνα. Ο διάσημος ναός αφιερωμένος στο θεό του ήλιου και της ίασης των ασθενειών κτίστηκε γύρω στα μέσα του 5ου αι. π.Χ. στα υψίπεδα των Αρκαδικών βουνών. Ο ναός με το αρχαιότερο κορινθιακό κιονόκρανο που έχει βρεθεί μέχρι τώρα συνδυάζει το αρχαϊκό ύφος και το δωρικό ρυθμό με ορισμένα καινοτόμα αρχιτεκτονικά στοιχεία. Εμπνευστής και κατασκευαστής του ναού θεωρείται ο Ικτίνος, μέγας αρχιτέκτονας της αρχαιότητας, που μαζί με τον Καλλικράτη σχεδίασε τον Παρθενώνα.

Αρχαιολογικός χώρος Ακρόπολεως Αθηνών (1987)

Στο βραχώδη λόφο της Ακρόπολης, που δεσπόζει στο κέντρο της σύγχρονης Αθήνας, βρισκόταν το σπουδαιότερο και μεγαλοπρεπέστερο ιερό της αρχαίας πόλης, αφιερωμένο, κατά κύριο λόγο, στην προστάτιδα θεά της, την Αθηνά. Με τον ιερό αυτό χώρο σχετίζονται οι σημαντικότεροι μύθοι της αρχαίας Αθήνας, οι μεγάλες θρησκευτικές εορτές, οι παλαιότερες λατρείες της πόλης αλλά και ορισμένα από τα καθοριστικά για την ιστορία της γεγονότα. Τα μνημεία της Ακρόπολης, αρμονικά συνδυασμένα με το φυσικό περιβάλλον, αποτελούν μοναδικά αριστουργήματα της αρχαίας αρχιτεκτονικής, που εκφράζουν πρωτοποριακούς συσχετισμούς ρυθμών και τάσεων της κλασικής τέχνης και επηρέασαν την πνευματική και καλλιτεχνική δημιουργία για πολλούς αιώνες αργότερα.

Αρχαιολογικός Χώρος Δελφών (1987)

Στους πρόποδες του Παρνασσού, στο υποβλητικό φυσικό τοπίο που σχηματίζεται ανάμεσα σε δύο θεόρατους βράχους, τις Φαιδριάδες, βρίσκεται το πανελλήνιο ιερό των Δελφών και το πιο ξακουστό μαντείο της αρχαίας Ελλάδας. Η λατρεία του Απόλλωνα φαίνεται ότι εγκαθιδρύεται εδώ στη διάρκεια του 8ου αιώνα π.Χ. ή λίγο νωρίτερα. Παράλληλα, άρχισε και η λειτουργία του μαντείου. Οι Δελφοί ήταν ο ομφαλός της γης, όπου, σύμφωνα με τη μυθολογία, συναντήθηκαν οι δύο αετοί που έστειλε ο Δίας από τα άκρα του σύμπαντος για να βρει το κέντρο του κόσμου, και για πολλούς αιώνες αποτελούσαν το πνευματικό και θρησκευτικό κέντρο και το σύμβολο της ενότητας του αρχαίου ελληνισμού.

Η ιστορία των Δελφών χάνεται στην προϊστορία και στους μύθους των αρχαίων Ελλήνων. Την περίοδο από τον 6ο έως τον 4ο αιώνα π.Χ. σημειώθηκε η μέγιστη ακμή του ιερού. Όλες οι ελληνικές πόλεις προσέτρεχαν στους Δελφούς για να συμμετάσχουν στα Πύθια (τα δεύτερα σε σημασία εορταστικά αγωνίσματα στην αρχαία Ελλάδα μετά τους Ολυμπιακούς Αγώνες προς τιμή του θεού Απόλλωνα) ή να ζητήσουν χρησμούς από το μαντείο. Η φήμη του ιερού ήταν μεγάλη και κατά τους ελληνιστικούς και ρωμαϊκούς χρόνους. Η λειτουργία των Δελφών, όπως και όλων των αρχαίων ελληνικών ιερών, σταμάτησε το 393/394 μ.Χ., μετά από διάταγμα του αυτοκράτορα Θεοδοσίου Α΄.

Ιερό του Ασκληπιού στην Επίδαυρο (1988)

Στην ενδοχώρα της Επιδαύρου, σε μία περιοχή με ήπιο κλίμα και άφθονα πηγαία ιαματικά νερά, βρισκόταν το Ασκληπιείο, η έδρα του θεού ιατρού της αρχαιότητας και το σημαντικότερο θεραπευτικό κέντρο όλου του ελληνικού και ρωμαϊκού κόσμου. Ήταν το κύριο ιερό της μικρής παραθαλάσσιας πόλης της Επιδαύρου αλλά η φήμη του και η αναγνώριση της σημασίας του γρήγορα ξεπέρασαν τα όρια της Αργολίδας και θεωρήθηκε από όλους τους Έλληνες ο τόπος όπου γεννήθηκε η ιατρική. Περισσότερα από διακόσια ιαματικά κέντρα σε ολόκληρη την ανατολική Μεσόγειο θεωρούνταν ιδρύματά του. Τα μνημεία του αποτελούν σήμερα όχι μόνο παγκοσμίου φήμης αριστουργήματα της αρχαίας ελληνικής τέχνης αλλά και εξαιρετική μαρτυρία για την άσκηση της ιατρικής στην αρχαιότητα. Τα σημαντικότερα κτήρια του εκτεταμένου ιερού είναι ο δωρικός ναός του Ασκληπιού, το άβατο ή "εγκοιμητήριο", το στάδιο, το καταγώγιο και η περίφημη Θόλος (κυκλικό οικοδόμημα με υπόγειους διαδρόμους που πιθανότατα ήταν αφιερωμένο στη χθόνια λατρεία του Ασκληπιού). Γύρω στο 330 π.Χ. χτίστηκε στη βορειοδυτική πλαγιά του Κυνόρπιου Όρους, το θέατρο της Επιδαύρου με την καλύτερη ακουστική στην αρχαιότητα. Το θέατρο της Επιδαύρου είναι το ωραιότερο και το καλύτερα διατηρημένο από όλα τα αρχαία θέατρα.

Άγιον Όρος - Άθως (1988)

Το Άγιον Όρος είναι η ανατολικότερη από τις τρεις χερσονήσους της Χαλκιδικής. Έχει μήκος περίπου 60 χλμ., πλάτος 8 μέχρι 12 χλμ. και καλύπτει μια έκταση περίπου 360 τ.μ. Γύρω από την ονομασία και την παλαιότερη ιστορία του Όρους υπάρχουν πολλοί και διάφοροι θρύλοι και παραδόσεις. Οι αρχαίοι ονόμαζαν Ακτή ολόκληρη τη χερσόνησο. Οι πηγές αναφέρουν την ύπαρξη επτά πολισμάτων κατά τους προχριστιανικούς χρόνους: Σάνη, Θύσσοι, Κλεωναί, Δίον, Ολόφυξοι, Ακρόθωοι, Απολλωνία. Σύμφωνα με γραπτές πηγές ήδη από το 843 υπάρχουν ομάδες ασκητών, που είχαν κάποια οργάνωση με κύρος και αναγνώριση, γεγονός που σημαίνει ότι τουλάχιστον από τις τελευταίες δεκαετίες του 9ου αι. η χερσόνησος γνώρισε αναχωρητές μοναχούς.

Μεσαιωνική πόλη της Ρόδου (1988)

Στην καρδιά της Ρόδου, στη μεσαιωνική πόλη, πλανιέται ένα άρωμα ολοζώντανο και μυστηριακό, φερμένο μέσα από τους αιώνες. Το περιβόητο Τάγμα των Ιωαννιτών Οσπιταλιέρων Ιπποτών άφησε για πάντα την σφραγίδα του στο νησί. Αν περπατήσει κάποιος στην πάντα ζωντανή πολιτεία, θα ακούσει τον καλπασμό των αλόγων και τους ψιθύρους της ιστορίας. Η πολιτεία δεν ερήμωσε και δεν εγκαταλείφθηκε ποτέ. Αποτελεί μια από τις σπάνιες επιβιώσεις του μεσαιωνικού κόσμου, που στέκει αλώβητη, με όλο της το σφρίγος και την ωραιότητα.

Μετέωρα (1988)

Τα Μετέωρα αποτελούν, μετά το Άγιον Όρος, το μεγαλύτερο και με συνεχή παρουσία από την εποχή της εγκατάστασης των πρώτων ασκητών μέχρι σήμερα μοναστικό σύνολο στον ελλαδικό χώρο. Από τις ιστορικές μαρτυρίες συμπεραίνουμε ότι οι μονές των Μετεώρων ήταν στο σύνολό τους τριάντα. Από τις τριάντα αυτές μονές οι έξι λειτουργούν έως σήμερα και δέχονται πλήθος προσκυνητών. Υπάρχουν όμως και πολλά μικρότερα μοναστήρια εγκαταλελειμμένα. Τα περισσότερα από αυτά είχαν ιδρυθεί στον 14ο αι. Η ονομασία Μετέωρα είναι νεότερη και δεν αναφέρεται από τους αρχαίους συγγραφείς. Το όνομά τους το οφείλουν στον Άγιο Αθανάσιο τον Μετεωρίτη, κτήτορα της μονής της Μεταμόρφωσης του Σωτήρος (Μεγάλο Μετέωρο), ο οποίος ονόμασε έτσι τον "πλατύ λίθο", στον οποίο ανέβηκε για πρώτη φορά το 1344.

Παλιοχριστιανικά και βυζαντινά μνημεία Θεσσαλονίκης (1988)

Ο κατάλογος των μνημείων περιλαμβάνει τα βυζαντινά τείχη της Θεσσαλονίκης (4ος - 5ος αι.), τη Ροτόντα του Αγίου Γεωργίου (4ος αι.), τη βασιλική της Παναγίας Αχειροποιίτου (5ος αι.), τη βασιλική του Αγίου Δημητρίου (7ος αι.), το ναό του Οσίου Δαυίδ (Μονή Λατόμου) (6ος αι.), το ναό της Αγίας Σοφίας (8ος αι.), το ναό της Παναγίας των Χαλκέων (11ος αι.), το ναό του Αγίου Παντελεήμονα (14ος αι.), το ναό των Αγίων Αποστόλων (14ος αι.), το ναό του Αγίου Νικολάου του Ορφανού (14ος αι.), το ναό της Αγίας Αικατερίνης (13ος αι.), το ναό του Σωτήρος (14ος αι.), τη Μονή Βλατάδων (14ος αι.), το ναό του Προφήτη Ηλία (14ος αι.) και τα βυζαντινά λουτρά (14ος αι.).

Αρχαιολογικός χώρος Μυστρά (1989)

Μια επίσκεψη στο Μυστρά, έξι χιλιόμετρα ΒΔ της Σπάρτης, μεταφέρει τον ταξιδιώτη σε άλλη διάσταση, στην εποχή της Βυζαντινής αυτοκρατορίας. Ο αρχαιολογικός χώρος του Μυστρά, αποτελεί έναν από τους πιο ζωτικούς χώρους για τη μελέτη της βυζαντινής τέχνης και κοινωνίας των τελευταίων αιώνων της αυτοκρατορίας. Η βυζαντινή καστροπολιτεία της Πελοποννήσου, αλώβητη από το χρόνο, γοητεύει με την ακαταμάχητη ατμόσφαιρα που δημιουργούν τα υπέροχα μνημεία της: τα "Παλάτια των Παλαιολόγων", οι κατοικίες των ευγενών (Λάσκαρη, Φραγκόπουλου), οι επιβλητικές εκκλησίες (Αγίου Δημητρίου, Αγίας Σοφίας) και τα μοναστήρια (Παντάνασας, Περιβλέπτου, Βροντοχίου) συνθέτουν ένα σκηνικό μεγαλείου αλλοτινών εποχών. Όταν περιπλανιέται κανείς στις συνοικίες του Μυστρά, στο Κάστρο, στη Μεσοχώρα και στην Έξω Χώρα, νομίζει ότι βρίσκεται σε ένα σκηνικό παραμυθιού, μια εικόνα ονειρική βγαλμένη από το βυζαντινό παρελθόν. Η συνετή διοίκηση συνετέλεσε, ώστε ο Μυστράς να επεκτείνει την εξουσία του σε όλη την Πελοπόννησο και να γίνει εστία της πολιτικής και πνευματικής ζωής της αυτοκρατορίας, καθώς και το κέντρο της αναγέννησης των γραμμάτων και των τεχνών. Σοφοί, καλλιτέχνες και λόγιοι συγκεντρώνονταν στην αυλή του Δεσπότη, σπουδαιότερος και σημαντικότερος απ' όλους, ο Γεώργιος Γεμιστός ή Πλήθων. Ο Μυστράς δεν υπήρξε μόνο κέντρο διοίκησης, αλλά φιλοσοφικής αναζήτησης και καλλιτεχνικών επιτευγμάτων που αποδεικνύουν ότι, ενώ η στρατιωτική και πολιτική ισχύς της αυτοκρατορίας είχαν σχεδόν εκμηδενιστεί, η πνευματική και πολιτιστική της συμβολή ήταν ακόμα βαρυσήμαντη.

Αρχαιολογικός χώρος Ολυμπίας (1989)

Στη δυτική Πελοπόννησο, στην πανέμορφη κοιλάδα του ποταμού Αλφειού, άνθισε το πιο δοξασμένο ιερό της αρχαίας Ελλάδας που ήταν αφιερωμένο στον πατέρα των θεών, το Δία. Απλώνεται στους νοτιοδυτικούς πρόποδες του κατάφυτου Κρονίου λόφου, μεταξύ των ποταμών Αλφειού και Κλαδέου, που ενώνονται σε αυτή την περιοχή. Παρά την απομονωμένη θέση της κοντά στη δυτική ακτή της Πελοποννήσου, η Ολυμπία καθιερώθηκε στο πανελλήνιο ως το σημαντικότερο θρησκευτικό και αθλητικό κέντρο. Εδώ γεννήθηκαν οι σπουδαιότεροι αγώνες της αρχαίας Ελλάδας, οι Ολυμπιακοί, που γίνονταν κάθε τέσσερα χρόνια προς τιμήν του Δία, ένας θεσμός με πανελλήνια ακτινοβολία και λάμψη από την αρχαιότητα μέχρι σήμερα. Η απαρχή της λατρείας και των μυθικών

αναμετρήσεων που έλαβαν χώρα στην Ολυμπία χάνεται στα βάθη των αιώνων. Οι τοπικοί μύθοι σχετικά με τον ισχυρό βασιλιά της περιοχής, τον Ξακουστό Πέλοπα, και τον ποτάμιο θεό Αλφειό, φανερώνουν τους ισχυρούς δεσμούς του ιερού τόσο με την Ανατολή όσο και με τη Δύση. Η λειτουργία του ιερού ουσιαστικά σταμάτησε το 393/394 μ.Χ., όταν ο Θεοδόσιος Α' με διάταγμα του απαγόρευσε την τέλεση των Ολυμπιακών Αγώνων. Οι συνεχείς πλημμύρες του Αλφειού κάλυψαν την περιοχή με παχιά στρώματα λάσπης και το ιερό έμεινε θαμμένο για πολλούς αιώνες, μέχρι τα τέλη του 19ου αιώνα, όταν άρχισε να ανασκάπτεται συστηματικά από το Γερμανικό Αρχαιολογικό Ινστιτούτο.

Αρχαιολογικός χώρος Δήλου (1990)

Στους αρχαίους χρόνους, ο μύθος της γέννησης του Απόλλωνα και της Αρτέμιδος έκανε το νησί ιερό: κανένας θνητός δεν θα επιτρεπόταν να γεννηθεί στα χώματά του. Και, εφόσον επρόκειτο για λίκνο αθανάτων, κανένας θνητός δεν θα επιτρεπόταν ούτε να πεθάνει εκεί. Έτσι, εκτός από τη σπουδαιότητα που είχε ως θρησκευτικό και οικονομικό κέντρο, το νησί διατηρούσε και μια αποκλειστικότητα: ακόμα και στην περίοδο της μεγάλης άνθησης της Δηλιακής Συμμαχίας, οι γυναίκες που επρόκειτο να γεννήσουν, όπως και όσοι ή όσες φαίνονταν να πλησιάζουν στο τέλος της ζωής τους, στέλνονταν στο γειτονικό νησί της Ρήνειας. Όλος ο τότε γνωστός κόσμος αναγνώριζε την ιερότητα του νησιού και ήξερε τη μοναδικότητά του. Σήμερα, το νησί παραμένει μοναδικό σε ολόκληρο τον κόσμο: πουθενά δεν υπάρχει ένας τόσο μεγάλος φυσικός νησιωτικός αρχαιολογικός χώρος, τόσο μεγάλης σπουδαιότητας.

Μονή Δαφνίου, Μονή Οσίου Λουκά και Νέα Μονή Χίου (1990)

Παρά τη σημαντική γεωγραφική τους απόσταση (το πρώτο στην Αττική, το δεύτερο στην Βοιωτία και το τρίτο στο Αιγαίο) αυτά τα τρία μοναστήρια ανήκουν στην ίδια τυπολογική σειρά. Οι εκκλησίες έχουν κτισθεί με μεγάλο θόλο ο οποίος στηρίζεται σε μικρές αψίδες δημιουργώντας έναν οκταγωνικό χώρο. Και οι τρεις αυτές ιστορικές μονές είναι γνωστές για τα εξαιρετικής τέχνης ψηφιδωτά.

Αρχαιολογικός χώρος Ηραίου Σάμου (1992)

Η αρχαία Σάμος (Πυθαγόρειο) εθεωρείτο μία από τις σημαντικότερες πόλεις της αρχαιότητας. Τόσο σε αυτήν όσο και στο χώρο του Ηραίου, τα παλαιότερα αρχαιολογικά ευρήματα χρονολογούνται στην 4η χιλιετία π.Χ. Η περίοδος της ακμής της Σάμου τοποθετείται χρονικά στα μέσα του 6ου αι. π.Χ. Σημαντικά τμήματα της αρχαίας πόλης έχουν ανασκαφεί στο Πυθαγόρειο, ανάμεσα στα οποία περιλαμβάνονται ιδιωτικές οικίες, δρόμοι και δημόσια κτήρια που χρονολογούνται από τους γεωμετρικούς χρόνους έως την ύστερη αρχαιότητα. Το νησί ήταν μεγάλη ναυτική δύναμη και απέκτησε εμπορικές σχέσεις με τη γειτονική Μικρά Ασία και τις Μεσογειακές χώρες. Οι Σάμιοι ίδρυσαν αποικίες στην ακτή της Ιωνίας, στη Θράκη και τη Δύση.

Αρχαιολογικός χώρος Αιγών (Βεργίνα) (1996)

Η ανασκαφή του Καθηγητή Μανόλη Ανδρόνικου και των συνεργατών του στη Μεγάλη Τούμπα του χωριού Βεργίνα Ημαθίας, στην Κεντρική Μακεδονία, έφερε το 1977 στο φως τη σημαντικότερη αρχαιολογική ανακάλυψη του 20ου αιώνα στην Ελλάδα. Στη θέση της σημερινής Βεργίνας υπήρξε η πρώτη αρχαία πρωτεύουσα του Μακεδονικού Βασιλείου, οι Αιγές. Ο χώρος των Βασιλικών Τάφων με το σύγχρονο στέγαστρό του φιλοξενεί σήμερα την κυρίως ανασκαφή, καθώς και την έκθεση των σημαντικότερων ευρημάτων από τους τάφους.

Αρχαιολογικοί χώροι Μυκηνών και Τίρυνθας (1999)

Τα πρώτα αρχαιολογικά σπαράγματα υποδεικνύουν ότι η περιοχή των Μυκηνών κατοικήθηκε ήδη από την 7η χιλιετία π.Χ., από τους προϊστορικούς χρόνους. Με θέση οχυρή και δεσπίζουσα, ανάμεσα στους κωνικούς και ήρεμους λόφους του Προφήτη Ηλία και της Σάρας και με άφθονο νερό, αποτέλεσε ιδανικό τόπο για να εγκατασταθεί και να προστατευτεί ο άνθρωπος. Ο οχυρωμένος, με "κυκλώπεια" τείχη, οικισμός που σώζεται έως σήμερα χρονολογείται κυρίως στο 13ο αιώνα. Στο εσωτερικό της οχύρωσης βρίσκονται το πολυτελές μυκηναϊκό ανάκτορο, το θρησκευτικό κέντρο, μια κυκλώπεια σήραγγα που οδηγούσε σε φυλασσομένη δεξαμενή νερού και πολυάριθμες συνοικίες με σπίτια και εργαστηριακούς χώρους. Η μεγάλη ακμή των Μυκηνών, με τη μεγαλειώδη αρχιτεκτονική, τα γραπτά μνημεία (γραμμική Β') και τον εκλεπτυσμένο πολιτισμό, ήταν στην ύστερη Εποχή του Χαλκού, ανάμεσα στο 1.350 και το 1.200 π.Χ.

Η οχύρωση του λόφου της Τίρυνθας, που προφυλάσσει το ανακτορικό συγκρότημα, είναι τόσο εντυπωσιακή κατασκευή, ώστε οι αρχαίοι Έλληνες δεν μπορούσαν να δεχτούν ότι ολοκληρώθηκε από ανθρώπινο χέρι. Με την Τίρυνθα συνδέονται όλοι οι μεγάλοι ήρωες που διαθέτουν υπερφυσικές δυνάμεις. Ο Βελλεροφόντης, ο Περσέας, ο Ηρακλής. Πράγματι, η κατασκευή του τείχους είναι αδιανόητη και αποτελεί πρόκληση για τη λογική, ακόμα και του σημερινού επισκέπτη. Στέκεται κανείς έκθαμβος μπροστά στην τέλεια συναρμογή αυτών των τεράστιων ογκόλιθων, μη μπορώντας να κατανοήσει ούτε πώς, ούτε ποιοι μπόρεσαν να πραγματοποιήσουν τέτοιο μηχανικό άθλο.

Ιστορικό κέντρο (Χώρα), Μονή Αγίου Ιωάννη του Θεολόγου και Σπήλαιο Αποκαλύψεως στην Πάτμο (1999)

Η Μονή του Αγίου Ιωάννου του Θεολόγου στην Πάτμο αποτελεί ίσως το σημαντικότερο μοναστηριακό συγκρότημα του Αιγαίου Πελάγους. Ιδρυτής της μονής υπήρξε ο όσιος Χριστόδουλος (1088), ο οποίος με χρυσόβουλλο του Αλεξίου Α' Κομνηνού έλαβε το νησί της Πάτμου απαλλαγμένο από φορολογικές υποχρεώσεις. Κτισμένη στην κορυφή βουνού, προφανώς στη θέση του ναού της Αρτέμιδος και μίας παλαιохριστιανικής βασιλικής, η μονή περιβάλλεται από ακανόνιστο ορθογώνιο αμυντικό περίβολο που χρονολογείται από το τέλος του 11ου αι. μέχρι τον 17ο αι.

Παλαιά Πόλη Κέρκυρας (2007)

Η στρατηγική γεωγραφική θέση της Κέρκυρας, στην είσοδο της Αδριατικής θάλασσας, προσδιόρισε ήδη από πολύ νωρίς τον ιδιαίτερο ρόλο που επρόκειτο να διαδραματίσει το νησί στην πλοκή της ιστορίας της Μεσογείου. Η Κέρκυρα, στο δρόμο των караβιών και των μετακινήσεων, υπήρξε διαχρονικά αντικείμενο συνεχών διεκδικήσεων από όλους τους κατά καιρούς κυρίαρχους, πρωταγωνιστώντας σε όλα τα μεγάλα γεγονότα της πολιτικής ιστορίας της Ευρώπης.

ΜΑΝÓΛΗΣ ΚΟΡΡΈΣ

Η αλήθεια είναι ότι μας φαίνεται λίγο δύσκολο να μιλήσουμε για το Μανόλη Κορρέ, γιατί δεν ξέρουμε πώς ακριβώς να περιγράψουμε τον άνθρωπο - ο οποίος - κατά κοινή ομολογία - «ξανάχτισε» τον Παρθενώνα. Η συζήτηση μαζί του ήταν κάτι παραπάνω από αποκαλυπτική. Δεν είναι μόνο οι γνώσεις του - μας απαρίθμησε άπειρες χρονολογίες, ονόματα και γεγονότα, μιλώντας με τη φυσικότητα του ανθρώπου που αυτά είναι ένα με τη ζωή του, είναι η ζωή του. Δεν είναι μόνο ο λόγος του, ακριβής, λεπτομερειακός, παραστατικός, μας ταξίδευε στις εμπειρίες του. Είναι η ματιά του για τα πράγματα, διερευνητική, γεμάτη αμφισβήτηση και δυναμισμό, ανατρεπτική, όπως είναι κάθε ερευνητή που με προσοχή και υπευθυνότητα αναζητάει την αλήθεια. Αποδεικτικός σε όσα μας είπε, συνδύασε εντυπωσιακά την επιχειρηματολογία του επιστήμονα με το συναίσθημα και την ψυχική ένταση του ανθρώπου που αγαπά και σέβεται αυτό που κάνει, εναρμονίζοντας αυτά τα στοιχεία με το ενδιαφέρον και τον ουσιαστικό λόγο του δασκάλου. Κύριε Κορρέ, σας ευχαριστούμε πολύ γι αυτή την αξέχαστη εμπειρία!

Από...δραση: Θα θέλαμε να σας θέσουμε κάποια ζητήματα που μας απασχολούν, πάντα βέβαια σχετικά με την εργασία σας. Με ποια αφορμή ασχοληθήκατε με το συγκεκριμένο έργο, ποια αιτία καθόρισε την πορεία σας και πόσο σημαντικός είναι ο ρόλος του ταλέντου;

Μανόλης Κορρές: Υπάρχουν αίτια και αφορμές, τα ξέρουμε από το Θουκυδίδη αυτά. Πάντως και οι αφορμές έχουν μεγάλη αξία, γιατί ως ένα βαθμό μόνοι μας διαλέγουμε το δρόμο μας και τον χαράσσουμε.

Γι' αυτό και ο δάσκαλός μου, ο Χαράλαμπος Μπούρας, ο πλέον ορθολογιστής μεταξύ των επιστημόνων, ευθαρσώς μια φορά είπε ότι η τύχη έχει παίξει μεγαλύτερο ρόλο, διότι η τύχη δημιουργεί τις ευκαιρίες. Επομένως, ο καθένας μας πρέπει να είναι σε ετοιμότητα για ένα μεγαλύτερο φάσμα επιλογών και ευκαιριών. Οι επιλογές έχουν κάτι το ενεργητικό από τη δική μας την πλευρά, οι ευκαιρίες είναι κάτι που βρίσκεται έξω από εμάς. Οι επιλογές έρχονται από μέσα μας και ακτινίζονται προς διάφορες κατευθύνσεις, ενώ οι ευκαιρίες έρχονται απ' έξω κι εμείς απλώς τις παρατηρούμε

και τις αξιολογούμε.

Σε όλες τις περιπτώσεις χρειάζεται κάποιος να έχει ταλέντο και ήθος. Αυτά είναι τα σπουδαιότερα. Τα υπόλοιπα είναι η ετοιμασία. Βέβαια, το ταλέντο το δίνει η φύση. Καλλιεργείται όμως. Άλλωστε, πάντοτε μιλάμε για τη συνθήκη η οποία παράγει τη δεύτερα φύση. Επομένως, αν κανείς συνηθίσει την εργασία, ή μια διαδικασία, στο τέλος γίνεται μέρος του χαρακτήρα του. Άρα, καλό είναι κανείς εγκαίρως να αναγνωρίζει πού έχει μια κλίση και αυτό να το καλλιεργεί κατά το δυνατόν.

Ο ορισμός του ταλέντου είναι απλός: **Να είναι για κάποιον πολύ εύκολο, αυτό που για άλλους είναι δύσκολο.** Εάν λοιπόν, ο καθείς από εσάς βλέπει ότι κάπου τα καταφέρνει καλύτερα, αυτό πρέπει να το καλλιεργήσει. Ταυτοχρόνως πρέπει, για να είναι ολοκληρωμένος πνευματικά, να μην παραμελεί τίποτε άλλο, έστω κι αν είναι δύσκολο. **Να είναι δεκτικός, να έχει ευαισθησία και φιλομάθεια.** Και ξέρετε, αισθάνεται κανείς μεγαλύτερη ικανοποίηση, όταν τα καταφέρει σε κάτι στο οποίο δεν έχει ταλέντο. Θεωρεί ότι εκεί πραγματικά ήταν η αμοιβή και το κατόρθωμα.

Ο καθηγητής κ. Μανόλης Κορρές με μέλη της Συντακτικής Ομάδας του περιοδικού

Σχετικά με μένα τώρα. Προφανώς είχα μια μεγάλη ικανότητα να σχεδιάζω. Το να σχεδιάζεις δε σημαίνει ότι απλώς το χέρι δεν τρέμει ή έχει μια μηχανική ικανότητα να παράγει γραμμές ίσιες, ή καμπύλες με σταθερή ακτίνα καμπυλότητας. Είναι ένα ολόκληρο πρόγραμμα εγκατεστημένο κάπου, που επεξεργάζεται, αποθηκεύει, ερμηνεύει τις εικόνες και όλα αυτά δημιουργούν μια εποπτεία και ταυτόχρονα αντίληψη του γεωμετρικού χώρου. Αν δεν το έχει κανείς αυτό, δεν μπορεί να παραστήσει το χώρο. Όλοι μπορούν να εκφράσουν αισθήματα σχεδιάζοντας ή χρησιμοποιώντας χρώματα, αλλά όχι με τον τρόπο της αντικειμενικής παράστασης, ενός αντικειμένου. Άλλοι έχουν μεγαλύτερη αντίληψη στο να διαχειρίζονται τα μέρη του λόγου. Ένας ποιητής έχει σχεδόν μαθηματικές ικανότητες στη συνδυαστική των μερών του λόγου. Ίδιως ο σπιουργός, που πρέπει να περιλάβει σε μια γραμμή το περιεχόμενο και τη μορφή. Κυρίως αν ένα έργο είναι έμμετρο, έχει και περισσότερες δυσκολίες μορφής. Ας πούμε, από τα σονέτα του Μαβίλη, δυο, τρία είναι απολύτως τέλεια, με την έννοια ότι κάθε νόημα χωράει μέσα σε μια γραμμή. Το τέλει σονέτο υπακούει σ' αυτή τη δομή. Αυτό προφανώς είναι ταλέντο.

Έβλεπα μια φορά τη μετάφραση του Πέερ Γκυντ απ' τον Όμηρο Μπεκέ. Είναι ένα έργο του Ίμεν, που δε θα μπορούσαμε να το διαβάσουμε αν δεν υπήρχε μια καλή μετάφραση. Ο Όμηρος Μπεκέ ήταν Κωνσταντινοπολίτης φιλόλογος. Αν δείτε τα έμμετρα μέρη, δε θα πιστέψετε τη μαθηματική ακρίβεια της πλοκής. Απ' τα Νορβηγικά να το μεταφέρει κάποιος στα Ελληνικά διατηρώντας τις δομικές και τις ηχητικές ομοιότητες! Προφανώς ήταν τεράστιο ταλέντο. Όποιος το έχει αυτό το ταλέντο, πρέπει να το καλλιεργήσει.

Από...δραση: Πώς όμως αρχίσατε να ασχολείστε με τα αρχαία μνημεία και από ποια ηλικία;

Μανόλης Κορρές: Όταν σπούδαζα για να γίνω μηχανικός των κατασκευών σε αυτή τη σχολή, ακόμη και ο τελευταίος τροχός της αμάξης μπορούσε να κάνει μια πολύ επιτυχημένη σταδιοδρομία γιατί τότε χιζανε παντού στην Ελλάδα. Είχα πάρει τους μεγαλύτερους βαθμούς στην τάξη μου και όλοι ήταν σύγχοροι, ότι πολύ σύντομα θα είχα ένα πολύ μεγάλο όνομα και μια πολύ μεγάλη περιουσία. Να σκεφτείτε ότι όταν ήμουν φοιτητής, μου ζητούσαν να εργάζομαι σε τεχνικά γραφεία και μου έδιναν 2 ή 2,5 φορές το μισθό διπλωματούχου, χωρίς να έχω δίπλωμα, για να εργάζομαι για μερικές εβδομάδες ή μέρες, όταν είχαν την ανάγκη για γρήγορη παραγωγή με απαιτήσεις.

Όταν βγήκα από τη σχολή, το 1972, ήμουν απρόθυμος να πάρω το δρόμο προς τις οικοδομικές δραστηριότητες. Κάθε φορά όμως, που μου έλεγαν πως κάποιος αρχαιολόγος ήθελε βοήθεια σε κάποιο θέμα που περιείχε και αρχιτεκτονική, πήγαινα ευχαρίστως.

Το 1971, συνάντησα την κυρία Σωτηρίου, αρχαιολόγο, η οποία 59 χρόνια πρωτότερα, είχε μπει στη Θεσσαλονίκη όταν ελευθερώθηκε. Ήταν ήδη απόφοιτος της Φιλολογίας και λίγος αργότερα γνώρισε και τον άντρα της, το Γεώργιο Σωτηρίου, ένα βυζαντινολόγο, ο οποίος αργότερα θα γινόταν ο σπουδαιότερος συντελεστής της οργάνωσης των σπουδών στο Πανεπιστήμιο και της οργάνωσης των Μουσείων.

Αυτή η γυναίκα είχε ξαναδουλέψει στη Θεσσαλονίκη το 1917, όταν κάπκε η πόλη και χίστηκε απ' την αρχή. Τότε μάλιστα έγιναν αναστηλωτικά έργα στην Εκκλησία του Αγίου Δημητρίου.

Ο Μανόλης Κορρές είναι καθηγητής Αρχιτεκτονικής του Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου με γνωστικό αντικείμενο την αρχιτεκτονική της αρχαιότητας. Συμμετείχε στα Έργα της Ακρόπολης και ήταν υπεύθυνος της αποκατάστασης του Παρθενώνα (1975, 1983-1999), στην Επιτροπή Συντήρησης Μνημείων Ακρόπολης (2000-2005), στα έργα του Διονυσιακού Θεάτρου (1981-1982), στη μελέτη και αποκατάσταση αρχαίων ναών, καθώς επίσης και στη μελέτη ρωμαϊκών, βυζαντινών και νεώτερων μνημείων στην Ελλάδα και το εξωτερικό. Έχει λάβει υποτροφίες και τιμητικές διακρίσεις, είναι μέλος επιστημονικών εταιριών, έχει διδάξει σε πανεπιστήμια του εξωτερικού, έχει συγγράψει βιβλία και επιστημονικά άρθρα και έχει επίσης δώσει διαλέξεις στην Ελλάδα και το εξωτερικό. Σχέδιά του έχουν εκθεθεί σε 9 ατομικές και 7 ομαδικές εκθέσεις στην Ελλάδα και το εξωτερικό. Το 2013 τιμήθηκε με το Διεθνές Βραβείο Fellipinelli για τη συνολική του προσφορά στον τομέα της αρχαιολογίας και των αναστηλώσεων. Το βραβείο αποτελεί ύψιστη διάκριση και απονέμεται από την Ακαδημία Επιστημών της Ιταλίας - μία από τις παλαιότερες και εγκυρότερες επιστημονικές ακαδημίες σε παγκόσμιο επίπεδο, που ιδρύθηκε το 1603 και, στο βάθος της ιστορίας, έχει συμπεριλάβει στα μέλη της κορυφαίες φυσιογνωμίες, όπως ο Γαλιλαίος.

ου.

Όταν την γνώρισα, αυτή η κυρία ήταν ένα μνημείο ζωντανό. Ήταν ανήμπορη, ζούσε σε ένα δωμάτιο τελείως σκοτεινό, γεμάτο βιβλία, σε έναν πυργίσκο του Βυζαντινού Μουσείου, όπου κατοικούσε τιμής ένεκεν και για να την έχουν κοντά τους οι υπεύθυνοι, ώστε κάποιος να την προσέχει.

Εγώ τότε ήμουν 21 στα 22 και έφευγα από ένα γραφείο με δροσερή και νεανική ατμόσφαιρα, ωραία τραπέζια, σχεδιαστήρια που χαιρόσουν να σχεδιάζεις πάνω τους, καλοκαιρι, οι κουρτίνες ανέμιζαν, χαριτωμένες σχεδιάστριες, όλα ιδεώδη και με πλήρωναν πολύ καλά. Και βρέθηκα να εργάζομαι με τη γριούλα, χωρίς την προοπτική να πάρω τίποτα και με δυσκολία συνεννόησης. Αλλά με συγκινούσε η προσπάθειά της.

Αυτό πέρασε και οι άλλες εργασίες ως αρχαιολόγος δεν είχαν τόση κλεισούρα. Είχαν εξορμήσεις σε εξοχές, σε φρούρια, σε αρχαιότητες που είχαν βυθιστεί στις ακτές, με εναλλαγές του καιρού, των εποχών, μια συναρπαστική ζωή. Και μετά πήγα και για άλλες έρευνες στη Γερμανία, μετά ξανά στην Ελλάδα. Συνέβησαν πολλά. Η μητέρα μου πέθανε πολύ νέα, ο πατέρας μου είχε πεθάνει πολύ παλιότερα, όταν ήμουν παιδί, αυτή ήταν η ζωή μου. Μέχρι που βρέθηκα να δουλεύω στην Ακρόπολη.

Καθώς περνούσαν τα χρόνια με ρωτούσαν διάφοροι πώς βρέθηκα σ' αυτό. Έφτασα λοιπόν πίσω, όταν πρώτη φορά ο θεός μου με πήγε στην Ακρόπολη. Με είχαν πάει και οι γονείς μου, αλλά δεν θυμόμουν, ήμουν πολύ μικρός. Ήμουν 5 ετών, μετά πήγα με το σχολείο, μετά ξανά με τους γονείς. Αργότερα στο Γυμνάσιο, πηγαίναμε αρκετές φορές. Άρα, το μέρος το ήξερα.

Μάλιστα έκανα και σχέδια. Από τόσο μικρός είχα την ικανότητα επιστημονικού σχεδίου. Μια φορά, όταν ήμουν παιδί,

πήρα μέρος σε ένα διαγωνισμό σχεδίου και με απέρριψαν γιατί είπαν πως αυτό ήταν σχέδιο επαγγελματία.

Η μητέρα μου επίσης είχε πολύ μεγάλη αγάπη στην καλλιτεχνία. Έγραφε ποίηση και με επηρέασε πάρα πολύ. Θυμάμαι ακόμα στιχομυθίες με το δάσκαλο που με επηρέασε, ακόμη και έναν άλλο δάσκαλο αργότερα στη Γερμανία και ένα συμφοιτητή, τον οποίο τοποθετώ ανάμεσα στους 3 ή 4 δασκάλους μου, στύλους της μόρφωσής μου. Ο Γιάννης Σαΐτας,

Από όλες αυτές τις δυνάμεις που με διαμόρφωσαν ή και αυτούς που δε ζουν πια, αλλά με επηρέασαν με τα βιβλία τους, απομόνωσα το συμβάν με την κυρία Σωτηρίου στο σκοτεινό πυργάκι, επειδή είχε και τη δύναμη της αντίθεσης. Αυτό το συνειδητοποιήσα όταν έγινα 45 ετών. Εκείνη την ημέρα σαν να έγινε μέσα μου μια βαθιά εγγραφή η οποία περιείχε την εξής εμπειρία: ενός ανθρώπου που είναι με το ένα πόδι στον τάφο και εξακολουθεί και δουλεύει πάνω σ' εκείνο που άρχισε.

Αν δείτε ανθρώπους της μπίνας, της λοβητούρας της μίζας, αυτοί είναι έτοιμοι να πουλήσουν και τον καλύτερό τους φίλο, μόλις στραβώσουν λίγο τα πράγματα. Δεν μπορούν να αφοσιωθούν σε ένα πνευματικό οικοδόμημα. Ο αθλητής, δυστυχώς, μόλις τον πάρουν τα χρόνια είναι αναγκασμένος να εγκαταλείψει το στίβο. Αντιθέτως, ο άνθρωπος των γραμμάτων, μπορεί να μείνει μέχρι την τελευταία ημέρα στη μάχη, αν δεν πάθει Αλτσχάιμερ. Και γι' αυτό το λόγο, η ανάμνηση αυτής της γηραιάς κυρίας ήταν που έπαιξε ρόλο.

Από... δραση: Προηγουμένως ,αναφερθήκατε στη δύναμη του ταλέντου. Η εκπαίδευση, η μόρφωση και η γνώση ποια θέση έχουν;

Μανόλης Κορρές: Γιατί μαθαίνουμε; Έχει καλλιεργηθεί τον τελευταίο καιρό, ο ισχυρισμός ότι μαθαίνουμε μόνο για να βιοπορίσουμε στο επάγγελμά μας. Εγώ λέω πάντα εδώ στους φοιτητές, ότι ειδικά το μάθημα της Ιστορίας, δε σε κάνει καλύτερο ούτε στην Αρχιτεκτονική, ούτε σε κάτι συγκεκριμένο. Για παράδειγμα η Ιστορία της Ιατρικής. Φαντάζεστε ότι ένας γιατρός είναι καλύτερος αν γνωρίζει και την Ιστορία της Ιατρικής; Δε νομίζω. Τότε σε τι χρησιμεύει η γνώση της Ιστορίας; Βαθύτερα μπορεί να χρησιμεύει. Όχι όμως σε ένα φοιτητή 20 ετών ο οποίος ακόμη δεν έχει συλλάβει τις τεράστιες διαστάσεις του κόσμου και της πολυπλοκότητας και του παράξενου τρόπου με τον οποίο συνδέονται όλα μεταξύ τους.

Αυτό το καταφέρνουν μερικοί όταν φτάσουν 40 χρονών. Και οι περισσότεροι ποτέ. Άρα δεν είναι κάτι του άμεσου παρόντος. Είναι όμως χρήσιμη με έναν τρόπο προφανή. Όποιος ξέρει και ιστορία είναι περισσότερο μορφωμένος. Είναι λοιπόν ζήτημα μόρφωσης. **Γιατί να επιζητούμε να είμαστε καλοί επαγγελματίες και να μην επιζητούμε να είμαστε καλοί επαγγελματίες με παιδεία;** Μορφωμένοι, όχι απλά καλά ειδικευμένοι. Μάλιστα, θα έλεγε κανείς, ότι εκείνα που μοιάζουν περισσότερο άχρηστα με όρους επαγγελματικής επιτυχίας είναι τα καλύτερα. Θα έλεγε κάποιος ότι, αν κανείς μάθει μόνο εκείνα που είναι χρήσιμα επαγγελματικά, έχει πάντα το ταπεινό κίνητρο της χρησιμοποίησης. Είναι μια πολύ ιδιότελής σχέση με τον κόσμο. Όταν όμως κανείς ενδιαφέρεται και για άλλα, χωρίς το παραμικρό περιθώριο να κερδίσει κάτι από εκείνα οικονομικά, απλώς και μόνο για την πνευματική ικανοποίηση που του προσφέρουν, αυτή είναι μια σχέση περισσότερο πνευματική και καθόλου ιδιότελής.

Πολλές φορές ακούγεται σε συζητήσεις, ότι οι φοιτητές μας έχουν διάφορα "κουσούρια", επειδή το σύστημα της μέσης και πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης πάσχει, εθίζει τους μαθητές στην

παπαγαλία και όχι στον κριτικό τρόπο μάθησης. Δε συμφώνησα ποτέ μ' αυτές τις απλές εξηγήσεις. Νομίζω ότι περιέχουν κάμποση δημαγωγία εκ μέρους των ισχυριζόμενων τέτοια πράγματα.

Θα έλεγα σχεδόν a priori ότι οι περισσότερες γνώμες και δοξασίες, οι οποίες βρίσκονται κάτω από μεγάλα συλλογικά σχήματα -κομματικά, πολιτικά- έστω κι αν έχουν και κάποιες αλήθειες δεν κάνουν και πολύ καλό στην ατομική ανάπτυξη.

Ωστόσο αν εξετάσετε ποιοι μπορούν να σας πουν κάτι σωστό, ποιοι είναι καλοί επαγγελματίες, ποιοι μπορούν να βοηθήσουν ουσιαστικά, θα δείτε ότι αυτοί είναι άτομα ανένταχτα. Χωρίς να σημαίνει ότι είναι αντικοινωνικοί, με τον τρόπο τους έχουν εξυπηρετήσει πολύ καλύτερα το κοινωνικό σύνολο. Και το πιο ενδιαφέρον, δεν το κάνουν μόνο από αλtruισμό, αλλά αγαπάνε πολύ τη δουλεία τους, αγαπάνε τον κόσμο, είναι φιλομαθείς, έχουν διαρκώς πνευματική ανησυχία κι αυτό τους κάνει πολύ δυνατούς με ό, τι καταπιάνονται και επομένως χρήσιμους στους άλλους. Τα σχήματα - ως ένα βαθμό - έχουν κάποια βλακροκρατία. Ακόμα και στις επιτροπές συμβαίνει αυτό. Δε διασφαλίζεται πάντα ότι η απόφαση μιας επιτροπής θα είναι η σοφότερη.

Από... δραση: Καθώς καταπιστήκατε με ένα τόσο μεγάλο έργο, καταφέρατε να ανακαλύψετε και να δείτε πράγματα, τα οποία οι επιστήμονες πιο πριν δεν τα είχαν επισημάνει. Πώς νιώσατε τελικά όταν βλέπατε κάτι να εξελίσσεται από τα δικά σας χέρια, όταν μας προσφέρατε κάτι που δεν γνωρίζαμε μέχρι τότε ;

Μανόλης Κορρές: Όταν κάποιος γνωρίζει καλά τον κόσμο -μέρος του κόσμου είναι και ο εαυτός του- τότε μπορεί να διχάζεται σε 2 μέρη. Όπως γίνεται σε έναν ηλεκτρονικό υπολογιστή, που μπορεί να τρέχει δύο ή τρία προγράμματα ταυτοχρόνως, Φανταστείτε λοιπόν και μέσα στη δική μας συνείδηση την ίδια ακριβώς στιγμή που ένα μεγάλο μέρος των κέντρων της νόησης και της επεξεργασίας δουλεύει ένα πρόγραμμα, ένα άλλο μέρος να παρατηρεί την ίδια τη διαδικασία. Δηλαδή, το υποκείμενο ταυτοχρόνως να είναι παρατηρητής του εαυτού του. Μπορεί όμως να συμβεί και κάτι άλλο. Για παράδειγμα, όταν είμαι μόνος σε μια αποθήκη και κοιτάζω τα μάρμαρα προσπαθώντας να εντοπίσω τις ανεπαίσθητες λεπτομέρειες που μπορεί να αποκαλύψουν σχέσεις, οι οποίες μπορεί στο τέλος να οδήγησαν και σε μια ανακάλυψη, ταυτοχρόνως ένα μέρος να παρακολουθεί απέξω, να βλέπει το σκυμμένο μελετητή και να σκέπτεται: "Πόσοι πέρασαν πριν από αυτόν, από εδώ, από αυτή τη θέση; " Και στο τέλος αυτός είναι απλώς ένα όργανο και λίγο της τύχης, αλλά και της επιστημονικής παράδοσης. Με λίγα λόγια, σκεπτόμαστε ότι πριν από εμάς και μετά από εμάς, υπάρχει ο ρόλος που παίζουμε. Όλοι εμείς αποβιβάζομαστε σε κάποια χρονική στιγμή μέσα στο συνεχές του χρόνου και "φοράμε" ένα ρόλο, τον οποίο τον πάμε πιο πέρα μέχρις ότου να χάσουμε τις δυνάμεις μας, και τον συνεχίζει κάποιος άλλος. Επομένως, όταν έκανα και εγώ τις ανακαλύψεις μου - πάντοτε σκεπτόμουν και σκέπτομαι όλο και εντονότερα αναπόφευκτα αυτούς που προηγήθηκαν.

... Για μένα είναι σχεδόν 만ία οι βιογραφίες. Κατάφερα λοιπόν να ξέρω πολύ καλά όλα τα βιογραφικά όλων των ομοτέχνων μου, σχεδόν 200 χρόνια πίσω. Όταν βρισκόμουν στο πεδίο των δικών μου ερευνών, μπορούσα αβίαστα να ανακαλώ τα ονόματα εκείνων που πέρασαν πριν από μένα. Μια φορά μάλιστα νόμιζα ότι ήταν πίσω και με παρακολουθούσε ένας

από αυτούς. Αυτό το είχα πάντοτε σαν κρυφό μυστικό. Αλλά μου ζητήθηκε κάποτε να μιλήσω για συγκεκριμένο επιστήμονα που κάποτε δούλεψε στην Ακρόπολη, τον Φράνσις Κράνμερ Πένρουζ, αρχιτέκτονα, αρχαιολόγο ερασιτέχνη, αστρονόμο ερασιτέχνη και σχεδιαστή επιστημονικών οργάνων. Αυτός ήρθε στην Αθήνα το 1847, επισκέφθηκε τον Παρθενώνα και άλλα μνημεία και περιπάτησε 15 μέρες για να φτάσει στο Ναό του Επικούρειου Απόλλωνα σε υψόμετρο 1030 μέτρων.

Τον καιρό που δούλευα για πρώτη φορά με ανάθεση συστηματικά μέσα στον Παρθενώνα το 1980-1983, δεν υπήρχε κανείς άλλος εκεί, ούτε γραφεία, ούτε μηχανήματα, παρά μόνο το μνημείο. Ήμουν εκεί χαμένος μέσα στην αυτοσυγκέντρωσή μου, ιδίως όταν αντιμετώπιζα γρίφους. Πολλές φορές λοιπόν νόμιζα ότι κάποιος ήταν πίσω μου. Επειδή είχα καλό αυτί, ήξερα ότι κάτι τέτοιο δεν είχε συμβεί. Στο τέλος συνειδητοποίησα ότι αυτός πίσω μου ήταν ο Πένρουζ.

Και φυσικά είμαι το τελευταίο άτομο που θα πίστευα σε παραψυχολογικά, υπερφυσικά, μεταφυσικά. Ήταν μόνο ένα κατασκεύασμα της φαντασίας μου. Ωστόσο, δεν ήθελα να απορριφθεί επειδή ήταν τέτοιο. Ήταν πολύ γοητευτικό. Για αυτό και δε γυρνούσα πίσω, για να αφήσω να πλανάται η πιθανότητα ότι αυτό μπορεί να είναι πραγματικό. Κι αυτό συνέβαινε ενώ βρισκόμουν σε πολύ μεγάλη υπερένταση. Δεν το είπα πουθενά. Δυστυχώς, όταν πια τελείωσα τις μελέτες βάσει των οποίων ήρθαν γερανοί, μηχανήματα και ένα πολυάνθρωπο συνεργείο μαρμαράδων, αυτό δε μου επέτρεπε να έχω τέτοιες παραισθήσεις, κι έτσι μου έλειψαν. Για τα πρώτα 20 χρόνια το είχα κρατήσει μυστικό και έχω μιλήσει γι αυτό πέντε ή έξι φορές.

Από...δραση: Ο Παρθενώνας χαρακτηρίστηκε το σπουδαιότερο επίτευγμα. Είναι πραγματικά;

Μανόλης Κορρές: Σίγουρα, υπάρχουν και άλλα εξίσου σημαντικά, μεγαλειώδη. Αυτό που μοιάζει παράξενο, είναι ότι βρίσκεται στο μέρος που κατοικούμε εμείς σήμερα. Είναι σαν να είχε πέσει ένα κομμάτι χρυσού από το Σύμπαν. Ποια η πιθανότητα να βρίσκεται εκεί που έτυχε εσείς να έχετε γεννηθεί; Κι επειδή, μερικές φορές η πιθανότητα είναι τόσο μικρή, σκέφτεται κανείς μήπως δεν είναι ακριβώς έτσι. Μήπως με τη φαντασία μας, του έχουμε δώσει τη θέση του εξοχότερου αντικειμένου του κόσμου; Τώρα πια που η γη εποπτεύεται και με τους δορυφόρους και με τα βιβλία και με τα ταξίδια, αυτό που ίσως έμοιαζε σαν μια συνωμοσία του δυτικού πολιτισμού - η ανωτερότητα του Παρθενώνα - εξακολουθεί κι αντέχει. Δεν ξέρουμε αν είναι το τελειότερο. Εν πάση περιπτώσει, με οποιοδήποτε τρόπο, είναι στη 10άδα.

Η απάντηση για την τελειότητα του συγκεκριμένου μνημείου βρίσκεται στα βιβλία ή αλλιώς στην ευαισθησία που έχει κάποιος, αφού ταξιδέψει πολύ κι έχει αναπτύξει μέσα του μετρικά συστήματα αξιών. Με βάση αυτά πολλοί μελετητές έχουν καταλήξει ότι ο Παρθενώνας είναι ένα παγκόσμιο αριστούργημα.

Ο Παρθενώνας είναι το προϊόν μιας πολύ μεγάλης εποχής και μιας πολιτείας που βρισκόταν σε μεγάλη ακμή. Αυτή η πολιτεία ήταν ανιφαντική. Είχαν ακόμη δουλοκτησία, αλλά και σήμερα τη βρίσκουμε με διάφορους τρόπους. Βέβαια δεν θα μπορούσαμε να απαξιώσουμε το αποτέλεσμα, επειδή έγινε σε μια τέτοια κοινωνία. Όπως, δεν θα μπορούσαμε να απαξιώσουμε ένα μαθηματικό, επειδή δούλεψε για το Χίτλερ. Μπο-

ρεί να ήταν και παλιάνθρωπος, αλλά αν το μαθηματικό του έργο ήταν γιγάντιο δεν μπορείς να το μηδενίσεις. Είναι δύσκολο να αντιληφθεί κανείς πότε πρέπει να απομονώνει η να ανακατεύει παράγοντες ενός σύνθετου φαινομένου

Οι αρχιτέκτονες δεν εξαιρούνται. Αν και είχαν πολιτικά ενδιαφέροντα, περισσότερο τους ένοιαζαν οι ευκαιρίες για δημιουργική επαγγελματική ενασχόληση. Πρώτο ήταν η χαρά της δημιουργίας και δεύτερο η φιλοδοξία ή και τα χρήματα. Αυτά όταν είναι μέσα στους κανόνες ενός παιχνιδιού που υπάρχουν για όλους, δεν υπάρχει θέμα.

Παράδειγμα είναι ο Καλατράβα, διάσημος αρχιτέκτων και πολιτικός μηχανικός. Σε μια διαγωνιστική διαδικασία για την αποκατάσταση της παλιάς Βουλής στο Βερολίνο, πήραν μέρος πολλοί ειδικοί. Στη συγκεκριμένη περίπτωση ο Καλατράβα πρότεινε κάτι γοητικό το οποίο δεν ταίριαζε στο κτίριο. Τελικά, το έργο ανέλαβε ένας Άγγλος αρχιτέκτονας και έφτιαξε ένα γυάλινο θόλο, ο οποίος δεν είναι και πολύ ωραίος, αλλά είπαν ότι συμβολίζει τη διαφάνεια της λειτουργίας μιας Βουλής. Ο Καλατράβα κατηγορήσε τους Γερμανούς γιατί θεώρησε ότι αδικήθηκε και δήλωσε ότι δε θα ξαναδουλέψει μαζί τους. Μετά όμως από 5 χρόνια εμφανίστηκε να έχει πολλές αξιολεύτες δουλειές στη Γερμανία. Οι μεγαλοστομίες λοιπόν θα μπορούσαν να λείπουν. Κάποιος εκτίθεται έτσι.

Οι καλλιτέχνες σε όλες τις εποχές, βαθύτερα ενδιαφέρονται για τη δημιουργία τους. Υπάρχει και ένα φιλμ το "Μεφίστο". Αναφέρεται σε ένα χαρισματικό χορευτή που το Κόμμα τον αγκαλιάζει γιατί θέλει να βρίσκεται κοντά στην πρωτοπορία. Αλλά μετά θέλουν να τον χρησιμοποιήσουν στην προπαγάνδα και αυτός κολακεύεται που έφτασε τόσο ψηλά. Από τη στιγμή όμως αυτή, ξεπερνάει τη δικαιοδοσία του και περνάει σε μια άλλη με την οποία δεν σχετίζεται ουσιαστικά.

Αυτό το βλέπουμε συχνά. Σε εποχές έντονης πολιτικοποίησης, τα έργα κάποιων καλλιτεχνών χρησιμοποιούνται για να ξεσκάνουν τα πλήθη. Αυτό, εκείνη την ώρα, τρέφει την καλλιτεχνική του φιλοδοξία, αλλά ταυτοχρόνως δημιουργεί δεσμούς-υποχρεώσεις με το κάθε κόμμα. Προσθέτει ένα πλαίσιο εξωκαλλιτεχνικό σε κάτι που όλοι θα εύχονταν, όταν ήταν 18 χρονών να μείνει καθαρό και αγνό. Δεν θα κατηγορούσε κανείς τους δημιουργούς του Παρθενώνα ότι συνεργάστηκαν με το Α' ή Β' καθεστώς διότι πολλά αριστουργήματα αρχιτεκτονικής ή γλυπτικής έγιναν σε καθεστώτα τα οποία δεν ήταν τα καλύτερα. Αριστουργήματα της Ιταλικής Αναγέννησης έγιναν σε αυλές ηγεμόνων που μπορεί να ήταν σφαγείς λαών ή εκμεταλλευτές.

Ο καλλιτέχνης την ώρα που έφτιαχνε κάτι πεινούσε, όχι γιατί δεν είχε να φάει, αλλά γιατί ξεχνούσε το φαγητό, καθώς ήταν για μέρες αφοσιωμένος στο έργο του. Σας θυμίζω ένα άλλο φιλμ "Η Γέφυρα του ποταμού Κβάι". Στο Β' Παγκόσμιο Πόλεμο οι Άγγλοι αιχμάλωτοι των Ιαπώνων στην Ινδοκίνα, ανάμεσά τους και ένας πολιτικός μηχανικός, επιστήμων πρώτης γραμμής, αναγκάζονται να κατασκευάσουν μια γέφυρα στον ποταμό Κβάι. Όχι όμως με τα μέσα που είχε μάθει ο Βρετανός στη Βασιλική Ακαδημία του Λονδίνου, αλλά με ξύλα. Κατασκεύασε λοιπόν τη γέφυρα, πέρασαν και τα πρώτα τρένα και ένωσε πολύ μεγάλη ικανοποίηση. Ήταν για αυτόν το στοίχημα της ζωής του. Έρχεται όμως η ώρα που η Ιαπωνία νικιέται. Και του δίνουν εντολή να γκρεμίσει τη γέφυρα για να συντομεύσει ο πόλεμος. Είναι ο μόνος που μπορεί να την γκρεμίσει. Και καταφέρνει και την ανατινάζει κλαίγοντας, διότι γκρέμισε το καλύτερο έργο της ζωής του. Άρα τι σημασία έχει για ποιο καθεστώς δούλεψε; Αυτός αγαπούσε την τέχνη του και την ε-

πιστήμη του.

Όλα τα αριστουργήματα έχουν γίνει από τέτοιους ανθρώπους και με αυτό το πάθος. Το να ανακατεύει κανείς την πολιτική είναι απλώς για να κάνει δημαγωγία σε ένα ευρύτερο κοινό, το οποίο δεν έχει ποτέ ευαισθησία και δε δάκρυσε ποτέ βλέποντας ένα έργο τέχνης ή διαβάζοντας ένα ποίημα.

Υπάρχουν άνθρωποι που είναι λιγάκι αναισθητικοί και ευαισθητοποιούνται μόνο όταν παίζουν σε μεγάλα ταμπλό και είναι και λίγο πολιτικοί και πουλάνε και λίγες ιδέες. Ενώ αυτά δεν είναι οι βαθύτερες αγωνίες των ανθρώπων. **Αυτοί που αφοσιώθηκαν στην τέχνη τους, ή αυτοί που αφοσιώθηκαν στη ζωή όπως στα παιδιά τους ή στους πελάτες τους, ο γιατρός που αφοσιώθηκε στους ασθενείς του χωρίς διακρίσεις, είναι το καλύτερο παράδειγμα που μπορώ να σας πω αυτή τη στιγμή, είναι εμπειρία ζωής.**

Από...δραση: Ο 5ος αιώνας χαρακτηρίστηκε "Χρυσός". Πιστεύετε αλήθεια πως ήταν;

Μανόλης Κορρές: Βέβαια, προφανώς. Και να μην υπήρχε τίποτα από τα αρχιτεκτονικά έργα, μόνο τα θεατρικά έργα που παρήχθησαν τότε, είναι αρκετά για να δικαιολογούν αυτό το χαρακτηρισμό. Σκεφτείτε μόνο το εξής: Υπάρχουν επιστήμες, όπως τα Μαθηματικά, οι οποίες παρέχουν γνώσεις ίδιες, είτε βρίσκεσαι στην πρώην Σοβιετική Ένωση είτε στη Χούντα του Φράνκο στην Ισπανία.

Αντιθέτως, το θέατρο περιέχει όλα εκείνα τα υπαρκτά ερωτήματα, τα οποία μόνο ελεύθεροι άνθρωποι μπορούν να διατυπώσουν. Κι αυτό δεν είχε γίνει ποτέ πριν.

Θεατρική δραστηριότητα υπήρχε παγκοσμίως αλλά ήταν πάντοτε σε θρησκευτικό πλαίσιο, δηλαδή δρώμενα, τελετουργίες με αναπαραστάσεις δυνάμεων της φύσης ή συμβολικών δυνάμεων, και έτσι ήταν και το θέατρο στην Ελλάδα. Και δε διέφερε από παρόμοιες δραστηριότητες που υπήρχαν σε διάφορα μέρη του πλανήτη και εξακολουθούν να υπάρχουν. Αλλά από ένα τέτοιο σημείο, να μεταβείς σε μια φιλοσοφική αναδιατύπωση των ερωτημάτων της ζωής, της κοινωνίας, της ψυχής, αυτό δεν είχε γίνει ποτέ πριν. Κι έγινε τότε.

Από μόνο του, ήταν αρκετό για να μιλάμε για "Χρυσό" Αιώνα. Να βάλουμε μετά μόνο τις δημηγορίες του Θουκυδίδη. Πουθενά δεν υπήρξαν τέτοιες προσεγγίσεις της πολιτικής σύγκρουσης. Αυτά και μόνο είναι υπεραρκετά για να μιλάμε για "Χρυσό Αιώνα". Χρυσός Αιώνας είναι ο εκπρόσωπος μιας εποχής. Είχε ετοιμαστεί- οι τρεις δεκαετίες ουσιαστικά- επί δύο αιώνες πριν. Τότε οι αρχαίες κοινωνίες οργανώνονται σε πόλεις. Αυτό έχει αρχίσει από την εποχή του Ομήρου. Όπως και η χρησιμοποίηση του αλφάβητου και της γραφής για σκοπούς πέραν του λογιστηρίου. Γιατί πριν τα είχαν μόνο για λογιστηριακή χρήση. Η γραφή χρησιμοποιείται σε ελάχιστα μέρη του πλανήτη, στα υπόλοιπα δεν υπήρχε απλώς γραφή. Ή σπάνια σε κάποια θρησκευτικά έπη ή ιερατικά κείμενα. Αυτή όμως η τεράστια ιδεολογική εξάπλωση της γραφής σε διάφορα είδη της πνευματικής εργασίας είναι μοναδική. Λυρική ποίηση, ήδη από τον 7ο αιώνα π.Χ. μόλις εμφανίζεται η γραφή; Πενήντα χρόνια πριν δεν είχαν γραφή, δηλαδή είχαν κάποτε τη γραμμική, αλλά ήταν για άλλη χρήση και πολύ περιορισμένη. Και ξαφνικά έχουν το πλήρες αλφάβητο και το χρησιμοποιούν αμέσως για πνευματικούς σκοπούς. Αυτό πήρε 200 χρόνια, ώσπου στο τέλος φτάσαμε στο Χρυσό Αιώνα. Μπορεί βέβαια ο Πελοποννησιακός πόλεμος να ήταν το μεγαλύτερο αυτογκόλ των Ελλήνων, αλλά δεν κατάφερε να ακυρώσει μια πνευματική κληρονομιά που διεχέετο και έφτασε στη Ρώμη.

Και στη Ρώμη φτάσαμε να βλέπουμε διπλές βιβλιοθήκες: Ελληνική-Λατινική. Και αν δεν υπήρχε η Ρώμη δε θα είχε φτάσει αυτή η κληρονομιά στην Ευρώπη, ώστε να γίνει ευρωπαϊκή κληρονομιά. Παρότι χάθηκε το ποσοτικό μέρος, Ξέρετε όμως κάτι; Μπορεί να μην ακούσατε τους δασκάλους σας σε όλη τους τη ζωή, ή σε όλη τη δική σας ζωή, αλλά πολλές φορές αρκεί να μιλήσεις με κάποιον για 10 λεπτά και να σου μείνουν αποτυπωμένες δυο ιδέες. Λοιπόν, αν έχει διαβάσει κανείς, έστω και δειγματοληπτικά, αυτά που σώθηκαν, ήδη έχει καταλάβει το είδος αυτής της πνευματικής παραγωγής. Δηλαδή κι αν είχανε σωθεί τα 600.000 βιβλία, προλαβαίνει κανείς από εμάς να τα διαβάσει όλα; Αρκεί να διαβάσει κανείς μισό βιβλίο του Θουκυδίδη και, αν είναι νοήμων, έχει καταλάβει ότι αυτό είναι μια όαση μέσα σε μια εποχή αιώνων που κάτι παρόμοιο δεν υπήρχε.

Επομένως ο Χρυσός Αιώνας είναι τα Γράμματα, όμως σε μια εποχή τουρισμού θέλουμε να είναι και οι κολώνες. Τα μάρμαρα... Αλλά ο Θουκυδίδης, είχε πει ότι γράφει αυτό το βιβλίο γιατί στο μέλλον, όταν η Αθήνα και η Σπάρτη θα έχουν καταστραφεί, η Σπάρτη θα υποτιμάται και η Αθήνα θα υπερτιμάται κρίνοντας από τα αρχιτεκτονικά έργα. Το δίδαγμα που μας αφήνει ο Θουκυδίδης είναι ότι υπάρχει η ύλη πλευρά των επιτευγμάτων, η οποία είναι και σπουδαιότερη. Όλες αυτές οι ιδέες που απλόχερα υπάρχουν.

Όλα αυτά δίνουν μια μοναδική θέση στα προϊόντα εκείνης της εποχής. Δεν έχετε παρά να τα συγκρίνετε με τη γραμματειακή παραγωγή άλλων χωρών εκείνη την περίοδο και πιο μετά. Ξαναφτάσαμε σε τέτοια τελειότητα μόνο στην εποχή του Διαφωτισμού

Από...δραση: Μπορούμε να θεωρήσουμε τα καλλιτεχνικά επιτεύγματα του Μεσαίωνα ανώτερα, συνυπολογίζοντας τις δυσμενείς συνθήκες κάτω από τις οποίες δημιουργήθηκαν;

Μανόλης Κορρές: Δεν είναι ακριβώς έτσι. Στο Μεσαίωνα όλη η δύναμη συγκεντρώνεται στην Εκκλησία. Και μπορεί ο κόσμος έ-

ξω να πεινάει, αλλά η Εκκλησία μέσα στα μοναστήρια δημιουργεί συνθήκες φυτωρίου για τους καλλιτέχνες. Συντηρεί τις ομάδες των καλλιτεχνών για να διακοσμούν το κτίριο. Είναι πολύ πιο ασφαλείς εκεί από το να βρίσκονται έξω σε περιοχές που λυμαίνονται ληστές, πειρατές. Απλά στο Μεσαίωνα ο πληθυσμός είναι διασπασμένος σε πολύ μικρές ομάδες, οι οποίες δεν έχουν την κρίσιμη μάζα για να φτάσουν σε αποτελέσματα πολιτισμού όμοια με τα αρχαία. Οι πόλεις είναι πολύ μικρές, λόγω του φεουδαλικού συστήματος, και έτσι δεν υπάρχει η μάζα που θα οδηγήσει σε μια υπέρτερη οργανωτική δομή. Αυτό θα συμβεί αργότερα, στις πόλεις της Αναγέννησης ή μάλλον του όψιμου Μεσαίωνα, Φλωρεντία, Σιένα, Βενετία. Και τότε γίνεται ένα θαύμα, τότε πάλι δημιουργούνται πολιτικές συνθήκες που μοιάζουν με αυτές της Αρχαίας Αθήνας. Και βλέπετε μέσα σε πενήντα χρόνια, στη Φλωρεντία π.χ. να ξανακτίεται ολόκληρο το οικοδόμημα, που σημαίνει ότι μέσα στο DNA του ανθρώπου υπάρχουν οι δυνάμεις. Και αν ακόμη δεν έβρισκε την παράδοση, θα μπορούσε να ξανα-εφεύρει η ανθρωπότητα όλο το οικοδόμημα μέσα σε πέντε δεκαετίες.

Από... δραση: Θα ξεκινούσαν οι άνθρωποι από το μηδέν;

Μανόλης Κορρές: Ναι, πολλές φορές φτάνουν κοντά στο μηδέν και ανεβαίνουν στο μάξιμουμ σε πέντε δεκαετίες. Η δημιουργικότητα του ανθρώπου είναι μεγάλη και μπορεί μέσα σε αυτό το διάστημα μια λαμπρή γενιά να ανακαλέσει ό,τι έχει χαθεί από όλη την κληρονομιά της ανθρωπότητας. Αυτό γίνεται συνεχώς. Βλέπετε χώρες τριτοκοσμικές οι οποίες για πρώτη φορά έκτισαν Πανεπιστήμια και δημιούργησαν δομές. Και πάτε πενήντα χρόνια μετά και βλέπετε ότι έχουν καλλιεργηθεί όλες οι τέχνες και οι επιστήμες. Πάντα λείπει κάτι, σίγουρα δεν είναι ακριβώς ισοδύναμα τα πράγματα, αλλά τι δύναμη έχει ο άνθρωπος όταν μπαίνει σε φάση επιτάχυνσης!

Γιατί τα προϊόντα του ανθρώπου έχουν πολλαπλασιαστικές δυνατότητες. Είναι σαν κουνέλια που γεννοβολάνε. Κι αυτό

συμβαίνει και μέσα στο μυαλό του. Μπορεί ένας άνθρωπος στη διάρκεια της ζωής του να περάσει μια φάση εξαιρετικά δημιουργική, χωρίς να διαβάσει περισσότερο από πρώτα. Είναι σε εκείνη τη φάση που όλα όσα έχουν εγκατασταθεί μέσα του αρχίζουν και αντιδρούν μεταξύ τους. Πόσο μάλλον στην κοινωνία. Όταν βρεθούν σε ένα περιβάλλον αστικό πολλοί άνθρωποι, που ο ένας εμπνέει τον άλλον, πόσο μάλλον κι όταν υπάρχει και σχήμα διοικητικό και αυτό το φαινόμενο δεν είναι σε επίπεδο παρέας αλλά μπαίνει και σε πρόγραμμα και χρηματοδοτείται, τότε μπορούν να συμβούν θαύματα. Αυτό οφείλεται στο ότι οι ατομικές προσπάθειες ενώνονται σε μια κοινή συνισταμένη.

Είναι σαν να έχεις ένα σκάφος με 5.000 κουπιά και πρέπει να συγχρονίσεις 5.000 κωπηλάτες. Η δύναμη της συνεργασίας και της εμπιστοσύνης είναι εκπληκτική. Μάλιστα, ένας σοφός, ο Κάρλο Τσιπόλα, ένας πολύ σπουδαίος οικονομολόγος, ιστορικός οικονομικής ιστορίας, καθηγητής στο Μπέρκλεϋ κάποτε, είχε πει ότι όταν ξανατέθηκε σε εκκίνηση ο μηχανισμός παραγωγής πολιτισμού στις πόλεις της Ιταλίας, το 13ο αι. πριν την Αναγέννηση, το μέγιστο επίτευγμα ήταν ότι για μια ακόμη φορά έγινε δυνατή η δημιουργία σχέσεων εμπιστοσύνης ανάμεσα σε ανθρώπους που είχαν την οικονομική δύναμη και σε ανθρώπους που είχαν την πνευματική και τη σωματική δύναμη.

Υπήρχαν άνθρωποι στο Μεσαίωνα που συγκέντρωναν τον πλούτο και τον έκρυβαν, γιατί το πιθανότερο ήταν να τον λεηλατήσει ένας πειρατής ή ένας ληστής. Τι θα συνέβαινε αν, για πρώτη φορά, ο πειρατής ή ο ληστής θα είχε τη φαινή ιδέα να πάψει να λεηλατεί αλλά να προστατεύει τα θύματά του και μάλιστα από άλλους που κάνουν αυτή τη δουλειά; Ώστε να τα εμπνεύσει να προσπαθούν για να παράγουν περισσότερο. Γιατί όταν σε λεηλατούν, μειώνεις τις παραγωγικές σου προσπάθειες.

Όλη η αφύπνιση ήταν όταν κάποια στιγμή ένας από αυτούς τους άγριους ανθρώπους ξύπνησε μια μέρα, έριξε λίγο παγωμένο νερό στο πρόσωπό του και μέσα του είχε ανάψει μια λάμπα. Αποφάσισε λοιπόν να αλλάξει τακτική. Κι αυτό που τους έπαιρνε πριν με τις λεηλασίες, τώρα τα παίρνει και περισσότερα με μια φορολόγηση 10%. Διότι τους αυξάνει την παραγωγικότητα 20 φορές κι ενώ πριν τα έπαιρνε όλα, τώρα τους παίρνει το 10%.

Ήταν κάποιος που δεν είχε τίποτα, αλλά ήταν νέος και αγαπούσε την περιπέτεια και ήθελε να δοκιμάσει την τύχη του, να πάει στη Μέση Ανατολή και να φέρει μπαχαρικά. Αλλά δεν είχε λεφτά να πάρει τσούρμο, ν' αγοράσει πανιά, να μπαλώσει το παλιό σκαρί. Κι έβρισκε έναν άνθρωπο μεγάλης ηλικίας που είχε χρήματα αποθηκευμένα και αυτοί οι δύο πηγαίνουν μια μέρα στην Εκκλησία, μπροστά σ' έναν ιερέα, δίνουν έναν όρκο και ομολογούν ότι γίνονται εταιρεία, ο ένας βάζει τα χρήματά, ο άλλος τον ίδιο του τον εαυτό και το πλοίο. Τα κέρδη της εταιρείας τα μοιράζονται δίκαια με μια αναλογία που την αποφασίζουν. Και σας ρωτώ: Ποια δύναμη φέρνει πίσω το ναυτικό που έχει πάρει ήδη τα χρήματα του πλουσίου; Ποιά δύναμη τον ξαναφέρει πίσω στο λιμάνι, αντί, έχοντας όλα αυτά να πάει να κάνει τις δουλειές με τα μπαχαρικά, κι αντί να επιστρέψει στη Βενετία, να πάει στη Τζένοβα και να τα πουλήσει εκεί και να του μείνει και το κεφάλαιο; Ο όρκος!

Τι είναι αυτό που οδηγεί μια τέτοια ευπαθή σχέση σε επιτυχία; Ο λόγος! Και γράφει λοιπόν ο Κάρλο Τσιπόλα, **ότι η μεγαλύτερη στιγμή στην ιστορία της Αναγέννησης Ευρώπης, είναι όταν οι άνθρωποι βρήκαν πάλι την εμπιστοσύνη τους.**

Η εμπιστοσύνη είναι ακριβώς αυτό που επιτρέπει να γίνονται τα θαύματα. Όταν η εμπιστοσύνη αρχίζει να διαχέεται, τότε γί-

νονται αληθινά θαύματα.

Αυτή είναι μια πτυχή της ιστορίας που ελάχιστα έχει προβληθεί, ενώ στην πραγματικότητα περιέχει όχι μόνο την αλήθεια και απαντήσεις που εξηγούν τις εξάρσεις της ιστορίας αλλά και δίδαγμα. Βέβαια, θα μπορούσε κανείς να το απομυθοποιήσει, λέγοντας πως ο παλιός πειρατής που τώρα έγινε καλός άνθρωπος, σκέφτεται ωφελμιστικά. Έστω κι έτσι! Ξέρετε πόσο δύσκολο είναι ένας πειρατής να σκεφτεί διαφορετικά από τον πατέρα του; Να πάψει να σκέφτεται με τον τρόπο της αρπαχτής; Σκεφτείτε σήμερα πόσοι σκέφτονται με τον τρόπο της αρπαχτής. Παιδιά που πήγαν στο Χάρβαρντ, στη Γκρενόμεντ σκέφτονται με αυτόν τον τρόπο, Έτσι όμως δεν ξαναγίνονται οι πολιτισμοί.

Κι έχουν πει μερικοί ότι η μεγάλη ζημιά που έπαθε η χώρα μας δεν είναι τα δισεκατομμύρια ευρώ, αλλά κυρίως πληγώθηκε ένα σύστημα αξιών που περιείχε την εμπιστοσύνη. Και αυτό δεν ξαναφτιάχνεται εύκολα. Έστω ότι πέφτει ένας χρυσός μετεωρίτης στην Ελλάδα και η αξία του είναι όσο είναι το χρέος, στην πραγματικότητα θα έπρεπε να γίνει μεταμόσχευση εγκεφάλου σε μερικούς, για να ξαναβρεθεί το μυστικό της εμπιστοσύνης.

Από... δραση: Με τη δημιουργία του Νέου Μουσείου της Ακρόπολης, προκύπτει το ζήτημα επιστροφής των Μαρμάρων του Παρθενώνα.

Τι πιστεύετε για τα Ελγίνα μάρμαρα; Αυτή η υπόθεση δεν εμπορευματοποιεί - κατά κάποιο τρόπο - την πολιτιστική κληρονομιά;

Μανόλης Κορρές: Η ιστορία έχει ως εξής: Το 1751, στο μέσον του αιώνα του Διαφωτισμού, δύο Άγγλοι, οι Σπούαρτ και Ρέβελ ήρθαν στην Ελλάδα. Το 1749 είχαν κυκλοφορήσει μια προσούρα στη Ρώμη και ζητούσαν προεγγραφή συνδρομητών για βιβλία που θα είχαν ως θέμα την Ελληνική αρχιτεκτονική και τα οποία θα βασίζονταν σε αυτοψία και όχι σε φαντασία. Με ρίσκο δαπάνης, και ζωής θα συνελέγοντο όλα αυτά τα στοιχεία. Η προσούρα αυτή τυπώθηκε στη Βενετία σε έναν αρκετά μεγάλο αριθμό και έγραφε τα εξής: "Αυτά τα αρχαία μνημεία βρίσκονται σήμερα στην Οθωμανική Αυτοκρατορία και οι Τούρκοι θα τα καταστρέψουν", αφού από καιρού εις καιρόν έρχονταν ειδήσεις ότι άλλο ένα μνημείο είχε καταστραφεί.

Το μνημείο του Φιλοπάππου, είχε πέντε επιγραφές. Το είχε σχεδιάσει ο Κυριακός Αγκωνίτης, ένας έμπορος από την Φλωρεντία το 1436, και δύο αιώνες μετά δεν υπήρχε το μισό, έλειπαν και οι επιγραφές. Στο Ναό του Ολυμπίου Διός, την εποχή του Αγκωνίτη έστεκαν είκοσι ένας κίονες. Τον καιρό που ο Σπούαρτ ξεκινά για την περιπέτεια είναι μόνο δεκαέξι, λείπουν πέντε, κάποτε είχε 104 κίονες και σήμερα έχει δεκαπέντε. Οι περισσότεροι χάθηκαν στο Μεσαίωνα και μετά άλλοι τριάντα στην Τουρκοκρατία. Αυτή ήταν λοιπόν η κατάσταση.

Αυτοί οι δυο λοιπόν ολοκλήρωσαν το έργο. Γύρισαν το 1753-1754 στην πατρίδα τους και τους πήρε οκτώ χρόνια για να ετοιμάσουν τον πρώτο τόμο. Επειδή οι Τούρκοι δεν τους άφηναν να μπουκ στην Ακρόπολη, άρχισαν με δευτερεύοντα μνημεία, π.χ. την Πύλη του Αδριανού, το λεγόμενο Φανάρι του Διογένη (μνημείο του Λυσικράτη).

Το 1753-1754 μπόρεσαν να μπουκ στην Ακρόπολη αλλά τα στοιχεία που συνέλεξαν τα έβαλαν στην δεύτερη έκδοση. Η δεύτερη έκδοση λοιπόν, μπήκε σε κάποια αρχοντόσπιτα στην Αγγλία και ένα από αυτά ήταν του Έλγιν. Ο μικρός πρέπει να ήταν οκτώ ετών όταν τα είδε και ρώτησε πού ήταν αυτά τα αγάλματα. Όταν λοιπόν του απάντησαν ότι ήταν στην Οθωμανική Αυτο-

κρατορία, είπε: "Καλά και τα αφήνουμε εκεί;"

Όταν επέστρεψαν απ' την Αθήνα και πριν ετοιμάσουν τον Α' τόμο, επιστρέφει ένας άλλος Άγγλος επισκέπτης ο Τσάντλερ, ο οποίος τους ανακοινώνει ότι ένας ακόμη κίονας του Ολυμπίου γκρεμίστηκε, για να χτιστεί ένα τζαμί στην Αθήνα, έκαναν ασβέστη την κολώνα. Το ίδιο καλοκαίρι ενέσχυσε επιδημία πανώλης, αρρώστησαν πολλοί, αλλά οι δεισιδαίμονες Αθηναίοι απέδωσαν το κακό στο συμβάν. Πίστευαν ότι κάτω από τις μεγάλες κολώνες είχαν θαφτεί όλες οι ασθένειες, οι οποίες ήρθαν στην επιφάνεια, όταν οι κολώνες γκρεμίστηκαν. Κι έτσι λιντσάρισαν το βοεβόδα που έκανε αυτή την πράξη και έχασε τη ζωή του. Αυτά συνέβησαν το 1758.

Το 1758 στη Γαλλία ο Ντιντερό με τον Ντ' Αλαμπέρ είχαν γράψει την Εγκυκλοπαίδεια. Ο Ρουσόο θεμελιώνει το Διαφωτισμό, οι ανακαλύψεις του Νεύτωνα ήταν προ πολλού παρελθόν και στην Αθήνα έρχιναν τα αρχαία και τα έκαναν ασβέστη. Το 1778 ήρθε η σειρά του Ναού της Αγροτέρας Αρτέμιδος (ιωνικός Ναός που τον είχε σχεδιάσει ο Καλλικράτης), που τον γκρέμισαν και τον έκαναν ασβέστη.

Στις ευρωπαϊκές χώρες υπήρχαν μουσεία και κάποιες πτέρυγες των παλατιών λειτουργούσαν σαν μουσεία, αλλά όχι για τον απλό λαό. Η Γαλλική Επανάσταση μετατρέπει το παλιό παλάτι σε Μουσείο στο Λούβρο. Ο Φοβέλ, ένας Γάλλος των Γραμμάτων και των Τεχνών που ζει στην Ελλάδα και την αγαπά, αποφασίζει να μεταφέρει τα γλυπτά του Παρθενώνα στο Λούβρο. Καταφέρει να μεταφέρει τα πρώτα τρία μάρμαρα. Απλώς αρχίζουν οι επιτυχίες των Άγγλων στο μέτωπο των Ναπολεόντειων πολέμων και ο Έλγιν, που ήταν ο πρέσβης της Βρετανίας, ολοκληρώνει το έργο, αλλά για την Αγγλία.

Πιστεύω όμως, ότι αν δεν ήταν ο Έλγιν, τα μάρμαρα θα βρίσκονταν στο Λούβρο, ή πληγωμένα στον Παρθενώνα από τα βλήματα.

Ο Έλγιν, λοιπόν, δαπάνησε αντί 20.000 λίρες, 38.000 λίρες. Πήρε πίσω 20.000 απ' το Βρετανικό Μουσείο, έχασε 18.000, αμύθητο ποσό. Και ταυτοχρόνως είχε χάσει την υγεία του και είχε γίνει μιστός σε όλο τον κόσμο, επειδή ήδη ο Λόρδος Βύρων λιβελογραφούσε εναντίον του.

Αυτή είναι η αλήθεια και πρέπει να σας πω ότι εγώ τον Έλγιν τον έβλεπα πάντα με μεγάλο θαυμασμό. Έβλεπα σ' αυτόν έναν άνθρωπο προσπλωμένο σ' ένα στόχο, ο οποίος δεν περιείχε με κανένα τρόπο βλάβη σε ζωές άλλων, ήταν μια προσπάθεια δημιουργίας. Προφανώς και θα πρέπει να γυρίσουν τα μάρμαρα.

Ακούστε όμως; για το 1821, ασχολούμαστε περισσότερο με τα γεγονότα των πρώτων μηνών. Αν όμως γνώριζε κάποιος κι αυτά του 1822, 1823 και 1824 θα ήταν περισσότερο συγκρατημένος σε επικρίσεις εναντίον τρίτων. Η αυτογνωσία έχει σημασία. Δε γινόμαστε καλύτεροι αν μας αρέσει να έχουμε πάντοτε κάποιον να τον δικάζουμε και να νιώθουμε ότι βρισκόμαστε ψηλότερα λόγω των δικαίων μας. Αυτό δε μας κάνει καλό.

Τρεις δεκαετίες μετά, άρχισαν οι πρώτες φωνές στην πολιτική σκηνή της Αγγλίας να προτείνουν επιστροφή των Μαρμάρων. Ωστόσο η Ελλάδα δεν είχε ακόμη καμία προϋπόθεση. Σκεφτείτε ότι η Ελλάδα, ακόμη και ελεύθερη, είχε βγάλει απ' τη μέση ένα επαγγελματία πολιτικό, τον Καποδίστρια με το "καλημέρα σας". Έπρεπε να φτιάξει Εθνικό Μουσείο, το οποίο έγινε το 1870, και το Μουσείο Ακροπόλεως δεν άνοιξε τις πόρτες του πριν από το 1873. Το 1865-70, υπήρχε το έθιμο, πλούσιες Αθηναϊκές οικογένειες να ανεβαίνουν στην Ακρόπολη και τα μικρά αγόρια να δοκιμάζουν το τουφέκι που τους είχε δωρίσει ο πατέρας τους πάνω στις λεοντοκεφαλές του Παρθενώνα.

Όλοι ήξεραν τι γίνεται. Όπως και τώρα με την Τρόικα. Πιστεύετε ότι όλοι δεν γνωρίζουν ότι πίσω από μια βιτρίνα, κρύβεται ένα χάος και ότι δεν υπήρξαμε άξιοι, να διαχειριστούμε αυτή την κληρονομιά όπως της αξίζει;

Από...δραση: Πώς όμως αντιμετωπίζουν αυτή την κληρονομιά οι ίδιοι οι ξένοι, όταν στην αίθουσα του Βρετανικού Μουσείου όπου υπάρχουν τα Μάρμαρα του Παρθενώνα, διοργανώνουν γαμήλια πάρτυ;

Μανόλης Κορρές: Παρόμοιες δραστηριότητες έχουν γίνει και στο εσωτερικό του Παρθενώνα, με τραπεζώματα και φαγητά. Στη Στοά του Αττάλου επίσης έχουν γίνει αρκετές εκδηλώσεις. Σ' αυτό φταίει ο πολιτικός κόσμος και πρέπει να σας πω ότι ως μέλος του Αρχαιολογικού Συμβουλίου στάθηκα αντίθετος να γίνουν τέτοια τραπεζώματα με επισήμους και υψηλά ισταμένους μέσα στο Παναθηναϊκό Στάδιο. Και δε θα γίνουν. Επέμεινα πολύ. Οι πολιτικοί έχουν την ευθύνη για τέτοια θέματα, που θέλουν να κάνουν τη φιγούρα τους, αλλά και αυτούς εμείς τους εκλέξαμε, άρα έχουμε όλοι την ευθύνη.

Σκεφτείτε μάλιστα, πόσο πολύ εκμεταλλεύτηκαν οι πολιτικοί μια διαδικασία για την επιστροφή των Μαρμάρων. Για παράδειγμα, η Μελίνα Μερκούρη, πρώτη και καλύτερη. Εκείνο τον καιρό με είχαν ρωτήσει και είχα απαντήσει ανεπίσημα ότι η Ελλάδα θα μπορούσε να τα φέρει πίσω, αν διέθετε απλώς στελέχη που θα έμοιαζαν λίγο στον Έλγιν. Αντί, δηλαδή, να έχει αυτούς τους μέτριους ηγέτες, αν είχε προσωπικότητες σαν του Έλγιν, θεληματικούς ανθρώπους, μεγάλης αξίας, με αυταπάρνηση, θα τα έφερναν πίσω χωρίς δημαγωγίες και τυμπανοκρουσίες. Με σκληρή εργασία θα τα έφερναν πίσω. Θα έβραζαν στόχο και θα τα κατάφερναν, χωρίς να νοιαστούν ούτε για την υγεία τους, ούτε για την περιουσία τους.

Ένας όμως που με άκουσε να λέω αυτό το επιχείρημα και ήταν σοφότερος και πρεσβύτερος εμού, είπε: "Αυτό που λέει ο Κορρές είναι πολύ σωστό, αλλά αν μπορούσε κανείς να φέρει τον Έλγιν στη ζωή, θα έπαιρνε και τα υπόλοιπα." Δεν υπάρχει κανένας Έλληνας πολιτικός που θα έδινε το 10% της περιουσίας του για να τα φέρει πίσω, για να κάνει οποιοδήποτε καλό. Αντιθέτως, τα χρησιμοποιούν μόνο για την προβολή τους, επικοινωνιακά.

Όπως τώρα και ο Κλούνι, που μίλησε υπέρ της επιστροφής των Μαρμάρων. Ωραία! Αλλά εγώ θα προτιμούσα ο Κλούνι να μην πει τίποτα υπέρ της επιστροφής αυτής και σε 2-3 συζητήσεις να έλεγε ότι έχει διαβάσει προσεκτικά το Σωκράτη και διαβάσει το Θουκυδίδη με θαυμασμό. Αυτό, αν το είχε κάνει, θα ήταν πολύ σημαντικό. Αν υπήρχαν κάποιοι τέτοιοι άνθρωποι δεν θα υπήρχε πρόβλημα. **Διότι το δίκαιο είναι να επιστραφούν τα Μάρμαρα, αλλά από ανθρώπους που έχουν φτάσει στην ωριμότητα και όχι από εκείνους που εκμεταλλεύονται τέτοιες περιπτώσεις για την προβολή τους.**

Αλλά οι δικοί μας πολιτικοί είναι ωφελιμιστές. Δεν ξέρουν καμιά δουλειά, δεν έχουν ασκήσει κάποιο επάγγελμα, οι περισσότεροι, σχεδόν όλοι, είναι επαγγελματίες της πολιτικής και ωφελούνται από παντού. Και μαθαίνουμε κάθε τόσο και για παράνομα λεφτά. Μάλιστα πολλές φορές φτάνει το κόμμα να λειτουργεί σαν ιδιοκτήτης και νομέας του κράτους. Κάθε κόμμα έχει αυτή τη δυνατότητα. Θα μπορούσε κανείς να υποστηρίξει πως πρέπει όλα τα κόμματα να μετέχουν στη διακυβέρνηση της χώρας. Αν π.χ. ένα κόμμα έχει 3%, ας του δώσουν την κυβέρνηση για 10 μέρες το χρόνο, ώστε να αποδείξει αν έχει καλές ιδέες. Διαφορετικά πώς θα σε αποτιμήσουν

οι άλλοι;

Αυτοί είναι νομείς του κράτους. Πίσω τους όμως είναι συσπειρωμένα τα συμφέροντα των εκλογέων, άρα είναι ένα πλέγμα συνηνοχίας. Λέγαμε προηγουμένως ότι οι επιτροπές και τα Συμβούλια δεν μπορεί να είναι τόσο αποτελεσματικά όσο ένα καθαρότερο σχήμα αποφάσεων. Δηλαδή, αν έχετε ένα ενάρετο άνθρωπο και είναι πολύ καλά ενημερωμένος, σίγουρα οι αποφάσεις του είναι καλύτερες από ότι ενός συμβουλίου 15 ατόμων. Ακόμα και αν είναι ενάρετοι δεν το καταφέρνουν εύκολα.

Και γι' αυτό το λόγο λέγεται συχνά το αστείο ότι "η καμήλα είναι άλογο, που σχεδιάστηκε από επιτροπή". Όταν ο Θεός δημιουργούσε τον κόσμο σκέφτηκε -για να μην τα κάνει όλα μόνος του- να δώσει τις προδιαγραφές για το άλογο σε μια επιτροπή. Διάλεξε λοιπόν 6-7 άτομα, τους έδωσε το σχέδιο και βγήκε ... καμήλα. Όταν το είδε, ασχολήθηκε ο ίδιος και έφτιαξε το άλογο.

Τα πολυπρόσωπα συστήματα δεν είναι τελειότερα, αγνότερα ή αποτελεσματικότερα, απλώς το δίλημμα είναι: αυτό το σύστημα ή δικτατορία. Τα λέει και ο Αριστοτέλης. Για την αποφυγή αυτού του δεινού έχουμε δημιουργήσει ένα σύστημα που δεν είναι τέλειο. Για παράδειγμα έχουμε ισοψηφία, όμως είναι δυνατόν όλοι οι άνθρωποι να έχουμε την ίδια ψήφο; Η ψήφος αυτού που έχει κάνει τερατουργήματα να έχει την ίδια αξία με την ψήφο αυτού που παλεύει έντιμα; Για αυτό και προβληματίζομαστε. Ο μόνος τρόπος που έχουμε είναι να γινόμαστε καλύτεροι ως άτομα.

Η ιστορία είναι πιο σύνθετη απ' ό,τι φαίνεται και γι' αυτό φυλάξτε τις δυνάμεις σας για εσωτερικούς αγώνες, όχι μόνο για καταγγελίες. Πρέπει βέβαια να μετέχετε αλλά μην το κάνετε επάγγελμα. Αντίθετα μπορείτε να μην έχετε όρια στη διαμόρφωση μιας πραγματικά πρωτότυπης, δικής σας γνώμης. Όσο πιο πληροφορημένος είναι κανείς, τόσο πιο γνήσια δική του είναι μια γνώμη.

Από...δραση: Είναι πολύ σημαντικό για εμάς να ξέρουμε πώς ένας άνθρωπος όπως εσείς, που έχετε αφιερωθεί στην αναζήτηση της γνώσης, έχετε γνωρίσει έναν αξιόλογο πολιτισμό, πώς νιώσατε όταν βραβευτήκατε με το βραβείο Φελτρινέλλι.

Μανόλης Κορρές: Το συγκεκριμένο βραβείο είναι της Ακαδημίας Επιστημών της Ιταλίας. Είναι το μεγαλύτερο βραβείο που δίνει αυτή η Ακαδημία και λέγεται Φελτρινέλλι γιατί τα χρήματα τα δίνει ο οίκος Φελτρινέλλι που είναι μια μεγάλη οικονομική και πολιτιστική δύναμη της Ιταλίας.

Στην αρχή απλώς δεν το πίστευα και νόμισα ότι είχε γίνει κάποιο λάθος. Πρέπει βέβαια να σας πω, ότι το έργο μου μπορεί να μην γινόταν γνωστό, αν δεν εργαζόμουν σε ένα διάσημο μνημείο. Συντέλεσε πολύ το γεγονός ότι έχω εργαστεί στον Παρθενώνα. Διαφορετικά και εσείς δεν θα με ξέρατε. Πάλι ο ίδιος θα ήμουν, με τις ίδιες ικανότητες, την ίδια επιμονή, την ίδια εργατικότητα. Είμαι ο ίδιος άνθρωπος που ήμουν και μια μέρα πριν πάρω το βραβείο αυτό.

Από...δραση: Σας ευχαριστούμε πολύ.

Μανόλης Κορρές: Κι εγώ.

Το όραμα της ελευθερίας κι ο Αγώνας της Ανεξαρτησίας

Πανηγυρικός λόγος στον εορτασμό της 25ης Μαρτίου του 2ου ΓΕΛ ΠΕΡΑΜΑΤΟΣ (24-3-2014)

Γεώργιος Κ. Θεοδωρίδης - Ιστορικός

Η Επανάσταση των Ελλήνων, είναι ενδεχομένως η πρώτη επιτυχημένη -από τις νεωτερικές επαναστάσεις - που εκδηλώθηκε με βάση ένα σχέδιο διαμορφωμένο από μία πολιτική οργάνωση, σχέδιο το οποίο προέβλεπε τόσο και χρονική στιγμή έναρξης. Η Ελληνική Επανάσταση ξεκίνησε από ένα οργανωμένο πολιτικό υποκείμενο, τη Φιλική Εταιρεία, και όχι υπό τη δυναμική αυθορμητών εξεγέρσεων.

Οι στόχοι της Ελληνικής Επανάστασης - ενίοτε αντιφατικοί- οι αξίες και το βασικό της σύνθημα, "**Ελευθερία ή Θάνατος**", ακολούθησαν το γαλλικό πρότυπο. Η επιπλέον διαφορά απ' όλες τις άλλες νεωτερικές επαναστάσεις έως τότε, ήταν ότι η Ελληνική είχε εξαρχής ως προεξάρχοντα, αλλά όχι κυρίαρχο, στόχο να οργανώσει και να θεμελιώσει πολιτικά την ελευθερία στο πλαίσιο ενός ανεξάρτητου κράτους εθνικού τύπου. Οι διάφορες ομάδες που αποτέλεσαν την ηγεσία της Επανάστασης είχαν ποικίλες, συχνά ανταγωνιστικές επιδιώξεις για το είδος του κράτους αλλά και του πολιτεύματος (...)

Ήταν επανάσταση ενάντια στην οθωμανική τυραννία, τον εκκλησιαστικό σκοταδισμό, για την εμπέδωση των φυσικών δικαιωμάτων (δηλαδή της ελευθερίας οργανωμένης στο θεσμικό πλαίσιο ενός ανεξάρτητου κράτους). Και ταυτοχρόνως ήταν ανατρεπτική της γεωπολιτικής σταθερότητας που είχε αποφασιστεί από τις ευρωπαϊκές

δυνάμεις μετά την ήττα του Ναπολέοντα.

Η Ελληνική Επανάσταση αναπτύχθηκε συντεταγμένα, ακριβέστερα, οι ηγεσίες της στόχευαν άμεσα στη συγκρότηση κράτους και ταυτοχρόνως έλεγξαν πολύ γρήγορα και πολύ αποτελεσματικά τις όποιες τοπικές εξεγέρσεις και με ποικίλους τρόπους τις έθεσαν στην υπηρεσία των επαναστατικών επιδιώξεων. Με άλλα λόγια, η ελληνική Επανάσταση δεν είχε παρά δευτερευόντως χαρακτηριστήρα κοινωνικής ανατροπής, ήταν πρωτίστως μια πολιτική και ιδεολογική φιλελεύθερη επανάσταση.

Ειλικρινά, σε πάρα πολλά πράγματα θα μπορούσε κανείς να αναφερθεί για την κατανόηση του 1821, ως συνολικού ιστορικού φαινομένου. Εδώ, σήμερα, με αφορμή το σημερινό εορτασμό της 25ης Μαρτίου, θα αναφερθώ σε δύο μόνο πτυχές του, με την προσδοκία ότι αυτή η επιλογή θα συμβάλλει, στο μέτρο του δυνατού, σε ένα διαυγέστερο προβληματισμό για την Ελληνική Επανάσταση. Η πρώτη πτυχή αφορά τη Φιλική Εταιρεία και η δεύτερη την Α' Εθνοσυνέλευση.

Η Φιλική Εταιρεία, αυτή η συνωμοτική επαναστατική οργάνωση, είχε αποφασίσει να αρχίσει η Επανάσταση από δύο σημεία: τις παραδουνάβιες Ηγεμονίες και την Πελοπόννησο. Φαίνεται, ότι το σχέδιο ήταν η νικηφόρα πορεία της Επανάστασης στις Ηγεμονίες να συνενωθεί με το δεύτερο σημείο, την Πελοπόννησο. Εκεί λοιπόν, στις Ηγεμονίες, στις 24 Φεβρουαρίου 1821, κυκλοφόρησε μια Προκήρυξη με τον τίτλο "**Μάχου υπέρ πίστεως και πατρίδος**" και με την υπογραφή του αρχηγού της Φιλικής Εταιρείας Αλέξανδρου Υψηλάντη. Από εκεί εκπέμπεται όλη η ιδεολογία του Εικοσιένα, είναι το ιδεολογικό του μαγικό κλειδί (...)

Εμφανίζει ο συντάκτης της Προκήρυξης την Ελληνική Επανάσταση ως ένα μέρος της γενικότερης επαναστατικής κινητικότητας της Ευρώπης και υποδεικνύει ως λόγο της τα **δικαιώματα**: δικαιώνει την Επανάσταση και προβάλλει αιτήματα. Ας σημειώσουμε ότι η λέξη δικαιώματα είναι από τα κεντρικότερα κηρύγματα του Διαφωτισμού. Ασφαλώς, πρώτο από τα δικαιώματα εγγράφεται η ελευθερία: οι λαοί της Ευρώπης, μολονότι δεν είναι υπόδουλοι σε ξένο κατακτητή, παλεύουν για περισσότερη ελευθερία, προφανώς πολιτική και κοινωνική, γιατί η ελευθερία οδηγεί στην ευδαιμονία (...)

Πρόκειται για το προσκλητήριο για συμμετοχή στην Επανάσταση, για να πά-

Ο καθηγητής κ. Γ. Θεοδωρίδης με μέλη της Συντακτικής Ομάδας του περιοδικού

ρουν οι υπόδουλοι Έλληνες τα όπλα για την ελευθερία και τα δικαιώματα. Στην ίδια προκήρυξη κάνει εμφάνιση και η λέξη "**πατρίς**", όπως θα συμβεί, λίγο αργότερα και για τη λέξη "**πολίτης**" - και αυτή γνήσιο τέκνο της Γαλλικής Επανάστασης. Το ιδεολογικό ένδυμα του Εικοσιένα θα ολοκληρωθεί με την αναφορά στους αρχαίους προγόνους, που άμεσοι κληρονόμοι τους είναι οι υπόδουλοι Έλληνες· γίνεται λόγος όχι μόνο για ελευθερία, αλλά και για ανεξαρτησία.

Το σίγμα, λοιπόν, είναι σαφέστατο: κάναμε την Επανάσταση με ιδεολογικό στήριγμα τα κηρύγματα του Διαφωτισμού και με το βλέμμα στραμμένο στη Γαλλική Επανάσταση, όπου ένας ελεύθερος λαός παλεύει για πολιτική και κοινωνική ελευθερία· διεκδικήσαμε ελευθερία και ανεξαρτησία ως δικαίωμα ενθυμούμενοι τα κατορθώματα των ένδοξων προγόνων προκειμένου να υπερασπιστούμε την ελευθερία μας. Επρόκειτο για τη μοντέρνα, την αστική ιδεολογία της εποχής.

Ας περάσουμε να δούμε τη δεύτερη πτυχή της Επανάστασης. Μετά από ένα χρόνο περίπου, αρχές Δεκεμβρίου του 1821-, αντιπρόσωποι από τις επαναστατημένες περιοχές άρχισαν να συγκεντρώνονται στην Πιάδα, χωριό κοντά στην Αρχαία Επίδαυρο, με σκοπό να δημιουργήσουν "**σύστημα**" όπως ονόμαζαν τότε την ενιαία πολιτική και πολιτειακή αρχή στην οποία θα στηριζόταν ο Αγώνας της Ανεξαρτησίας. Στις 20 Δεκεμβρίου οι εν λόγω αντιπρόσωποι συνήλθαν σε Εθνοσυνέλευση. Την 1η Ιανουαρίου του 1822 η Εθνοσυνέλευση ψήφισε Σύνταγμα (το "Προσωρινόν Πολίτευμα της Ελλάδος"), βάσει του οποίου συγκροτήθηκε η πολιτική αρχή της Επανάστασης (η γνωστή μας "Προσωρινή Διοίκησης της Ελλάδος") (...)

Στην Εθνοσυνέλευση της Επιδαύρου και γενικότερα στην Επανάσταση συναντήθηκαν και συμμετείχαν άνθρωποι από διάσπαρτα κέντρα του ελληνισμού, οι οποίοι είχαν πολύ λίγα πράγματα κοινά. Ωστόσο συνδέονταν επί τη βάση ιδεολογικών αρχών ακριβέστερα, μέσω της ένταξής τους **στην υπηρεσία της εθνικής ιδέας**, αυτής της σύγχρονης πολιτικής ιδεολογίας σε αναφορά προς την οποία είχε δημιουργηθεί και οργανωθεί τα προηγούμενα χρόνια το ελληνικό εθνικό κίνημα και είχε προετοιμαστεί ο Αγώνας της Ανεξαρτησίας.

Στις συνειδήσεις των ανθρώπων και των κοινωνικών χώρων που εντάχθηκαν και συμμετείχαν σε αυτό το ελληνικό εθνικό κίνημα, η απελευθέρωση δεν εθεωρείτο το αποτέλεσμα εξωτερικών παρεμβάσεων, εγκόσμιων ή υπερκόσμιων, όπως παλιότερα, αλλά αποκλειστικά και μόνο δική τους υπόθεση, μία μεγάλη συλλογική υπόθεση, την οποία είχαν κληθεί οι ίδιοι να σχεδιάσουν, να οργανώσουν και να πραγματοποιήσουν (...)

Η περίφημη αυτή Εθνοσυνέλευση, συνιστούσε τη θεσμική αποκρυστάλλωση του **επαναστατημένου ελληνικού έθνους**, το οποίο γεννήθηκε κατά τη διαδικασία οργάνωσης και ανάπτυξης του ελληνικού εθνικού κινήματος και των νέων μορφών συλλογικής δράσης που διαμορφώθηκαν στους κόλπους του, όπου και σφυρηλατήθηκε η σύγχρονη έννοια του έθνους ως της μόνης νόμιμης και αποδεκτής μορφής πολιτικής κυριαρχίας (...)

Στο προοίμιο του Συντάγματος της Επιδαύρου διατυπώνονται εμβληματικά οι καταστατικές αρχές της εθνικής

ιδεολογίας και των εθνικών κινήματων. Η έννοια της ελευθερίας, στο όνομα της οποίας διεξαγόταν η επανάσταση, αποκτά στην εν λόγω διακήρυξη συγκεκριμένο πολιτικό νόημα και σημασία: παραπέμπει ευθέως στο ιδεώδες της εθνικής ανεξαρτησίας και κυριαρχίας, στο πλαίσιο της οποίας και μόνο θεωρείται ότι μπορεί το έθνος να διασφαλίσει την υπόστασή του και να καρπωθεί τα αγαθά του πολιτισμού, γι' αυτό άλλωστε είχε επαναστατήσει. Σύμφωνα με την αντίληψη αυτή, η έννοια της πατρίδας, όπως την οραματίζονταν οι επαναστάτες, υφίσταται ως αυτούσια αρχή πολιτικής οργάνωσης και πηγή παραγωγής πολιτικής νομιμοφροσύνης (...)

Η εμπέδωση πολιτικών αρχών που θα διέπονται από το νόμο, η λειτουργία αντιπροσωπευτικού συστήματος διακυβέρνησης -της Βουλής-, η ύπαρξη ξεχωριστής κεντρικής διοίκησης και "εθνικού" στρατιωτικού σώματος, η οργάνωση δημοσιονομικής πολιτικής είναι τα υλικά με βάση τα οποία θα συστηθεί και θα αποκτήσει πολιτική οντότητα το ελληνικό έθνος. Τέλος, η συγκρότηση ξεχωριστής "Εθνικής Διοίκησης", αν και "Προσωρινή" και αδύναμη, τουλάχιστον τον πρώτο καιρό, θα επαναπροσδιορίσει στο εσωτερικό της ελληνικής κοινωνίας τις κοινωνικές και πολιτικές σχέσεις και θα θέσει, πλέον, με άλλους όρους το ελληνικό ζήτημα και, κατ' επέκταση, την εικόνα των Ελλήνων στην Ευρώπη. Το "**ποθούμενο**" ήταν πια ζωντανή, ενεργούμενη πραγματικότητα και είχε μετουσιωθεί σε έναν εθνοκαπελευθερωτικό αγώνα.

Πράγματι, η Επανάσταση του 1821 θέτει πάντα ερωτήματα, κι αυτό ισχύει πολύ περισσότερο όταν κάθε γενιά, σε κάθε εποχή στρέφει τα μάτια της στο παρελθόν για να αντλήσει, όπως συνθηζόμαστε να λέμε, τα αναγκαία διδάγματα. Αυτή η ανάγκη καθίσταται πρόδηλη, όταν οι κοινωνίες βρίσκονται σε κρίσιμες καμπές της ιστορίας τους, όπως συμβαίνει εξάλλου στις μέρες για την ελληνική κοινωνία, η οποία φέρει πλέον εμφανή και έντονα τα σημάδια της οικονομικής κρίσης. Οι κοινωνίες στρέφονται στο παρελθόν τους, αναστοχάζονται την ιστορία τους, με την προσδοκία και την ελπίδα να βρουν απαντήσεις στις αγωνίες, τα προβλήματα και τα αιτήματα του παρόντος.

Αυτό που μας καλεί να σκεφθούμε η Ελληνική επανάσταση, είναι πως ένα "απονενομημένο" εγχείρημα μπορεί να δοξάσει, να φωτίσει και να αναβαθμίσει μία ολόκληρη κοινωνία η οποία αγωνίζεται για την ελευθερία της, το δικό της και το αναφαίρετο δικαίωμά της για την εθνική και την πολιτική της ανεξαρτησία. Επίσης, ο Αγώνας του '21, ο αγώνας των Ελλήνων επαναστατών μας υπενθυμίζει ότι κανένας αγώνας δεν είναι καταδικασμένος σε ήττα προτού καν δοθεί.

Τέλος, η Ελληνική επανάσταση μας προτρέπει εμάς τους ενήλικες, και πολύ περισσότερο τη νέα γενιά, τα παιδιά μας, δηλαδή εσάς, να αντιτάξουμε σε όλους εκείνους, που τα τελευταία χρόνια, υποστηρίζουν ότι έχει έλθει το τέλος της Ιστορίας, πως όσο θα υπάρχουν άνθρωποι, αυτοί θα συνεχίσουν να κάνουν, θα συνεχίσουν να γράφουν ΙΣΤΟΡΙΑ με τη συλλογική τους δράση, πολύ περισσότερο όταν θα διεκδικούν την ελευθερία και το αναφαίρετο δικαίωμά τους να ορίζουν μόνοι τους το μέλλον.

ΠΟΛΙΤΕΙΑ ΚΑΤΩ ΑΠΟ ΤΑ ΚΥΜΑΤΑ

Το Παυλοπέτρι είναι μια μικρή νησίδα απέναντι από την ομώνυμη παραλία δίπλα στο χωριό Βιγκλάφια και απέναντι από την Ελαφόνησο στη Λακωνία.

Στην ευρύτερη περιοχή υπάρχουν αρχαιολογικά ευρήματα που μαρτυρούν την κατοίκηση της περιοχής από αρχαιότατους χρόνους. Μεταξύ της νησίδας και της ξηράς βρίσκεται αρχαία πόλη, βυθισμένη ελάχιστα μέτρα κάτω από την επιφάνεια της θάλασσας, χρονολογημένη περίπου στο 5.000 π.Χ. Πρόκειται για μοναδική στο είδος της πόλη, αφού έχει συγκεκριμένο σχέδιο με δρόμους, κτήρια και νεκροταφείο. Ανακαλύφθηκε το 1967 από τον Νικόλας Φλέμινγκ (Nicholas Flemming) και χαρτογραφήθηκε το 1968 από ομάδα του πανεπιστημίου του Κέμπριτζ.

Υπάρχουν τουλάχιστον ακόμα 15 κτήρια σε βάθος 3- 4 μέτρων και οι πρόσφατες έρευνες του 2009 αποκάλυψαν ότι εκτείνονται σε 9 στρέμματα. Αρχικά υπήρχε η εκτίμηση ότι η πόλη κτίστηκε περί το 1.600-1.100 π.Χ. αλλά αργότερα οι έρευνες αποκάλυψαν, μέσω των ευρημάτων, ότι η πόλη κατοικείται πριν από το 2.800π.Χ., στην αρχή της εποχής του Χαλκού. Πιθανολογείται ότι η πόλη βυθίστηκε το 1.000 π.Χ., στοιχείο που βοήθησε να διατηρηθούν τα σημερινά ευρήματα, εφόσον δε χτίστηκε ξανά ή μετά την καταστροφή της η περιοχή χρησιμοποιήθηκε για γεωργικές καλλιέργειες. Παρά το γεγονός της φυσικής καταστροφής από το νερό, η διάταξη της πόλης είναι όπως ήταν πριν από χιλιάδες χρόνια.

Η έρευνα του 2009 βοήθησε σε μεγάλο βαθμό να χαρτογραφηθεί η πόλη. Είναι η πρώτη βυθισμένη πόλη που επαναδημιουργήθηκε ψηφιακά σε τρεις διαστάσεις. Η χαρτογράφηση Σόναρ, με τεχνικές που αναπτύχθηκαν για στρατιωτικούς σκοπούς αλλά και για την εύρεση πετρελαϊκών κοιτασμάτων, βοήθησε τις πρόσφατες έρευνες.

Από τον Οκτώβριο του 2009 και μετά, τέσσερις ακόμα επιτόπιες έρευνες είχαν προγραμματιστεί, με συνεργασία των ελληνικών υπηρεσιών αλλά και των διεθνών πανεπιστημίων και επιστημόνων. Αυτές οι έρευνες περιελάμβαναν και ανασκαφές. Ένα από τα αποτελέσματα των ερευνών ήταν να αποδειχθεί ότι η πόλη ήταν το κέντρο μιας ακμάζουσας βιομηχανίας κλωστοϋφαντουργίας. Επίσης στην περιοχή βρέθηκαν πολλά μεγάλα πιθάρια από την Κρήτη, γεγονός που προδίδει πως η πόλη ήταν και μεγάλο εμπορικό λιμάνι.

Από άλλους θεωρείται ότι το Παυλοπέτρι ποντίσθηκε το 375 μ.Χ. από τον ίδιο σεισμό που κατέστρεψε και το Γύθειο. Σύμφωνα με έρευνα των Ιάκωβου Σταμούλη και Ηλία Κρούπη, ο σεισμός αυτός εκτιμήθηκε ότι ήταν έντασης άνω των 7 με 8 Ρίχτερ και ότι το ίδιο φαινόμενο συντελέστηκε ταυτόχρονα στο Γέρακα, τη Μονεμβασιά, την Πλύτρα αλλά πιθανόν και στα Κύθηρα. Θεωρείται ότι το παραθαλάσσιο έδαφος, μετακινήθηκε σε μεγάλη έκταση και έτσι έγινε αποκοπή της τότε χερσονήσου στην οποία βρισκόταν η Όνου Γνάθος και δημιουργήθηκε η σημερινή Ελαφόνησος.

Καραβασίλη Βάνα - Β1

ΠΡΟΣΟΧΗ: ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ ΜΠΡΟΣΤΑ!

Από την πρώτη μέρα που πατά κανείς στο σχολείο προετοιμάζεται (κυρίως) για ένα μόνο σκοπό: να συμμετάσχει στις πανελλαδικές και να του δοθεί με αυτόν τον τρόπο η ευκαιρία να διεκδικήσει μια θέση στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Κάθε χρόνο ακούγονται διάφορα. Θυμάμαι, από τη μέρα που πήγα εγώ στην Α' δημοτικού, κατά το Μάιο-Ιούνιο οι πανελλαδικές εξετάσεις, τα θέματα, οι εκτιμήσεις πρωτοστατούν στα μέσα ενημέρωσης. Για ένα μήνα τα ΜΜΕ ασχολούνται κυρίως με αυτό το ζήτημα. "Δύσκολα θέματα φέτος στα Μαθηματικά Κατεύθυνσης/Αρχαία Κατεύθυνσης", "Παταγώδης αποτυχία των μαθητών", "Βατερλώ στα μαθηματικά και τη φυσική" (ακόμα και αυτό γράφτηκε για τις εξετάσεις του 2013 στις οποίες είχα την τύχη να συμμετέχω μαζί με άλλους 100.000 υποψηφίους και να διαγωνιστώ στα θέματα της θετικής κατεύθυνσης για την οποία χρησιμοποιήθηκε και ο εν λόγω όρος.). Επίσης, κάθε χρόνο πολλοί είναι και αυτοί που θα βγουν στις τηλεοράσεις αγανακτισμένοι από την πίεση που ασκείται στους μαθητές, θα ζητήσουν κατάργηση των πανελλαδικών και ελεύθερη πρόσβαση στα ανώτατα εκπαιδευτικά ιδρύματα της χώρας. Δεν είμαι σε θέση να κρίνω αν το συγκεκριμένο σύστημα είναι καλό ή κακό, αν είναι αξιοκρατικό ή όχι, αν πρέπει να καταργηθεί, να αλλάξει ή να συνεχίσει ως έχει. Εγώ απλώς θα ήθελα να αναφέρω την εμπειρία μου και να προετοιμάσω (ελπίζω!!) τους μαθητές για το τι τους περιμένει.

Ας πάρουμε τα πράγματα από την αρχή. Όλα ξεκινάνε στο τέλος της Β' Λυκείου (φυσικά το φροντιστήριο μπορεί να ξεκινήσει και

νωρίτερα αλλά τελειώνοντας αυτήν την τάξη ξεκινά ουσιαστικά η προετοιμασία για τις εξετάσεις). Θερινά μαθήματα... Συνήθως τα καλοκαίρια τα περνάμε σε νησιά, στα χωριά ή αν δεν γίνεται να φύγουμε από την πόλη, αρκούμαστε στην πιο κοντινή παραλία. Ωστόσο το καλοκαίρι πριν την Γ' Λυκείου είναι αφιερωμένο στα τετράωρα και στα πεντάωρα του φροντιστηρίου και μετά στις ατελείωτες ώρες διαβάσματος. Όταν όλοι οι άλλοι είναι στην παραλία και απολαμβάνουν τη δροσιά της θάλασσας και την ηλιοθεραπεία, ο μελλοντικός μαθητής της Γ' λιώνει πάνω από τα βιβλία του, σε όποια κατεύθυνση και αν είναι. Θα περίμενε κανείς ότι τα θερινά μαθήματα θα ήταν το χειρότερο και το πιο βασανιστικό κομμάτι της Γ', μετά τη διαδικασία των εξετάσεων βέβαια. Ωστόσο ένα χρόνο αργότερα και μετά από βαθιά περιουλογογή και εκτενείς συζητήσεις με τους συμμαθητές οι οποίοι έδωσαν και αυτοί πανελληνίες φέτος, οδηγήθηκα στο συμπέρασμα ότι τα μαθήματα του καλοκαιριού δεν ήταν τίποτα μπροστά σε αυτό που ακολούθησε. Αντιθέτως ήταν πολύ ευχάριστα και σχεδόν κανένας δε συνειδητοποίησε πόσο γρήγορα τελείωσαν. Όχι ότι δεν ήταν κουραστικά, σε κανέναν δεν αρέσει άλλωστε να ξυπνάει νωρίς κάθε μέρα το καλοκαίρι, να κάνει μάθημα και να γράφει διαγωνίσματα, απλά ήταν μάλλον το καλύτερο διάστημα. Τελειώνοντας τα θερινά μάς άφησαν και μερικές ασκήσεις -έτσι για να έχουμε να κάνουμε και κάτι τον Αύγουστο, για να μη βαριόμαστε και για να μην αποου-

ντονιστούμε διότι "ο Σεπτέμβρης είναι πολύ κοντά" όπως μας είχε πει και ένας καθηγητής στο φροντιστήριο.

Όντως ο Σεπτέμβρης είναι κοντά. Το μήνα αυτό ξεκινούν τα δύσκολα τα οποία φτάνουν στο αποκορύφωμά τους το Δεκέμβρη, το μήνα που αρχίζουν τα διαγωνίσματα και στο σχολείο. Η χρονιά που ξεκινάει είναι μια χρονιά για γερά νεύρα. Σχολείο, φροντιστήριο και μετά διάβασμα στο σπίτι για να είναι όλες οι ασκήσεις έτοιμες για την επόμενη ημέρα. Μέσα σε όλα δυστυχώς ή ευτυχώς αυτή η χρονιά είναι και γεμάτη αποτυχίες. Θα έλεγε κανείς ότι οι καθηγητές, τόσο στο σχολείο όσο και στο φροντιστήριο, είναι συνεννοημένοι να μας ρίξουν το ηθικό. Από τα 6 χρόνια που πέρασα στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση καμία χρονιά δεν είχα τόσες αποτυχίες συνεχόμενες σε διαγωνίσματα. Ο ένας κακός βαθμός διαδεχόταν τον άλλον. Φυσικά ένα ρητό λέει πως αν δεν γευτείς την αποτυχία στη ζωή σου δε θα μπορέσεις να χαρείς την επιτυχία. Ίσως και να είχε δίκιο αυτός που το είπε. Όντως, μετά από ένα 13.2 στο διαγώνισμα τετραμήνου της βιολογίας κατεύθυνσης το 18.4 των πανελλαδικών μου φάνηκε θρίαμβος. Άρα μάλλον οι αποτυχίες είναι μέσα στο πρόγραμμα για αυτή τη χρονιά ακόμα και αν τη στιγμή που τις βιώνουμε δεν αρέσουν ούτε σε εμάς αλλά ούτε και στην οικογένεια μας.

Μετά από μια κουραστική και σχεδόν ατελείωτη χρονιά έρχεται - τι άλλο; - η σειρά των εξετάσεων. Ένα περίεργο πράγμα συνέβη: ενώ όλοι θα έπρεπε στις εξετάσεις να είναι αγχωμένοι όλους μας διέκρινε μια περίεργη ηρεμία τις μέρες των πανελλαδικών. Μπορεί να έφταιγε το άγχος στη διάρκεια της χρονιάς, ήμασταν καλά προετοιμασμένοι και δε φοβόμασταν κάτι, είχαμε κουραστεί και θέλαμε απλά να τελειώνουμε αδιαφορώντας για το αποτέλεσμα; Ίσως και να ήταν όλα αυτά μαζί. Πάντως ο καθένας για δικούς του λόγους κατά τη διάρκεια των εξετάσεων (οι οποίες σύμφωνα με πολλούς κρίνουν τη ζωή και το μέλλον μας) ήταν ψυχραιμος. Μόνο δύο μέρες εξόργισαν φέτος κάποιους μαθητές: οι μέρες που εξεταστήκαμε στα μαθηματικά κατεύθυνσης (θετική - τεχνολογική), αρχαία (θεωρητική) και στα μαθηματικά γενικής (όσοι το είχαν πάρει ως μάθημα επιλογής). Φυσικά στο κείμενο αυτό είναι αδύνατο να μεταφερθούν οι αντι-

δράσεις των μαθητών διότι δεν εκφραστήκαμε και με τα καλύτερα λόγια εκείνες τις ημέρες για εκείνους που επέλεξαν να βάλουν τα θέματα αυτά. Πάντως απογοητευτήκαμε αρκετά, αυτό έχει σημασία.

Και η απογοήτευση δε θα τελείωνε εκεί. Η μεγάλη ήττα ήρθε όταν ανακοινώθηκαν οι βαθμολογίες και οι περισσότεροι είδαν ότι τα εν λόγω μαθήματα χαντάκωσαν το βαθμό πρόσβασής τους και το όνειρό τους για μια συγκεκριμένη σχολή. Φυσικά μετά την ανακοίνωση των βαθμολογιών άρχισαν οι εκτιμήσεις για τις βάσεις. Τι να πει κανείς για αυτούς που έκαναν τις εκτιμήσεις; Την μια μέρα τα έλεγαν έτσι και την άλλη αλλιώς. Επί δύο μήνες οι ιστοσελίδες ενημέρωσης έβγαζαν κάθε, μα κάθε, μέρα και καινούριες εκτιμήσεις για τις βάσεις, παίζοντας φυσικά με την υπομονή και τα νεύρα 100.000 υποψηφίων οι οποίοι περίμεναν με αγωνία να δουν αν πέρασαν και πού πέρασαν. Όντας φανατική χρήστης του διαδικτύου είχα βαρεθεί να διαβάζω σε 10 διαφορετικές σελίδες 10 διαφορετικά αποτελέσματα. Στο τέλος απλά σταμάτησα να διαβάζω για τα όσα σχετίζονται με την παιδεία. Δυστυχώς οι βάσεις φέτος άργησαν να ανακοινωθούν - 29 Αυγούστου για όσους δεν γνωρίζουν - και μέχρι και την τελευταία μέρα δοκίμαζαν τα νεύρα των υποψηφίων αφού δεν είχαν δώσει σαφή ημερομηνία. Όταν βγήκαν τα αποτελέσματα ήταν τα αναμενόμενα. Μόνο σε ένα πράγμα είχαν πέσει μέσα όλοι: οι βάσεις ήταν σε χαμηλότερα επίπεδα σε σχέση με το 2012 και μάλιστα πολύ. Δεν ξέρω κατά πόσο ήταν καλό που έπεσαν τόσο, πάντως οι περισσότεροι ήταν ευχαριστημένοι αφού παρά τις κακές επιδόσεις μπήκαν στη σχολή που ήθελαν.

Η Γ' Λυκείου είναι μια δύσκολη χρονιά από όλες τις απόψεις: δύσκολα μαθήματα, μεγάλη ύλη, απαιτεί πολύ διάβασμα, συνεχή προσπάθεια, κούραση και αρκετές θυσίες. Θέλει μεγάλη υπομονή και επιμονή προκειμένου να πετύχει ο καθένας το στόχο του. Στη διάρκεια της χρονιάς είναι αναμενόμενο ότι κάποιοι θα τα παρατήσουν, κάποιοι θα δουν μείωση στην επίδοσή τους και θα σκεφτούν να τα παρατήσουν (αλλά δεν θα το κάνουν τελικά) και κάποιοι θα διατηρήσουν την ίδια αποφασιστικότητα από την αρχή ως το τέλος της χρονιάς ανεξάρτητα από τα σκαμπανεβάσματα. Κατά τη γνώμη μου όλοι μπορούν να τα καταφέρουν, ανεξαρτήτως εξυπνάδας και επιδόσεων στο σχολείο. Το παν αυτή τη χρονιά από όσα κατάλαβα δεν είναι η ευφυΐα και οι βαθμοί αλλά η ικανότητα των μαθητών να διαχειρίζονται το άγχος τους σε ένα διαγωνισμό. Γιατί οι πανελλήνιες δεν είναι τίποτα παραπάνω από ένα διαγωνισμό στον οποίο ο καθένας παλεύει να ξεπεράσει τον διπλανό του έστω και για ένα μόριο. Φυσικά η αποτυχία δεν κρίνει κανέναν. Εκεί απλώς βαθμολογούν αυτό που έγραψες και όχι αυτό που είσαι σαν μαθητής και σαν άνθρωπος. Ούτε το μέλλον κρίνεται μέσω αυτών. Υπάρχει πάντα η δεύτερη προσπάθεια η οποία ίσως φέρει καλύτερα αποτελέσματα από την πρώτη αλλά και διαφορές ευκαιρίες, όπως η εισαγωγή σε κάποιο πανεπιστήμιο του εξωτερικού. Γι αυτό ψυχραιμία!!!

Ράφτη Μαρία-Σοφία - απόφοιτη

Τι φταίμε εμείς;

Στις μέρες μας, οι νέοι στο τέλος του σχολικού τους βίου που συμπίπτει με την ηλικία των 17-18 χρονών, σκέφτονται τι θα κάνουν με το μέλλον τους: να δώσουν πανελλήνιες, ορισμένοι να τελειώσουν τις ιδιωτικές σχολές τους, ή απλά να προσπαθήσουν και να μελετήσουν περισσότερο για το δικό τους μέλλον. Κάποιοι άλλοι όμως κοπιάζουν για να βγάλουν τα δικά τους χρήματα.

Όμως, υπάρχουν παιδιά που δεν μπαίνουν στον κόπο να διαβάσουν ή να προσπαθήσουν για το μέλλον τους, καθώς είναι σίγουρα ότι οι γονείς τους θα τους συντηρούν επ' αόριστον και οικονομικά αλλά και μέσα από την παροχή εργασίας. Εκείνα τα παιδιά, είναι τα παιδιά που βγαίνουν, διασκεδάζουν, αγοράζουν ακριβά ρούχα και παπούτσια, χωρίς να ενδιαφέρονται για την ύπαρξη παιδιών χωρίς γονείς να τα φροντίζουν και να τα συντηρούν, ή χωρίς λεφτά ούτε για τα βασικά.

Μια άλλη κατηγορία παιδιών είναι αυτά που εγκαταλείπουν την προσωπική τους ζωή και κατ' επέκταση την ίδια τους την ευτυχία. Όχι γιατί είναι δυστυχημένα, αλλά γιατί οι γονείς τους είναι άρρωστοι και δεν υπάρχει κάποιος να βοηθήσει, είτε γιατί οι γονείς είναι χωρισμένοι και δεν υπάρχει καμία επαφή, είτε γιατί ο ένας από τους δύο έχει πεθάνει. Ποιος όμως σκέφτεται αυτά τα παιδιά;

Τα προβλήματα ενός παιδιού δεν είναι μόνο αυτά που φαίνονται. Εκτός του ότι δεν έχουν χρήματα, είναι άρρωστα ή ακόμα και οι γονείς τους είναι άρρωστοι, η πίεση τους συνθλίβει μέρα με τη μέρα, καθώς οι παράγοντες που επηρεάζουν αρνητικά την ψυχολογία τους αυξάνονται ραγδαία. Οι φίλοι, το σχολικό περιβάλλον, η αδιαφορία των συγγενών. Για ένα παιδί 18 ετών είναι πολλά.

Αυτή η πίεση θα οδηγήσει σε εσωστρέφεια, απομόνωση και τελικά σε κατάθλιψη. Από τη στιγμή που ένα παιδί βρίσκεται στην τελευταία τάξη και κρίνονται πολλά, υπάρχει πίεση από το σχολικό και το οικογενειακό περιβάλλον. Πολλές φορές οι γονείς τους δεν έχουν την οικονομική δυνατότητα να τους προσφέρουν διασκέδαση. Σε σοβαρότερες περιπτώσεις, τα παιδιά αυτά δεν έχουν καν τη δυνατότητα να βγουν από το σπίτι, διότι πρέπει να φροντίζουν τον άρρωστο γονιό τους. Έτσι εμφανίζεται η πίεση και από το φιλικό περιβάλλον, καθώς οι έφηβοι αυτοί δεν μπορούν να ανταποκριθούν στις προσκλήσεις των φίλων τους και σταδιακά απομονώνονται και περιθωριοποιούνται. Ποιος θα μπορούσε, άραγε, να σκεφτεί αυτά τα παιδιά και να τους συμπαρασταθεί;

Γεωργιοπούλου Αργυρώ - Γ2

Bon Jovi

Οι Bon Jovi (Μπον Τζόβι) είναι ένα αμερικανικό συγκρότημα από το Σέρεβιλ του Νιου Τζέρσι. Κάποια από τα πιο γνωστά τους τραγούδια είναι τα: You Give Love a Bad Name, Livin' on a Prayer, It's My Life, Have a Nice Day, Always κ.α. Είναι ένα από τα πιο πετυχημένα ροκ συγκροτήματα όλων των εποχών, καθώς έχουν πουλήσει πάνω από 100 εκατομμύρια δίσκους.

ΙΣΤΟΡΙΑ

Οι Bon Jovi δημιουργήθηκαν στις 14 Μαρτίου το 1983 από τους Τζον Φράνσις Μποντζόβι, Ντέβιντ Μπράιαν, Άλεκ Τζον Σατς, Τίκο Τόρρες και Ντέιβ Σάμπο, ο οποίος πολύ γρήγορα εγκατέλειψε το γκρουπ και αντικαταστάθηκε από τον Ρίτσι Σαμπόρα. Τα μέλη έμειναν μαζί για περίπου μία δεκαετία. Την επόμενη χρονιά, το συγκρότημα βγάζει τον πρώτο, ομώνυμο, δίσκο, που περιείχε την πρώτη τους επιτυχία Runaway. Έπειτα, το συγκρότημα άνοιξε συναυλίες των ZZ Top, Kiss και Scorpions. Ο δεύτερός τους δίσκος 7800° Fahrenheit δεν σημειώνει, ωστόσο, μεγάλη εμπορική επιτυχία. Το 1986, πάντως, το συγκρότημα ηχογράφησε και έβγαλε στα δισκοπωλεία το Slippery When Wet, όπου περιέχει τις μεγάλες επιτυχίες You Give Love a Bad Name και Livin' On a Prayer. Και τα δύο τραγούδια έφτασαν στο νούμερο ένα των ΗΠΑ. Ο δίσκος αυτός είναι, προς το παρόν, ο πιο επιτυχημένος τους εμπορικά. Ο επόμενός τους δίσκος, New Jersey, έμεινε στην κορυφή για τέσσερις συνεχόμενες εβδομάδες και στις ΗΠΑ πούλησε 7 εκατ. δίσκους. Το 1992, το συγκρότημα έβγαλε τον δίσκο Keep the Faith. Μετά από αυτό, ο μπασίστας Άλεκ Τζον Σατς αποφάσισε να αποχωρήσει από το συγκρότημα και αντικαταστάθηκε από τον Χιου ΜακΝτόναλτ ο οποίος συνεχίζει στο πλευρό των Μπον Τζόβι μέχρι σήμερα. Το 1996, το συγκρότημα κυκλοφορεί το άλμπουμ These Days, το οποίο σημειώνει αρκετά μεγάλη επιτυχία τόσο στις ΗΠΑ όσο και στην Ευρώπη, αφού τραγούδια όπως το Hey God, Dry County και These Days κατέχουν υψηλές θέσεις στα charts. Το 2000, έπειτα από φήμες που ήθελαν το συγκρότημα να διαλυθεί, οι Μπον Τζόβι έβγαλαν τον δίσκο Crush, ο οποίος περιείχε το monster hit και μια από τις μεγαλύτερες επιτυχίες τους, It's My Life. Το 2005, το συγκρότημα κυκλοφορεί ένα ακόμα πολύ πετυχημένο δίσκο, το Have a Nice Day, που περιέχει το ομότιτλο τραγούδι. Το 2007, οι Μπον Τζόβι βγάζουν το κάντρι-ροκ άλμπουμ Lost Highway που σημειώνει μεγάλη επιτυχία στις ΗΠΑ, όχι όμως και στην Ευρώπη. Τέλος, στα τέλη του 2009, το συγκρότημα αποφασίζει να επιστρέψει στην ροκ φόρμα του και έτσι κυκλοφορεί το δίσκο The Circle. Ανάμεσα στα δέκα studio albums του συγκροτήματος, οι Μπον Τζόβι έχουν κυκλοφορήσει 4 compilation albums, ένα live και ένα box set. Ο Ντέβιντ Μπράιαν, ο Τζον Μπον Τζόβι και ο Ρίτσι Σαμπόρα έχουν στο ενεργητικό τους από δυο solo albums ο καθένας.

Δρακάκης Παναγιώτης - Β1

Guns N' Roses

Οι Guns N' Roses ή GNR ή Gn'R, είναι αμερικανικό ροκ μουσικό συγκρότημα. Είναι γνωστό και ως "η πιο επικίνδυνη μπάντα όλων των εποχών", επειδή στο φεστιβάλ "Monsters of Rock" του 1988 δύο άτομα έχασαν τη ζωή τους προσπαθώντας να πάρουν, όσο το δυνατόν καλύτερες θέσεις, ενώ οι ίδιοι συνέχισαν να παίζουν. Το "VH1" τους κατέταξε στην 33η θέση με τους καλύτερους καλλιτέχνες όλων των εποχών, ενώ το περιοδικό "Rolling Stone" τους κατέταξε στην 92η θέση της δικής του λίστας και τα κομμάτια τους Sweet Child O' Mine, Paradise City και Welcome to the Jungle, στην 198η, 459η και 473η θέση αντίστοιχα, στη λίστα των 500 σημαντικότερων κομματιών όλων των εποχών. Το 2012, τιμήθηκαν με την είσοδό τους στο Rock and Roll Hall of Fame.

Η Αρχή

Το 1985 στο Λος Άντζελες έγινε συγχώνευση των συγκροτημάτων "Hollywood Rose" (είχαν αρχηγό τον Αξλ Ρόουζ) και "L.A. Guns" (είχαν αρχηγό τον Τρέισι Γκας, λόγω των προβλημάτων με το αλκοόλ και τα ναρκωτικά, κυρίως των μελών του δεύτερου). Τα μέλη του συγκροτήματος κατέληξαν σε μια τελική σύνθεση: Αξλ Ρόουζ (φωνητικά), Ίζυ Στράντλιν (κιθάρα) (οι δυο τους βρίσκονταν στους Hollywood Rose), Slash (κιθάρα), Νταφ ΜακΚάγκαν (μπάσο) και Στίβεν Άντλερ (ντραμς) (οι τρεις τους ενσωματώθηκαν αργότερα). Το νέο συγκρότημα έκανε μια μικρή περιοδεία στο Σιάτλ, για να μπορέσει να βρει τη χημεία του. Μετά την περιοδεία, όλα τα μέλη του συγκροτήματος έμειναν στο ίδιο σπίτι, στο Λος Άντζελες και έπαιζαν σε διάφορα μπαρ, ώστε να καταφέρουν να βρουν τον ήχο που τους ταίριαζε. Μέχρι το 1986 είχαν γράψει 14 κομμάτια, υπογράφοντας, παράλληλα, συμβόλαιο με τη δισκογραφική εταιρεία "Geffren Records". Μέχρι το 1987, υποστήριζαν συναυλίες συγκροτημάτων, όπως, οι Aerosmith, οι Alice Cooper και οι Motley Crue.

Καρακασίδου Βίκυ - Β1

Pentatonix Το καλύτερο a cappella συγκρότημα

Scott Hoying, Kirstin Maldonado, Mitch Grassi, Avi Kaplan και Kevin Olusola είναι η μαγική πεντάδα των Pentatonix που αναδείχθηκε μέσα από την τρίτη σεζόν του διαγωνισμού τραγουδιού "The Sing Off" και από το 2011 η ειδικότητα τους είναι να δίνουν τη δική τους σφραγίδα σε δημοφιλή τραγούδια.

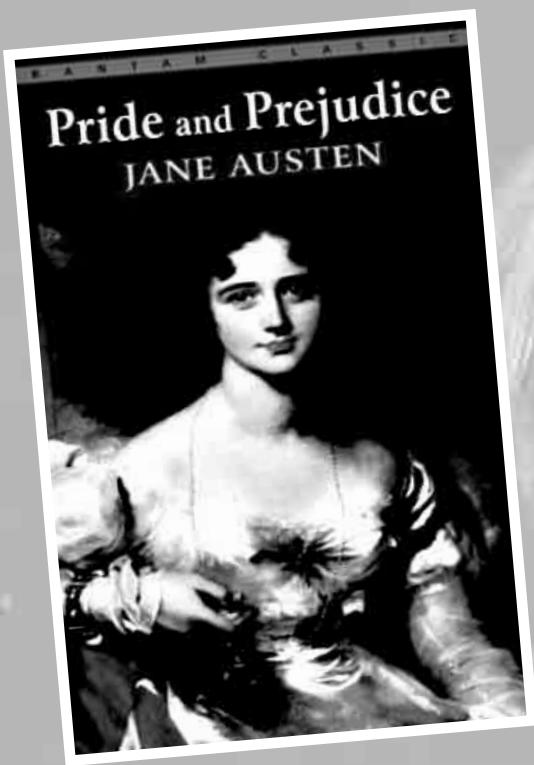
Οι Pentatonix διασκευάζουν συνεχώς κομμάτια γνωστών καλλιτεχνών, τα οποία έχουν εκατομμύρια views στο YouTube, αλλά δεν μιλάμε για απλές διασκευές. Το χαρακτηριστικό τους είναι ότι δεν έχουν μουσικά όργανα, διότι μπορούν να δημιουργήσουν τους ήχους τους με τις φωνές τους. Έχουν κάνει διασκευές σε τραγούδια των Daff Punk, της Beyonce, της Lorde, των Macklemore και Ryan Lewis και άλλων.

Έχουν κυκλοφορήσει δύο άλμπουμ με διασκευές. Το πρώτο λέγεται PTX Vol. 1 συμπεριλαμβάνει κομμάτια όπως το "Somebody That I Used to Know" του Gotye ft. Kimbra, το "Gangnam Style" του PSY και το "We Are Young" των Fun. Το δεύτερό τους άλμπουμ λέγεται PTX Vol. 2, το οποίο περιλαμβάνει διασκευές όπως το "Can't Hold Us" του Macklemore και του Ryan Lewis και ποτ πουρί των Daff Punk και της Beyonce.

Οι Pentatonix έχουν επίσης επιτελέσει μεγάλο κοινωνικό έργο καθώς συμμετέχουν σε μη-κυβερνητικές οργανώσεις με σκοπό την αποτροπή των αυτοκτονιών και υπέρ των δικαιωμάτων των ομοφυλόφιλων.

Μουσοντέμης Γιώργος - Β2

JANE AUSTEN

Η Τζέιν Όστιν γεννήθηκε στις 16 Δεκεμβρίου του 1775 στο Στήβεντον του Χάμσαϊρ και πέθανε στις 18 Ιουλίου του 1817 στο Γουίντσεστερ της ίδιας κομητείας. Ήταν μια Αγγλίδα συγγραφέας της οποίας τα μυθιστορήματα ρομαντικού περιεχομένου την έχουν κατατάξει σε μια από τις πιο πολυδιαβασμένες και πιο αγαπητές συγγραφείς στην αγγλική λογοτεχνία. Στον κύκλο των ακαδημαϊκών και των κριτικών ο ρεαλισμός της Austen και η δικτικότητα της κριτικής της για την κοινωνία έχουν εδραιώσει την ιστορική της σημασία ως συγγραφέα.

Η καλλιτεχνική της μαθητεία διήρκεσε από τα εφηβικά της χρόνια μέχρι τα 35 της. Συγκεκριμένα, το 1787 ξεκίνησε να γράφει ποιήματα, ιστορίες και έργα. Στη συνέχεια η Austen έκανε μια συλλογή από 29 κομμάτια τα οποία είχε γράψει την περίοδο μεταξύ 1787-1793 και την οποία εξέδωσε σε τρία βιβλία με τον τίτλο "Juvenilia". Από το 1811 μέχρι το 1816 με την έκδοση των βιβλίων "Λογική και ευαισθησία" (1811), "Περρηφάνια και προκατάληψη" (1813), "Μάνσφιλντ Παρκ" (1814) και "Έμμα" (1816) κατάφερε να καθιερωθεί ως συγγραφέας. Έγραψε δύο επιπλέον μυθιστορήματα, το "Αββαείο του Νορθάγκερ" και την "Πειθώ", τα οποία εκδόθηκαν μετά το θάνατό της το 1818, και ξεκίνησε να γράφει και ένα τρίτο το οποίο τελικά έλαβε τον τίτλο "Sandition", αλλά πέθανε πριν να το ολοκληρώσει. Το πιο εμπνευσμένο και πολυδιαβασμένο βιβλίο της συγγραφέα είναι το βιβλίο με τον τίτλο "Περρηφάνια και προκατάληψη".

Μέσα στο έργο αυτό περιγράφονται τα ήθη της αγγλικής μικροαστικής κοινωνίας του 18ου αιώνα και διακρίνεται για το βάθος της ψυχολογικής ανάλυσης και την ακριβή περιγραφή των χαρακτήρων ενώ παράλληλα

σατιρίζει τη φιλοχρηματία και την άγνοια των ανθρώπων, μια κοινωνική κριτική για τον 18ο αιώνα.

Ο κεντρικός άξονας του μυθιστορήματος είναι ο έρωτας και ο γάμος. Το "Περρηφάνια και προκατάληψη" είναι βιβλίο του 18ου αιώνα λόγω της σημασίας που δίνει ο άντρας στο κοινωνικό του περιβάλλον παρά στα προσωπικά του συναισθήματα. Η χρήση του σατιρικού ύφους και της έξυπνης γραφής συμβάλλει επίσης στο να χαρακτηριστεί το βιβλίο ως βιβλίο του 18ου αιώνα. Ωστόσο επειδή η Austen έχει αφήσει ορισμένα προσωπικά συναισθήματα των χαρακτήρων της να εκφραστούν στο βιβλίο της, μπορεί επίσης να καταταχθεί στους ρομαντικούς συγγραφείς.

Οι ικανότητες της Austen για λεπτή διάκριση και διορατικότητα αποκαλύπτονται στο "Περρηφάνια και Προκατάληψη": είναι ικανή να μεταδώσει ένα τόσο πολύπλοκο μήνυμα υιοθετώντας ένα απλό, αλλά ευφυές ύφος.

Από την αρχή κίβλας του μυθιστορήματος η Jane Austen έχει ήδη τονίσει το χιουμοριστικό τόνο του, με το να παίρνει ένα απλό θέμα, να το επεξεργάζεται περίτεχνα και να εκφράζει τις απόψεις της πολύ έξυπνα πάνω σε αυτό.

Εν κατακλείδι τα συμπεράσματα στα οποία καταλήγει ύστερα από την παρακολούθηση διάφορων τύπων ανθρώπων του κόσμου και της εποχής της είναι πως οι προκαταλήψεις του γάμου και γενικότερα οι αντιλήψεις της τότε κοινωνίας είναι αποκρουστικές. Όμως μέσα από το γράψιμό της αντιστακλάται το γεγονός ότι η Jane Austen απολαμβάνει τη ζωή ανάμεσα σε τέτοιους ανθρώπους με ή χωρίς τα λάθη τους.

Μαχαίρα Νικολέτα - B2

ΒΙΒΛΙΟΠΡ

Τίτλος: Καφές στη Χόβολη
Συγγραφέας: Λένα Μαντά

Περίληψη: Πότε σταμάτησε να είναι ευτυχισμένη; Δε θυμόταν πια. Πότε άρχισε να είναι δυστυχισμένη; Μα ήταν; Ήταν τριάντα πέντε χρόνων. Ήταν παντρεμένη. Ήταν μητέρα. Ήταν όμορφη. Ήταν εκυκατάστατη. Αλάνθαστα συστατικά ευτυχίας και επιτυχίας. Εκείνος ήταν σαράντα χρόνων. Ευπαρουσίαστος. Καλός οικογενειάρχης. Πιστός σύζυγος. Δεν ξεχνούσε ποτέ επέτειο ή γενέθλια. Ίσως χάρη στην καλά ενημερωμένη ατζέντα του και την καλά οργανωμένη γραμματέα του. Οργάνωση και τάξη. Τα κλειδιά της ζωής τους. Άραγε η έλλειψη γέλιου και η ρουτίνα σ' ένα γάμο είναι αιτία διαζυγίου; Και τι θα γίνει όταν το γέλιο έρθει στη ζωή εκείνης... από το παράθυρο; (Του διπλανού σπιτιού συγκεκριμένα...) Τι θα γίνει όταν θα χρειαστεί να διαλέξει ανάμεσα στη ζωή που ξέρει μόνο το σήμερα, την ανεμελιά που δε θέλει να ξέρει το αύριο και τη ζωή που έχει προγραμματίσει μέχρι και τις διακοπές του επόμενου χρόνου; Κι ακόμ ανάμεσα σ' έναν τρελό έρωτα γεμάτο προκλήσεις, σε αντίθεση μ' έναν παλιό που δεν έχει τίποτα ενδιαφέρον να προτείνει; Τα ονόματά τους; Δεν έχουν σημασία... Γι' αυτό δεν αναφέρονται πουθενά στο βιβλίο. Θα μπορούσε να είναι ο καθένας...

Τίτλος: Θανάσιμα Εργαλεία: Η Πόλη των Οστών
Συγγραφέας: Κασσάνδρα Κλερ

Περίληψη: Όταν η Κλέρι Φρέι πηγαίνει στο κλαμπ Πανδαιμόνιο στη Νέα Υόρκη δεν περιμένει να βρεθεί μάρτυρας σε ένα φόνο. Πολύ λιγότερο μάλιστα ένα φόνο που διαπράττουν τρεις έφηβοι, καλυμμένοι με παράξενα σημάδια. Αυτή θα είναι η πρώτη συνάντηση της Κλέρι με τους Κυνηγούς των Σκιών, πολεμιστές ταγμένους στο ξεκλήρισμα των δαιμόνων που βρίσκονται στη γη και τη διατήρηση της τάξης μεταξύ βρικολάκων και λυκανθρώπων. Είναι επίσης η πρώτη της συνάντηση με τον πανέμορφο πολεμιστή Τζέις.

Μέσα σε 24 ώρες, η Κλέρι θα βρεθεί βαθιά μέσα στον κόσμο του Τζέις, όταν η μητέρα της εξαφανίζεται και η ίδια δέχεται επίθεση από ένα δαίμονα. Γιατί όμως να ενδιαφερθούν οι δαίμονες για μια συνηθισμένη θνητή όπως η Κλέρι; Και πώς απέκτησε ξαφνικά την Ενόρραση; Οι Κυνηγοί των Σκιών είναι αποφασισμένοι να το μάθουν...

ΟΤΑΣΕΙΣ

Τίτλος: Αγαπώ Θα πει χάνομαι
Συγγραφέας: Ρένα Ρώσση- Ζαΐρη

Περίληψη: Η Αλεξάνδρα, η Μαρίνα και η Ελίνα μεγαλώνουν σε ένα αρχοντικό όπου βασιλεύει η αδιαφορία. Έχουν τα πάντα αλλά τους λείπει το πιο βασικό: η αγάπη. Ακολουθούν το πεπρωμένο τους, ερωτεύονται με πάθος, χωρίζουν. Ταξιδεύουν παρέα με τα περιστέρια της καρδιάς τους στο απέραντο γαλάζιο του Αιγαίου και στην Καλντέρα της Σαντορίνης, πετούν πάνω από τις πλατείες της Φλωρεντίας, χορεύουν με τον ήλιο της ερήμου στη χλιδή των Αραβικών Εμιράτων, προσπαθούν με πείσμα να ανακαλύψουν τι θα πει "σ' αγαπώ". Σε μια παράλληλη

διαδρομή, παρών είναι και ο Δημήτρης, που σμίγει μυστικά με αλήθειες τραγικές, μπλεγμένος εν αγνοία του στον ίδιο οικογενειακό ιστό. Τέσσερις ήρωες που ερωτεύονται, πονούν, χαίρονται, συγκρούονται, αναρωπιούνται ως πού μπορεί να φτάσει ένας άνθρωπος που αγαπάει. Ίσως και μέχρι το φόνος; Είναι ποτέ δυνατόν; Έχει, άραγε, όρια η αγάπη;

Τίτλος: Το σπίτι των σκιών
Συγγραφέας: Χρυσίδα Δημουλίδου

Περίληψη: Αθήνα, Πρωτοχρονιά του 1938. Μέσα στη μεγάλη σάλα χορού, ένας κεραυνοβόλος έρωτας ανάβει πυρκαγιά στις καρδιές της δεκαοχτάχρονης μαθήτριας Ειρήνης και του Κωνσταντίνου, μοναδικού γόνου της πάμπλουτης οικογένειας Μποτέλη. Ενάντια σε όλα τα εμπόδια που δεν τους θέλουν μαζί, οι δύο νέοι ετοιμάζονται να παντρευτούν. Όμως την ημέρα του γάμου τους, ένα φρικτό γεγονός ανατρέπει τα πάντα και η Ειρήνη, καταρρέοντας ψυχολογικά, λίγους μήνες πριν ξεσπάσει ο Ελληνοϊταλικός πόλεμος, φυγαδεύεται στον Καναδά, αφήνοντας πίσω της τον έρωτα και τα

όνειρά της να γίνουν στάχτη και φωτιά, όπως και η γη της πατρίδας της. Σχεδόν εξήντα χρόνια αργότερα, η Ελεονόρα Ντάγκλας, μια πλούσια Αμερικανίδα με ελληνικές ρίζες, έρχεται διακοπές στην Ελλάδα προσηλώνοντας να ξεπεράσει ένα προσωπικό δράμα. Μια καινούργια γνωριμία θα την πείσει να μείνει στην Αθήνα. Ψάχνοντας για σπίτι, ανακαλύπτει τυχαία μια παλαιά κι εγκαταλειμμένη από χρόνια έπαυλη που τη μαγνητίζει τόσο, ώστε αποφασίζει να την αγοράσει. Καθώς την ανακαινίζει απο-

καλύπτεται κάτω από μια παλιά ταπετσαρία η τοιχογραφία ενός νέου ζευγαριού στις αρχές του αιώνα; Η κοπέλα της μοιάζει πολύ και η Ελεονόρα το θεωρεί καλό οiwόνό. Όμως λίγο καιρό μετά την εγκατάσταση της, αρχίζουν να συμβαίνουν κάποια περίεργα πράγματα, που, ενώ την τρομάζουν, παράλληλα την προκαλούν να ερευνήσει την ταυτότητα του ζευγαριού της τοιχογραφίας, νιώθοντας πως εκεί κρύβεται η απάντηση και ο λόγος που εκείνος τα βράδια περιφέρεται στα δωμάτια διεκδικώντας την...

Τίτλος: Με λένε Ντάτα
Συγγραφέας: Λένα Μαντά

Περίληψη: Με λένε Ντάτα... Χρόνια τώρα... Κοντεύω κι εγώ να ξεχάσω πως κάποτε με βάφτισαν Αλεξάνδρα... Αλεξάνδρα Σαλβάνου του Ροβέρτου και της Χαριτίνας... Είμαι ένοχη για όλα τα αμαρτήματα που μπορεί να φανταστεί η εκκλησία ή η αστυνομία κι όμως δεν αισθάνομαι ένοχη για τίποτα. Όλα ήρθαν φυσιολογικά στο διάβα μου ή έμεινα μου φάνηκαν έτσι. Δεν πέρασε καν από την σκέψη μου ότι μέσα μου γεννιόταν πρώτα το κακό, μετά το χειρότερο και ποτέ το καλό. Γεννήθηκα πολύ όμορφη και αυτό ήταν ένα ακόμα όπλο, μια αόρατη παγίδα για τα υποψήφια θύματά μου. Κανείς δεν περιμένει η όψη ενός αγγέλου να κρύβει τόσο έντεχνα τη μαύρη ψυχή ενός σατανά που είναι ταγμένος να γεννά το θάνατο και τον όλεθρο. Ίσως μάλιστα ο θάνατος, που τόσο εύκολα αποφάσιζα, ήταν λύτρωση, κάθαρση, εξαγνισμός. Εχθρούς... Μόνο τέτοιους έκανα στη ζωή μου. Φίλους δεν απέκτησα ποτέ, αλλά δεν αισθάνθηκα και ποτέ την έλλειψή τους. Η φίλια ήταν για μένα αδυναμία, ένα όπλο στα χέρια του αντιπάλου, και δεν ήμουν από αυτές που έδιναν τέτοια περιθώρια, ούτε ήθελαν περιπτώ βάρη. Με λένε Ντάτα... Ζω σε έναν άλλο κόσμο, που μόνη μου έφτιαξα, με δικούς μου νόμους. Με λένε Ντάτα και δε μετανιώνω...

Τίτλος: Μικροί άγγελοι
Συγγραφέας: Ρένα Ρώσση- Ζαΐρη

Περίληψη: Η Νεφέλη τρέχει ξεπόλυτη σε παραλίες γεμάτες πεύκα και καθαρία νερά, με ένα χρυσό κουρέλι στα κατακόκκινα μαλλιά της. Μοιάζει πικρή και γλυκιά σαν σοκολάτα, αλλάζει χίλιες μορφές, άλλοτε δυνατή κι άλλοτε ευαίσθητη, μαγεύει... Η Άρτεμη λούζεται από τον ήλιο, απικρίζει τη θάλασσα και τα λουλούδια, είναι ευτυχισμένη. Ευωδιάζει βανίλια, ένα μικρό παιδί στη Χώρα των Θαυμάτων, τρυφερό, εύαλωτο, τρωτό. Η Μιρέλλα μοσχοβολάει κανέλα. Απέραντος εγωισμός και γοητεία. Ζωηρή, χαδιάρα, χορεύει παρέα με την οργή και τις ενοχές της για μια μυστηριώδη δολοφονία. Τρεις μικροί άγγελοι που ανασαίνουν παρέα. Παράλληλες ζωές και συνάμα τόσο διαφορετικές, που τις καθορίζει, άθελά του, ένα αγόρι με μια κιθάρα, ο Άγγελος. Μια ιστορία πλημμυρισμένη με ήχους και μυρωδιές, που προσπαθεί να ανακαλύψει την κλεισμένη στη χούφτα μας ευτυχία, σε μια Ελλάδα που άλλοτε μας κανακεύει κι άλλοτε μας πληγώνει...

Φραντζεσκάκη Τζένν - Β1

HOMELAND

Το Homeland είναι αμερικανική τηλεοπτική σειρά που χαρακτηρίζεται ως πολιτικό θρίλερ. Αναπτύχθηκε από τον Howard Gordon και Alex Gansa και είναι επηρεασμένη από την ισραηλινή σειρά Hatufim.

Η σειρά μεταδίδεται στις ΗΠΑ για το καλωδιακό κανάλι Showtime. Έχει τρεις κύκλους μέχρι στιγμής και τον Σεπτέμβριο του 2014 θα κάνει πρεμιέρα ο τέταρτος. Έχει λάβει πολύ καλές κριτικές και έχει κερδίσει πολλά βραβεία, το 2012 το Primetime Emmy Awards ως την καλύτερη δραματική σειρά και το 2011 και 2012 τη Χρυσή Σφαίρα ως την καλύτερη τηλεοπτική σειρά, ενώ και οι πρωταγωνιστές έχουν κερδίσει δεκάδες βραβεία για τις εκπληκτικές ερμηνείες τους.

Η ΥΠΟΘΕΣΗ

Η υπόθεση επικεντρώνεται στον πεζοναύτη (Λοχία) Nicholas Brody ο οποίος κρατούνταν αιχμάλωτος πολέμου από την Αλ-

Qaeda και επιστρέφει στην πατρίδα του μετά από 8 χρόνια που θεωρούνταν αγνοούμενος στο Ιράκ. Η Carrie Mathison είναι ένα κινούμενο στέλεχος της CIA που υποψιάζεται ότι ο Brody μπορεί να προετοιμάζει τρομοκρατική επίθεση στην Αμερική καθώς θεωρεί ότι οι εχθροί τους κατάφεραν να τον αλλάξουν. Η Carrie μόνη αλλά σίγουρη για τα πιστεύω της, αγνοεί τη δυσπιστία των συνεργατών της και ξεκινά έναν αγώνα δρόμου για να αποδείξει στους ανωτέρους της, αλλά και στον ίδιο της τον εαυτό, τις εχθρικές προθέσεις του Λοχία Brody.

ΓΙΑΤΙ ΜΑΣ ΑΡΕΣΕΙ

Η σειρά είναι μια από τις καλύτερες σειρές της χρονίας που μας πέρασε. Περιέχει λίγο απ' όλα, δράμα, δράση, έρωτα και συγκίνηση. Από το πρώτο έως και το τελευταίο αγωνιώδες επεισόδιο κάθε κύκλου το Homeland αποδεικνύει περίτρανα πως είναι με διαφορά μια από τις ωραιότερες και πιο ενδιαφέρουσες σειρές που είδαμε φέτος! Είναι από τις σειρές που σε καθηλώνουν, σε κάνουν να κολλάς με τους ενδιαφέροντες χαρακτήρες της και τελικά σε εθίζουν στην υπόθεσή τους. Γι' αυτό επιβάλλεται να την ξεκινήσετε! Καλή διασκέδαση στον "κόσμο" του Homeland!

Game of Thrones

Το Game of Thrones είναι αμερικανική δραματική σειρά φαντασίας, η οποία βασίζεται στη σειρά βιβλίων "Το Τραγούδι της Φωτιάς και του Πάγου". Η προβολή της άρχισε στις 17 Απριλίου 2011 και συνεχίζεται μέχρι και σήμερα με μεγάλη επιτυχία παγκοσμίως. Μεταδίδεται από το δίκτυο HBO. Προβάλλεται σε πάνω από 70 χώρες σε όλο τον κόσμο, ενώ οι τηλεθεατές ξεπερνούν τα 5 εκατομμύρια. Σύμφωνα με το IMDb είναι η τρίτη καλύτερη τηλεοπτική σειρά όλων των εποχών, γεγονός που αποδεικνύεται από τη στήριξη των τηλεθεατών, τις αμέτρητες βραβεύσεις και τις διθυραμβικές κριτικές.

Η ΥΠΟΘΕΣΗ

Η σειρά λαμβάνει χώρα σε ένα φανταστικό κόσμο, όπου οι χειμώνες κρατούν για δεκαετίες ολόκληρες και οι βασιλείς και οι ευγενείς μάχονται για την κατάκτηση του Στέμματος. Η ιστορία αρχίζει 298 χρόνια μετά την κατάκτηση της ηπείρου του Westeros από τον Aegon τον Κατακτητή σε έναν κόσμο διαφορετικό από το δικό μας. Όταν ο βαρύς χειμώνας έρχεται, μια σειρά γεγονότων ανατρέπουν την πολιτική κατάσταση και πυροδοτούν τον Πόλεμο των Επτά Βασιλέων. Το κυνήγι της εξουσίας, οι προδοσίες, οι δολοπλοκίες, τα πάθη, οι έρωτες, η μαγεία και η εκδίκηση παρασύρουν τους ήρωες στο πιο θανατηφόρο παιχνίδι απ' όλα: το Παιχνίδι του Στέμματος.

ΓΙΑΤΙ ΜΑΣ ΑΡΕΣΕΙ

Αναμφισβήτητα είναι μία πολύ καλή σειρά με το μεγαλύτερο fanbase αυτή τη στιγμή παγκοσμίως. Πολλά πρόσωπα, πολλά ανοιχτά μέτωπα, φανταστικά τοπία, συνωμοσίες, δολοπλοκίες, έρωτες, πάθη, μάχες και μυστήριο είναι τα κύρια συστατικά του Game of Thrones. Αυτοί είναι και οι λόγοι που το Game of Thrones, είναι μια από τις αγαπημένες μας σειρές, αν όχι η πιο αγαπημένη μας.

The Walking Dead

Το The Walking Dead είναι αμερικάνικη δραματική τηλεοπτική σειρά τρόμου post-apocalyptic. Βασίζεται στην ομώνυμη σειρά βιβλίων. Προβάλλεται από το δίκτυο AMC, και αυτή τη στιγμή παίζεται ο τέταρτος κύκλος. Η σειρά, σε κάθε επεισόδιο, "σπάει" κάθε ρεκόρ τηλεθέασης και είναι πιθανότατα η πιο επιτυχημένη σειρά, από τα στοιχεία τηλεθέασης στην καλωδιακή τηλεόραση.

Η ΥΠΟΘΕΣΗ

Ο Αστυνόμος, Rick Grimes, ξυπνάει στο νοσοκομείο μετά από ένα σοβαρό πυροβολισμό που υπέστη και συνειδητοποιεί ότι όλος ο κόσμος έχει γεμίσει με ζόμπι. Θα προσπαθήσει να βρει τη γυναίκα του και το παιδί του που αγνοούνται και όταν το καταφέρει, θα ηγηθεί μίας ομάδας επιζήσαντων έτσι ώστε όλοι μαζί να καταφέρουν να επιβιώσουν από τους απειλητικούς νεκροζώντανους.

ΓΙΑΤΙ ΜΑΣ ΑΡΕΣΕΙ

Το The Walking Dead είναι η τοπ σειρά του είδους. Μας δείχνει πώς εξελίχθηκε η υπόθεση μετά την εμφάνιση των νεκροζώντανων και εστιάζει στις αντιδράσεις των ανθρώπων: πώς επιβιώνουν και πώς έχει επηρεαστεί ο χαρακτήρας τους από την εξέγερσή τους. Είναι μία σειρά με πολλές ανατροπές χωρίς να διστάζει, όπως και το Game of Thrones, να σκοτώσει βασικούς χαρακτήρες, επιφυλάσσει πολλές εκπλήξεις και την προτείνουμε αδιαμφισβήτητα.

ΧΑΒΑΗ 5-0 (Hawaii Five-0)

Το Χαβάν 5-0 είναι αστυνομικό δράμα αμερικανικής παραγωγής, βασισμένο στην αρχική τηλεοπτική σειρά Χαβάν 5-0 (1968-1980) η οποία γνώρισε τεράστια παγκόσμια επιτυχία (400.000.000 τηλεθεατές, μεταξύ άλλων και η χώρα μας). Την παραγωγή έχει αναλάβει το αμερικανικό τηλεοπτικό δίκτυο CBS ενώ τα γυρίσματα γίνονται αποκλειστικά στη Χαβάν. Η σειρά έκανε πρεμιέρα στις 20 Σεπτεμβρίου 2010 ενώ στις 27 Μαρτίου 2013 ανανεώθηκε και ο τέταρτος κύκλος επεισοδίων τα οποία και προβάλλονται. Στην Ελλάδα ο πρώτος κύκλος επεισοδίων ξεκίνησε να προβάλλεται στις 24 Οκτωβρίου 2011 από τον τηλεοπτικό σταθμό ΣΚΑΪ και έχουν προβληθεί τα επεισόδια έως και τον τρίτο κύκλο.

Η ΥΠΟΘΕΣΗ

Η σειρά καλύπτει τις ενέργειες μια μικρής κρατικής ομάδας που συγκροτήθηκε από την Κυβερνήτη της Χαβάν, Pat Jameson (η ηθοποιός Jean Smart), για τη διερεύνηση σοβαρών εγκλημάτων σε όλα τα νησιά. Η ομάδα με επικεφαλής τον πλωτάρχη Steve Mc Garrett (Alex O' Loughlin) ερευνά εγκλήματα που σχετίζονται με την τρομοκρατία, την απαγωγή και τις δολοφονίες.

ΓΙΑΤΙ ΜΑΣ ΑΡΕΣΕΙ

Το Χαβάν 5-0 δεν είναι μια συνηθισμένη αστυνομική σειρά. Μπορεί να χαρακτηρίζεται ως δραματική αλλά τις περισσότερες φορές απλά πεθαίνεις στα γέλια. Το σενάριο και οι διάλογοι είναι εξαιρετικοί, ενώ θα λατρεύετε τις διαφωνίες μεταξύ των McGarrett και Williams (πολλοί τους χαρακτηρίζουν σαν παντρεμένο ζευγάρι!). Βέβαια, από μια αστυνομική σειρά δεν θα έλειπε η δράση και το μυστήριο. Σε κάθε επεισόδιο οι έντονες σκηνές σε κάνουν να μένεις με το στόμα ανοικτό, ενώ το μυστήριο και η αγωνία σε καθηλώνουν μπροστά στην οθόνη.

Αφεντουλίδη Σήλια - B1
Καββαδά Γεωργία - B1
Κονδυλιός Στάθης - B2
Μουτσοντέμης Γιώργος - B2

Δραστηριότητες του σχολείου μας

Από τις 13 έως τις 16 Φεβρουαρίου πραγματοποιήσαμε τετραήμερη εκδρομή, στο Βόλο - Πήλιο, στα πλαίσια των πολιτιστικών προγραμμάτων του σχολείου μας. Σκοπός της εκδρομής να επισκεφθούμε τα μνημεία της περιοχής, τις βιβλιοθήκες του Πηλίου που μαρτυρούν τη μεγάλη εμπορική του ανάπτυξη κατά τον 19ο αιώνα και να γνωριστούμε καλύτερα μεταξύ μας!

Επίσκεψη στον αρχαιολογικό χώρο του Σέσκλου και του Διμνίου. Πρόκειται για τους πιο σημαντικούς και συστηματικά ανεσκαμμένους προϊστορικούς νεολιθικούς οικισμούς στη Θεσσαλία (το Σέσκλο από την παλαιότερη νεολιθική έως και τη Μέση εποχή του χαλκού (7.000 - 2.000 π. Χ) και το Διμίνι από τη νεότερη νεολιθική έως και το τέλος της εποχής του χαλκού (5.000 - 1.100 π. Χ). Εδώ πραγματοποιείται η μετάβαση από το τροφολεκτικό στο τροφοπαραγωγικό στάδιο της οικονομίας, μετάβαση καινοτομική, αν όχι επαναστατική, αφού συνέβαλε σταδιακά στην οργάνωση και συγκρότηση των πρώτων κοινωνιών (5.000 π. Χ).

Το Διμίνι ξεχωρίζει γιατί παρουσιάζει έξι λιθόκτιστους περιβόλους, πιθανόν, με σκοπό την οριοθέτηση του χώρου. Ανάμεσά τους ήταν χτισμένα σπίτια, ενώ στο κέντρο υπήρχε αυλή. Εκεί ζούσαν περίπου 200 - 300 κάτοικοι που ασχολούνταν με τη γεωργία, την κτηνοτροφία και την αλιεία. Κατά την Ύστερη εποχή του Χαλκού αναπτύχθηκε σημαντικό ανακτορικό κέντρο που πιθανόν ταυτίζεται με τη μυκηναϊκή Ιωλκό, την πόλη από όπου ξεκίνησε η Αργοναυτική εκστρατεία. Οι εμπορικές επαφές του Διμνίου εξαπλώνονταν σ' όλη τη Μεσόγειο και ίσως τις επαφές αυτές να απηχεί η Αργοναυτική εκστρατεία.

Επίσκεψη στο Αρχαιολογικό Μουσείο Βόλου, Αθανασάκειο. Εκτίθενται ευρήματα από τη νεολιθική έως και τη ρωμαϊκή περίοδο. Εντυπωσιάστηκαμε από τη μουσική επιγραφή του 3ου αιώνα π.Χ. και την προσπάθεια απόδοσής της με τέσσερις διαφορετικούς τρόπους εκτέλεσης, τα πλήηνα νεολιθικά ειδώλια (6.500 - 4.500 π.Χ.), τα όστρακα μυκηναϊκής περιόδου με παραστάσεις πλοίων

(1.550 π.Χ.), την αναπαράσταση τάφου πρωτογεωμετρικής περιόδου (1.050 - 900 π.Χ.) και τα χρυσά κοσμήματα.

Επίσκεψη στη Βιβλιοθήκη στις Μηλιές που ιδρύθηκε το 1815 μαζί με τη Μηλιώτικη Σχολή - που έγινε γρήγορα γνωστή για το υψηλό επίπεδο σπουδών που περιελάμβανε και τη διδασκαλία των θετικών επιστημών με τη χρήση εποπτικών μέσων και την πλουσιότερη βιβλιοθήκη με περίπου 10.000 βιβλία στα χρόνια της ακμής της- από τρεις σπουδαίες προσωπικότητες του πνεύματος και των γραμμάτων: τον Άνθιμο Γαζή, το Γρηγόριο Κωνσταντά και το Δανιήλ Φιλίππιδη, μέλη της Φιλικής Εταιρείας και σημαντικές προσωπικότητες του Νεοελληνικού Διαφωτισμού. Τα περισσότερα βιβλία είναι του 18ου αιώνα, ενώ υπάρχουν και φύλλα από κώδικες του 10ου, 11ου και 12ου αιώνα. Πρόκειται κυρίως για αντιγραφές αρχαίων ελληνικών, βυζαντινών και πατερικών κειμένων. Η επιγραφή της βιβλιοθήκης "Ψυχής άκος - Θεραπεία ψυχής" τοποθετήθηκε από το Γρηγόριο Κωνσταντά.

Ο Γιώργος Φιλίππιδης και η Λόλα Ζαζοπούλου μέλη του Συλλόγου βασανισθέντων και εξορισθέντων την περίοδο της Δικτατορίας, συμμετείχαν στον εορτασμό του Πολυτεχνείου και μας μετέφεραν τις εμπειρίες τους από τα γεγονότα του 1973

Δραστηριότητες του σχολείου μας

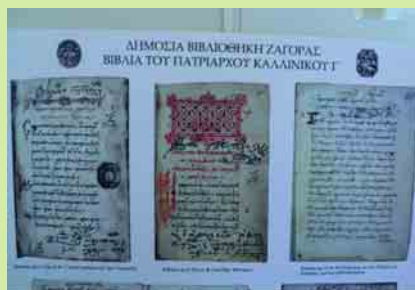
Επίσκεψη στην εκκλησία των Ταξιάρχων που αποτελεί το παλαιότερο και σημαντικότερο κτίσμα του χωριού. Η ακριβής χρονολογία κατασκευής της είναι άγνωστη, όπως άγνωστος είναι τόσο ο σχεδιαστής / κατασκευαστής της, όσο και ο αγιογράφος που κατασκεύασε τις αγιογραφίες και φιλοτέχνησε το ιερό τέμπλο της. Ωστόσο, ανακαινίστηκε το 1741. Ο αρχιτεκτονικός της ρυθμός είναι τρίκλιτη βασιλική με 12 εσωτερικούς τρούλους, και έχει διπτή υπόσταση, καθώς είναι αφιερωμένη στους Παμμέγιστους Ταξιάρχες Μιχαήλ και Γαβριήλ καθώς επίσης και στους Άγιους Πάντες.

Εξωτερικά, το κτήριο του ναού δε θυμίζει εκκλησία - προφανώς επειδή κατασκευάστηκε / ανακαινίστηκε στα χρόνια της τουρκοκρατίας. Για το λόγο αυτό, δεν υπάρχουν παράθυρα - παρά μόνο ελάχιστα τοποθετημένα πολύ ψηλά, σχεδόν κοντά στην στέγη, για να μην φαίνεται το εσωτερικό, ούτε είναι διακριτοί οι 12 τρούλοι. Προκειμένου ο σχεδιαστής να εξοικονομήσει βάρος από τη στέγη, σκέφτηκε να ενσωματώσει στην περιφέρεια κάθε εσωτερικού τρούλου 4 αναποδογυρισμένα πιθάρια και έτσι κατάφερε να μειώσει σημαντικά το βάρος της στέγης, καθώς τα 48 αναποδογυρισμένα πιθάρια έχουν πολύ

λιγότερο βάρος από το κώμα που θα χρειάζονταν εναλλακτικά για να γεμίσει ο χώρος αυτός της στέγης.

Παράλληλα, για να επιτύχει καλύτερο ακουστικό αποτέλεσμα, σε συνδυασμό με τις ακουστικές ιδιότητες που προσέδιδε στο χώρο η ύπαρξη των 48 πιθαριών, κάτω από το δάπεδο του ναού επέλεξε να κατασκευάσει 5 πηγάδια, - 4 στις γωνίες και 1 στο κέντρο - τα οποία επικοινωνούν μεταξύ τους με χιαστούς υπόγειους διαδρόμους. Με τον τρόπο αυτό, η ακουστική του ναού είναι μοναδική - το γεγονός αυτό έχει πλέον αναγνωριστεί διεθνώς, καθώς το 2000 οργανώθηκε - με ειδική έγκριση του Υπουργείου Πολιτισμού - στο εσωτερικό του ναού εκδήλωση του χορωδιακού φεστιβάλ Μπαχ, με φωνητικά έργα θρησκευτικής μουσικής. Ανάλογη τέτοια εκδήλωση δεν είχε μέχρι τότε πραγματοποιηθεί στη χώρα μας σε αντίστοιχο χώρο.

Τέλος, θαυμάσαμε τις αγιογραφίες του ναού και ξεναγηθήκαμε από τον επίτροπο της εκκλησίας κ. Μιχάλη Παππά.

Επίσκεψη στο "Ελληνομουσείο" ή σχολείο του Ρήγα στη Ζαγορά που ιδρύθηκε γύρω στα 1702 στο μονα-

στήρι του Αγίου Προδρόμου. Εκεί φοίτησαν ο Άνθιμος Γαζής, ο Γρηγόριος Κωνσταντάς, ο Ρήγας Φεραίος και ο Φίλιππος Ιωάννου, καθηγητής φιλοσοφίας στο Ελληνικό Πανεπιστήμιο και καθηγητής Ελληνικών της βασίλισσας Αμαλίας. Το σχολείο ανοικοδομήθηκε από τον Πατριάρχη Καλλίνικο Γ', με τη συνδρομή του Ιωάννου Πρίγκου, Ζαγοριανού εμπόρου εγκατεστημένου στην Ολλανδία, καθώς και άλλων εύπορων Ζαγοριανών. Με τις φροντίδες επίσης του Πατριάρχου Καλλίνικου και των δωρεών του Ιωάννου Πρίγκου - 1.800 τόμοι βιβλίων - η Σχολή εμπλουτίστηκε με πολλά σπάνια και αξιολογα βιβλία, απαραίτητα για τη λειτουργία της. Έτσι τέθηκαν οι βάσεις της Βιβλιοθήκης της Ζαγοράς στην οποία συνεισέφεραν βιβλία και χρήματα πολλοί άλλοι επώνυμοι Ζαγοριανοί.

Τα βιβλία της Βιβλιοθήκης της Ζαγοράς είναι άξια προσοχής και για τη σχέση τους με έναν από τους δημιουργούς της νεώτερης εθνικής μας ιστορίας, τον Ρήγα, αλλά και για το περιεχόμενό τους. Κι αυτό γιατί αρκετά από τα χειρόγραφα περιέχουν ύλη ανέκδοτη, θεολογική και ιστορική μεγάλου ενδιαφέροντος ενώ αρκετά από τα έντυπα έχουν σημειώσεις, πάρα πολύ διαφωτιστικές για την ιστορία της Ζαγοράς, αλλά και για την ελληνική ιστορία του 18ου αιώνα γενικότερα.

Πολλές από τις εκδόσεις που φιλοξενεί η βιβλιοθήκη της Ζαγοράς είναι πρώτες εκδόσεις συγγραμμάτων. Σήμερα η βιβλιοθήκη της Ζαγοράς περιέχει περισσότερα από 20.000 βιβλία και πλέον από 1.000 παλαιότυπα.

Η επίσκεψη στο Χατζηκυριάκειο Ίδρυμα στις 20 Δεκεμβρίου 2013

Στις 13/03/2014 επισκεφθήκαμε το εμπορικό κέντρο Athens Heart για να δούμε την έκθεση Αρχαίας Ελληνικής Τεχνολογίας του Κώστα Κοτσανά, με τις σημαντικότερες εφευρέσεις των αρχαίων Ελλήνων.

Ιστορία

Ήταν ένα κρύο και βροχερό χειμωνιάτικο απόγευμα του 1891 όταν ο Καναδός Τζιμ Νέισμιθ, ο νεαρός γυμναστής του Κολεγίου Σπρίνγκφιλντ της Μασσαχουσέττης, καθόταν προβληματισμένος στο γραφείο του. Σκεφτόταν πώς θα μπορούσε να δημιουργήσει ένα παιχνίδι για να παίξουν οι μαθητές του σε κλειστό χώρο και ταυτόχρονα να είναι ενδιαφέρον και θεαματικό. Η ώρα περνούσε κι άρχισε ν' απογοητεύεται. "Άδικα πονοκεφαλιάζω", είπε και εκνευρισμένος πέταξε στο καλάθι των σκουπιδιών ένα τσαλακωμένο χαρτί, που όση ώρα σκεφτόταν, το ταλαιπωρούσε στα χέρια του.

Το χάρτινο μπαλάκι μπήκε στο καλάθι και τότε ο Νέισμιθ, σαν να χτυπήθηκε από ηλεκτρικό ρεύμα. Πετάχτηκε όρθιος. Χτύπησε τα χέρια του και φώναξε σαν νέος Αρχιμήδης: "Εύρηκα". Η ενστικτώδης κίνηση που έκανε, του έδωσε την ιδέα πάνω στην οποία θα στήριζε το παιχνίδι.

Ο Νέισμιθ είχε σπουδάσει θρησκευτικά, αλλά τον κέρδισε ο αθλητισμός γιατί, όπως έλεγε κι ο ίδιος, "πιο εύκολα μπορώ να επηρεάσω τους νεαρούς να γίνουν Χριστιανοί μέσω του αθλητισμού, παρά με το κήρυγμα".

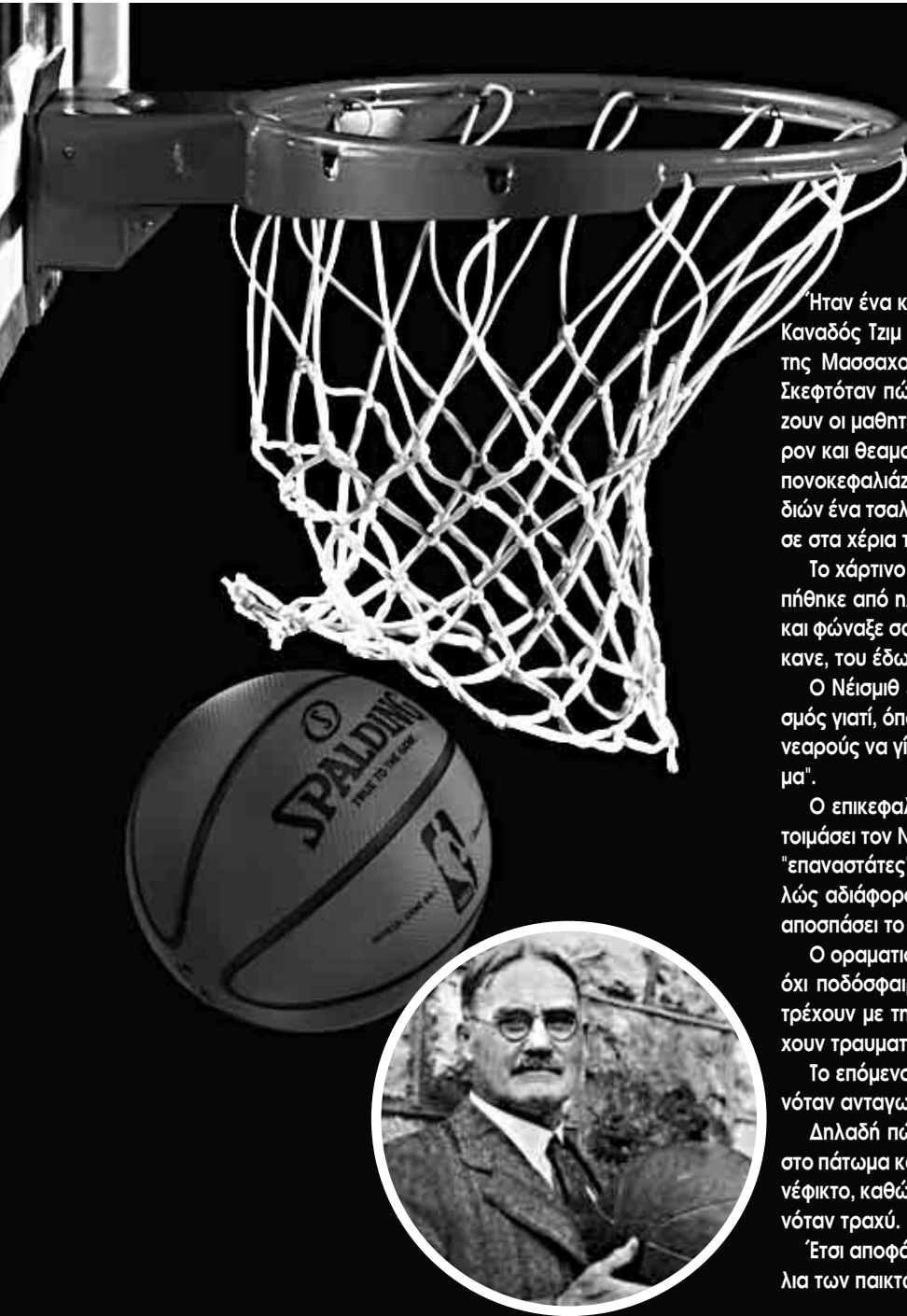
Ο επικεφαλής του αθλητικού τμήματος στο Σπρίνγκφιλντ είχε προειδοποιήσει τον Νέισμιθ. Του επισήμανε την προσοχή ότι οι μαθητές του ήταν "επαναστάτες", ότι οι παλιές ασκήσεις γυμναστικής τους άφηναν παντελώς αδιάφορους κι ότι έπρεπε να βρεθεί ένα νέο παιχνίδι που να τους αποσπάσει το ενδιαφέρον.

Ο οραματιστής Νέισμιθ σκεφτόταν: "θα είναι παιχνίδι με μπάλα, αλλά όχι ποδόσφαιρο που είναι επικίνδυνο. Οι παίκτες δεν θα μπορούν να τρέχουν με την μπάλα, άρα δεν θα γίνονται τάκλιν, άρα δεν θα υπάρχουν τραυματισμοί".

Το επόμενο πρόβλημα ήταν και το πιο βασικό: Πώς το παιχνίδι θα γινόταν ανταγωνιστικό.

Δηλαδή πώς θα σκόραραν οι παίκτες. Σκέφτηκε να βάλει ένα κουτί στο πάτωμα και να έριχναν εκεί οι παίκτες την μπάλα, αλλά αυτό ήταν ανέφικτο, καθώς οι αμυντικοί θα στέκονταν μπροστά και το παιχνίδι θα γινόταν τραχύ.

Έτσι αποφάσισε να βάλει τα κουτιά να κρέμονται πάνω από τα κεφάλια των παικτών.

Αν και η πρώτη ποδοσφαιρική ομάδα στον κόσμο δημιουργήθηκε το 1857 (Sheffield Football Club), μόλις το 1905 έγινε η πρώτη συζήτηση για τη δημιουργία ενός παγκόσμιου ποδοσφαιρικού πρωταθλήματος από τη FIFA (Παγκόσμια Ποδοσφαιρική Ομοσπονδία).

Το ποδόσφαιρο έκανε την πρώτη παγκόσμια εμφάνισή του στους Ολυμπιακούς Αγώνες του 1908 στο Λονδίνο, αγώνες οι οποίοι δε στέφθηκαν με επιτυχία. Όμως 13 χρόνια αργότερα ο Ζιλ Ριμέ εκλέχθηκε πρόεδρος της FIFA και ονειρεύτηκε όλος ο πλανήτης να ενωθεί με μία ποδοσφαιρική μπάλα, επιδιώκοντας να μιλήσουν όλοι τη "γλώσσα του ποδοσφαίρου". Έτσι το 1928, υπό την εποπτεία και προεδρία του Ριμέ, μία 5μελής επιτροπή (Μπονέ, Μέισλ, Ντελονέ, Φερετί και Λίνεμαν) σχεδίασε τη δημιουργία του Πρώτου Παγκοσμίου Κυπέλλου. Οι προτάσεις, που διαδέχονταν η μία μετά την άλλη, εγκρίθηκαν και ο Μπονέ έγινε ο πρόεδρος της Οργανωτικής Επιτροπής του Παγκοσμίου Κυπέλλου. Η χώρα στην οποία αποφασίστηκε τελικά να διοργανωθεί το πρώτο πα-

του Μπάσκετ

Το επόμενο μέλημά του ήταν να βρει την κατάλληλη μπάλα. Αυτή του αμερικανικού ποδοσφαίρου ήταν εύκολο να κουβαληθεί από τους παίκτες και έτσι αποφάσισε ότι η μπάλα του ποδοσφαίρου ήταν η πιο κατάλληλη.

Το πρωί ο Νέισμιθ βρήκε τον κ. Στέμπινς, επιστάτη του κολεγίου και του ζήτησε δύο κουτιά.

Ο επιστάτης απάντησε αρνητικά, αλλά είπε στον Νέισμιθ ότι έχει δύο καλάθια από ροδάκινα να του δώσει.

Ο Νέισμιθ πήρε τα καλάθια και τα κρέμασε στο μπαλκόνι του γυμναστηρίου, είχε ύψος 3 μέτρα και 5 εκατοστά. Αυτό το ύψος έχουν μέχρι και σήμερα τα καλάθια του μπάσκετ.

Στις 11.30 ο Νέισμιθ περίμενε τους μαθητές του να τους παρουσιάσει το νέο παιχνίδι. Νωρίτερα τους είχε δείξει κι άλλα παιχνίδια, αλλά οι μαθητές του τα απέρριψαν, γελώντας ειρωνικά.

Η αγωνία του νεαρού καθηγητή ήταν μεγάλη. "Ει, άλλο ένα νέο παιχνίδι" φώναξε ένας μαθητής, μόλις μπήκε στο γυμναστήριο.

"Δοκιμάστε κι αυτό και αν δεν σας αρέσει, δεν θα σας παρουσιάσω ποτέ κανένα άλλο" είπε ο Τζιμ.

Στη συνέχεια χώρισε τους 18 μαθητές του σε δύο ομάδες των 9 ατόμων και έβαλε τους δύο αρχηγούς να σταθούν στη μέση του γηπέδου. Πέταξε την μπάλα ψηλά ανάμεσά τους. Ήταν το πρώτο τζάμπολ.

Οι δύο νέοι πήδηξαν να διεκδικήσουν την μπάλα και ... ήταν γεγονός: το πρώτο παιχνίδι μπάσκετ είχε αρχίσει. Οι παίκτες, αφού δεν μπορούσαν να τρέχουν κρατώντας την μπάλα στα χέρια, άρχισαν να αλλάζουν πάσες και να προσπαθούν να τη βάλουν στο καλάθι.

Έκαναν αυτό που κάνουν σήμερα εκατομμύρια άνθρωποι σ' ολόκληρη τη γη. Έπαιζαν το πιο συναρπαστικό από όλα τα σπορ, αυτό που μαγνητίζει στις μέρες μας όλο τον κόσμο.

Τα γέλια και οι φωνές των μαθητών του Νέισμιθ αντηχούσαν στο παλιό γυμναστήριο. Οι παίκτες, φορώντας μακρύ παντελόνι και μπλούζα, απολάμβαναν το νέο παιχνίδι και ο Νέισμιθ τους κοιτούσε γεμάτος περηφάνεια.

Μετά από μισή ώρα παιχνιδιού κι ενώ είχε μπει ένα μόνο καλάθι, οι μαθητές ήταν εξουθενωμένοι, αλλά ευτυχημένοι. Το "μικρόβιο" του μπάσκετ τους είχε κατακτήσει για τα καλά. Ρώτησαν το γυμναστή τους πότε θα μπορούσαν να ξαναπαίξουν αυτό το υπέροχο παιχνίδι. Έπαιζαν συχνά στη συνέχεια.

Τον Ιανουάριο του 1892, όταν οι μαθητές γύρισαν από τις διακοπές των Χριστουγέννων, άρχισαν να δίνουν αγώνες με τα γειτονικά σχολεία που κι αυτά είχαν αρχίσει να παίζουν το νέο παιχνίδι.

Τα πρώτα ματς της εποχής έληξαν συνήθως με 3-2 ή με 2-1. Το κάθε καλάθι μετρούσε ένα πόντο.

Το Μάρτιο της ίδιας χρονιάς, διοργανώθηκε στο Σπρίνγκφιλντ το πρώτο τουρνουά μπάσκετ, μεταξύ των μαθητών του κολεγίου. Διάφορες γυναίκες που παρακολουθούσαν τους αγώνες από το μπαλκόνι πρότειναν να παίξουν κι αυτές. Μόλις τελείωσαν οι αγώνες των αντρών, οι γυναίκες μπήκαν στο γήπεδο και έπαιζαν. Ήταν ένα πρωτόγνωρο θέαμα, καθώς φορώντας μακριά φουστάνια προσπαθούσαν να τρέξουν και να βάλουν την μπάλα στο καλάθι. Δεν το κατάφεραν, αλλά μην ξεχνάμε ότι αυτό που μετράει στον αθλητισμό είναι η προσπάθεια.

Την άνοιξη, το παιχνίδι μεταφέρθηκε έξω. Εκεί έστησαν δύο σιδερένιους πασσάλους και κρέμασαν σ' αυτούς τα καλάθια. Το μπάσκετ είχε ανοίξει τις πόρτες του και είχε ξεκινήσει για να κατακτήσει τον κόσμο.

Μια μέρα ένας φοιτητής, ονόματι Φρανκ Μάχαν, επισκέφτηκε τον Νέισμιθ στο γραφείο του.

- Δρ. Νέισμιθ, πώς σκοπεύετε να ονομάσετε το νέο παιχνίδι; τον ρώτησε.

Ο Νέισμιθ απάντησε ότι δεν είχε αποφασίσει ακόμη για το όνομα του παιχνιδιού.

- Να το πούμε Νέισμιθ - μπολ, πρότεινε ο Μάχαν.

- Αυτό το όνομα θα σκότωνε κάθε παιχνίδι, απάντησε γελώντας ο καθηγητής.

- Τότε γιατί να μην το πούμε μπάσκετ - μπολ; Εξάλλου παίζεται με δυο καλάθια και μια μπάλα, αντιπρότεινε ο νεαρός.

Ο Νέισμιθ πετάχτηκε επάνω, έδωσε το χέρι του στον μαθητή του και του είπε:

- Μπράβο, αυτά είναι το όνομα που του αξίζει.

Το ωραιότερο παιχνίδι του κόσμου είχε βρει το όνομα του. Ο Τζιμ Νέισμιθ ήταν ο πατέρας του και ο Φρανκ Μάχαν ο νονός του.

* το κείμενο είναι από το βιβλίο "Ενας αιώνας Μπάσκετ" του Τάκη Ευσταθίου
Βαρδίκου Μαρία - Β1

γκόσμιο κύπελλο ήταν η Ουρουγουάη, παρά τις αντιρρήσεις πολλών ευρωπαϊκών χωρών, οι οποίες απείλησαν με αποχή τους από τη διοργάνωση εάν αυτή διεξαγόταν σε χώρα της Λατινικής Αμερικής.

Τελικώς, στις 7 Ιουλίου 1930 έγινε η πρώτη κλήρωση για τους 4 ομίλους του Παγκοσμίου Κυπέλλου με μόνο 13 ομάδες να συμμετέχουν, ενώ 6 μέρες αργότερα το σφύριγμα του διαιτητή Ντομίνγκο Λομπάρντι ξεκίνησε τον αγώνα μεταξύ Μεξικού και Γαλλίας. Στο 19ο λεπτό ο Γάλλος Λοράν άνοιξε το σκορ και έγινε ο πρώτος παίκτης που σκόραρε σε παγκόσμιο κύπελλο, σε έναν αγώνα όπου οι Γάλλοι επικράτησαν τελικά με 4-1. Η ιστορία αρχίζει να γράφεται...

Το μουντιάλ γίνεται κάθε 4 χρόνια πλέον με 32 ομάδες από όλο τον κόσμο. Φέτος το μουντιάλ του 2014 θα γίνει στη Βραζιλία και η εθνική Ελλάδος, η δική μας εθνική, θα έχει την τιμή να βρίσκεται στο μεγαλύτερο θεσμό του ποδοσφαίρου για τρίτη φορά μετά από την εξαιρετική της εμφάνιση στα προκριματικά του θεσμού. Ας ελπίσουμε ότι η εθνική Ελλάδος θα πάει όσο πιο ψηλά γίνεται στη διοργάνωση!

Σταύρου Σταύρος - Β3

**Βαριέσαι
ΤΟ
σχολείο;**

**Αυτά τα
παιδιά
θα
πήγαιναν
ευχαρίστως!**